

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study)

เรื่อง แนวทางของประเทศไทยในการทำสนธิสัญญาเกี่ยวกับเขตทางทะเล
เพื่อปักป้องผลประโยชน์แห่งชาติ : กรณีศึกษาไทย-กัมพูชา

จัดทำโดย นางสาวอรชา ชนากร
รหัส 4004

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 4 ปี 2555

สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

บบก.

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตร
นักบริหารการทุต ของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต เพ็ญศักดิ์ ชา拉รักษ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชิตตเสวี)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรทัย ก๊อกผล)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทางออกสู่ทะเลถึงสองด้านคือ ทางด้านตะวันออกสู่อ่าวไทย และทางด้านตะวันตกสู่ทะเลอันดามัน พื้นที่เขตทางทะเล (Maritime Zones) รวมทั้งสิ้นประมาณ 350,000 ตารางกิโลเมตร ในอดีตส่วนใหญ่ของพื้นที่เหล่านี้เป็นทะเลหลวง (High Seas) จึงไม่มีประเทศไทยมีอำนาจอธิบดีอยเหนือบริเวณดังกล่าว และไม่มีเส้นเขตแดนระหว่างประเทศ ต่อมา การพัฒนาของกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเลได้เปลี่ยนสถานะของพื้นที่เหล่านี้มาเป็นเขตใกล้ทวีป โดยอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958 และเขตเศรษฐกิจจำเพาะโดยอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

จากการเปลี่ยนแปลงหลักการเกี่ยวกับกฎหมายทะเลดังกล่าว มีผลให้ประเทศไทยมีอำนาจเขตทางทะเลเพิ่มขึ้นแต่ก็ถูกปิดล้อมโดยเขตทางทะเลของประเทศไทยเพื่อนบ้าน ทางด้านอ่าวไทยมีประเทศไทย กัมพูชา เวียดนามและมาเลเซีย ส่วนทางด้านอันดามัน ได้แก่ พม่า อินเดีย อินโดนีเซียและมาเลเซีย ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยจึงต้องเจรจาทำความตกลงแบ่งเขตทางทะเลกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน

ในปี พ.ศ.2512 ประเทศไทยได้เริ่มทำความตกลงกับมาเลเซียทางด้านทะเลอันดามันเป็นประเทศแรกและต่อมาได้ทำการตกลงกับประเทศไทยอีกครั้ง ในปี พ.ศ. 2513 ที่กรุงเทพฯ แต่ก็ยังไม่มีความคืบหน้ามากนัก ต่อมา ในช่วงปี พ.ศ. 2537 – 2538 ไทยกับกัมพูชาสามารถเปิดการเจรจาอย่างเป็นทางการอีกครั้ง แต่ก็ยังหาข้อสรุปไม่ได้ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2544 ทั้งสองฝ่ายได้ประนีประนอมกันและนำมาสู่การจัดทำ MOU 2544

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ไทยก็ได้ใช้ MOU 2544 เป็นกรอบในการเจรจาแบ่งเขตทางทะเลกับกัมพูชามาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม MOU 2544 คือเป็นที่วิพากรชั่วคราวและถูกต้องตามกฎหมาย ในการนี้ ผู้เขียนจึงได้ศึกษา วิเคราะห์และเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ MOU 2544 ซึ่งคาดว่าจะเป็นประโยชน์กับผู้ที่สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้องในการเห็นภาพรวมและแนวทางที่ไทยควรจะตัดสินใจเกี่ยวกับ MOU 2544 ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยการเสียสละเวลาให้คำปรึกษาและข้อแนะนำที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งต่อผู้เขียนจากคณาจารย์ที่ปรึกษาได้แก่ฯ พลฯ เอกอัครราชทูตเพลญศักดิ์ ชลารักษ์ รศ.ดร.บจิต จิตต์เสวี และ พศ. ดร. อรทัย กึกผล

ขอขอบพระคุณท่านพลดร.เอกนون เจริญลาก ที่ปรึกษารัฐบาลซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์อย่างสูงในเรื่องเขตทางทะเลของประเทศไทย ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลทางด้านเทคนิคให้ผู้เขียนได้ใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์เกี่ยวกับทฤษฎีแบ่งเขตทางทะเลข

ขอขอบคุณ พอ.ตามพ. บุญธรรม กองเขตเด่น กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับการเจรจาแบ่งเขตทางทะเลขระหว่างไทยกับกัมพูชา มุ่งมองของรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาระดับเขตทางทะเลข ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้เขียน

นอกจากนี้ ขอขอบคุณ นางสาว อุราสี ถิรตั้งสตีเบร นายนาลี กาญจนกุลย์ เจ้าหน้าที่กองเขตเด่น กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการล่าสุดของการเจรจาแบ่งเขตทางทะเลขระหว่างไทยกับกัมพูชา ความเห็นเกี่ยวกับ MOU 2544 และขอขอบคุณ นางสาว โฉติกา อรรถพิมล เจ้าหน้าที่กองกฎหมาย กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ ที่ได้ให้ข้อมูลด้านกฎหมายทะเลขและคดีตัวอย่างต่างๆ เกี่ยวกับการแบ่งเขตทางทะเลข

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	๑
กิตติกรรมประกาศ	๑
สารบัญ	๙
บทที่ 1 บทนำ	๑
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๔
1.3 ขอบเขตการศึกษา	๔
1.4 ประโยชน์ของการศึกษา	๔
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๕
2.1 แนวคิดและทฤษฎี	๕
2.2 กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล	๗
2.3 คำนิยามศัพท์	๑๐
บทที่ 3 ผลการศึกษา	๑๓
3.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับเขตทางทะเลของไทยในอ่าวไทย	๑๓
3.2 จุดกำเนิดพื้นที่อ้างสิทธิในไทรทวีปทับซ้อนไทยกับกัมพูชา	๑๓
3.3 กรรมสิทธิ์เหนือเกาะกูดเป็นปัจจัยสำคัญในการแบ่งเขตทางทะเล ระหว่างไทยกับกัมพูชา	๑๕
3.4 เกาะกูดมีเขตทางทะเลเช่นเดียวกับเขตทางทะเลของรัฐชายฝั่ง	๑๗
3.5 การประกาศเขตไทรทวีปฝ่ายเดียวไม่มีผลทางกฎหมายผูกพันประเทศไทยอื่น	๑๗
3.6 การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทยกับกัมพูชา	๑๘
3.7 สาระสำคัญของบันทึกความเข้าใจระหว่างไทยกับกัมพูชาว่าด้วย พื้นที่ที่ไทยและกัมพูชาอ้างสิทธิในไทรทวีปทับซ้อนกัน	๑๙
3.8 การดำเนินการภายหลังการจัดทำบันทึกความเข้าใจฯ	๒๐
3.9 ความเห็นเกี่ยวกับ MOU ๒๕๔๔	๒๒
3.10 ผลการศึกษา	๒๕
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๓๔
4.1 สรุปผลการศึกษา	๓๔
4.2 ข้อเสนอแนะ	๓๗

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐชาติผึ้งทั้งหลาย (coastal States) ซึ่งมีที่ดังทางภูมิศาสตร์ที่ใกล้ชิดกันยื่นมีอาณาเขตทางทะเลทั้งสองกันไม่น่าก็น้อย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการแบ่งอาณาเขตทางทะเลเพื่อป้องกันปัญหาข้อพิพาทหรือความไม่แน่นอนเกี่ยวกับการใช้อำนาจอธิปไตยสิทธิอธิปไตย เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล อย่างไรก็ตาม การแบ่งอาณาเขตทางทะเลนี้เป็นเรื่องที่ยากและ слับซับซ้อน ไม่เหมือนกับการแบ่งเขตแดนทางบก ซึ่งมีสภาพภูมิประเทศที่ช่วยในการกำหนด สังเกตหรืออ้างถึง เช่น ร่องน้ำลึกของแม่น้ำ สันเข้า สันปันน้ำ เป็นต้น นอกจากนั้น ยังเป็นที่สังเกตเห็นได้เจ้ายของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยแทบจะไม่ต้องมีเครื่องมือที่ช่วยในการตรวจสอบมาก สำหรับอาณาเขตทางทะเล ซึ่งมองเห็นแต่พื้นน้ำสุดสายตา การกำหนดเขตพื้นที่มิใช่กระบวนการทำได้ง่าย ดังเช่นในปัจจุบัน มีการกำหนดอาณาเขตทางทะเลโดยอาศัยแนวชายฝั่งเป็นหลัก แต่โดยที่ผู้ที่กำหนดเขตมีลักษณะเว้าๆ แหว่งๆ มีภาวะแก่งมากมายทั้งใกล้ฝั่งและไกลฝั่ง และยังมีการเปลี่ยนแปลงของลักษณะชายฝั่ง เช่นปากแม่น้ำที่ไหลลงสู่ทะเล เป็นต้น ทำให้เกิดปัญหาอยู่เสมอว่าจะใช้เครื่องหมายใดเป็นหลัก¹

ชายฝั่ง รัฐชาติผึ้ง ได้รับผลประโยชน์โดยตรงหลายด้านจากทะเล ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านยุทธศาสตร์ ด้านการคุณภาพและขนาดสั่งตลาดด้านการท่องเที่ยว ในปัจจุบัน การขนส่งสินค้าทางทะเลยังมีปริมาณสูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับการขนส่งด้วยวิธีอื่นๆ ทะเลยังเป็นแหล่งรวมของทรัพยากรธรรมชาติที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทรัพยากรเหล่านี้มีคุณค่าทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ประมง โลจิสติกส์ งานวนมากรที่เลี้ยงชีพอยู่ด้วยการประกอบกิจกรรมประมง และทรัพยากรทางทะเลก็ยังเป็นแหล่งอาหารอันดูดีของมนุษย์ นอกจากนั้น บริเวณพื้นดินใต้ท้องทะเลยังเป็นแหล่งสะสมอิฐหินอ่อนที่มีอายุหลายล้านปีและเป็นแหล่งพลังงานทั้งน้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติซึ่งมนุษย์ได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติที่บุคคล

¹ R.R. Churchill and A.V. Lowe, (1999), *The law of the Sea*, (Manchester : Manchester University Press, p.

เจ้าจากพื้นดินได้ท้องทะเลเพื่อผลิตพลังงานและกระแสไฟฟ้าซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ²

ประเทศไทยมีทางออกสู่ทะเลถึงสองด้านคือทางด้านตะวันออกสู่อ่าวไทยและทางด้านตะวันตกสู่ทะเลอันดามัน โดยลักษณะภูมิศาสตร์ เช่นนี้ ประเทศไทยจึงเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของภูมิภาคสำหรับบริเวณอาณาเขตทางทะเล (maritime zones) ทั้งทางด้านอ่าวไทยและอันดามัน รวมกันประมาณ 350,000 ตารางกิโลเมตร ในอดีตส่วนใหญ่ของพื้นที่เหล่านี้เป็นทะเลครัว (high seas) ซึ่งไม่มีรัฐใดมีอำนาจจัดตั้งชิปไตยเหนือบริเวณดังกล่าว และไม่มีเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ ต่อมา เมื่อมีการพัฒนาของกฎหมายระหว่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีผลใช้บังคับของอนุสัญญากรุงเจนิวาว่าด้วยไฟลต์ทวีป ค.ศ. 1958 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 การยอมรับหลักการเรื่องเขตไฟลต์ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ก็มีผลให้มีการเปลี่ยนแปลงเบตพื้นที่ทางทะเลของประเทศไทย

การมีผลใช้บังคับของอนุสัญญาฯ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตทางทะเลของประเทศไทยในฐานะรัฐชายฝั่ง อ即ิ ข้อ 3 ของอนุสัญญาฯ ค.ศ. 1982 ได้ขยายขอบเขตของทะเลอาณาเขตซึ่งรัฐชายฝั่งมีอำนาจจัดตั้งชิปไตยออกไปถึง 12 ไมล์ทะเล และข้อ 55 - 57 ของอนุสัญญาฯ กำหนดให้รัฐชายฝั่งมีสิทธิจัดตั้งชิปไตยในการสำรวจและสำรวจประโยชน์จากการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตในน้ำหนึ่งพื้นดินท้องทะเลและในพื้นดินท้องทะเลกับดินได้ผิดคืนของพื้นดินท้องทะเลหรือบริเวณเขตเศรษฐกิจจำเพาะออกไปถึง 200 ไมล์ทะเลและข้อ 76 - 77 ของอนุสัญญาฯ ก็กำหนดให้รัฐชายฝั่งสามารถใช้สิทธิจัดตั้งชิปไตยในเขตไฟลต์ทวีปได้ถึง 200 ไมล์ทะเลเช่นเดียวกัน³

ความตกลงเกี่ยวกับเรื่องเขตแดนระหว่างไทยกับอังกฤษและฝรั่งเศส ระหว่าง พ.ศ. 2411- 2450 ในฐานะผู้ครอบครอง พม่า มาเลเซีย และกัมพูชา จะพบว่าส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับเขตแดนทางบก การกำหนดเส้นเขตแดนทางทะเลก็เพียงมุ่งหมายที่จะแสดงว่าเกาะใดเป็นของประเทศไทยเป็นสำคัญ การแบ่งเขตทางทะเลในลักษณะนี้จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาที่จะต้องตีความและเจรจาเกี่ยวกับเขตทางทะเลกับเพรษความไม่ชัดเจนของสนธิสัญญาเดิม เช่น ปัญหาเขตแดนทางทะเลในบริเวณปากแม่น้ำปากจันระหว่างไทยกับพม่า ตามอนุสัญญาระหว่างกษัตริย์สยามกับข้าหลวงใหญ่แห่งอินเดีย ว่าด้วยเรื่องกำหนดเขตแดนบนพื้นแผ่นดินใหญ่

² จากรูอุคม เรื่องสุวรรณ, (2534), ทรัพยากรธรรมชาติในฐานะเป็นปัจจัยกำลังอำนาจแห่งชาติ, กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, หน้า ๑.

³ พลเรือเอกอนอม เจริญลาก, (2550), กฎหมายทะเล เขตทางทะเลของประเทศไทย, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญาณ จำกัด, หน้า 7.

ระหว่างราชอาณาจักรสยามและมณฑลของอังกฤษ คือ เทนเนสเซอร์วิม พ.ศ.2411 และปัญหาเขตทางทะเลในบริเวณเกาะถูกระบุว่า “ไทยกับกัมพูชา โดยฝ่ายกัมพูชาอ้างข้อความตามหนังสือสัญญาว่าด้วยการปักปืนเขตแดนทางบกรหว่างไทยกับฝรั่งเศส ร.ศ. 125 (ค.ศ. 1907) ว่าเป็นข้อความที่กำหนดเส้นแบ่งเขตทางทะเลระหว่างไทยกับกัมพูชา สำหรับเขตทางทะเลระหว่างไทยกับเวียดนาม อินโดนีเซียและอินเดีย นั้น ในอดีตไม่เคยมีมา ก่อน ทั้งนี้ เพราะประเทศเหล่านี้มิได้มีเขตทางทะเลประชิด (adjacent) หรือตรงข้าม (opposite) กับประเทศไทย แต่ต่อมากายหลังการยอมรับหลักการในเรื่องเขตเศรษฐกิจจำเพาะและให้ทวีป ทำให้ประเทศไทยมีประเทศที่มีเขตทางทะเลตรงกันข้ามเพิ่มขึ้นคือ เวียดนาม อินโดนีเซียและอินเดีย

จากการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตทางทะเลดังกล่าวซึ่งมีผลให้ประเทศไทยมีอาณาเขตทางทะเลเพิ่มขึ้นแต่ก็ถูกปิดล้อมโดยเขตทางทะเลของประเทศไทยเพื่อนบ้านซึ่งอ้างสิทธิ์ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเลเช่นเดียวกันนั้น ทางด้านอ่าวไทยมีประเทศไทย กัมพูชา เวียดนาม และมาเลเซีย ส่วนทางด้านอันดามัน ได้แก่พม่า อินเดีย อินโดนีเซียและมาเลเซีย ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยจึงต้องเจรจาทำสนธิสัญญาหรือความตกลงกับประเทศไทยเพื่อนบ้านโดยรอบ โดยในปี พ.ศ. 2512 ประเทศไทยได้เริ่มทำความตกลงกับมาเลเซียทางด้านทะเลอันดามันเป็นประเทศแรก และต่อมาได้ทำการตกลงกับประเทศไทยอีก⁴

ในปัจจุบัน ทางด้านทะเลอันดามัน ไทยได้ทำการตกลงกับพม่า อินเดียและมาเลเซียได้แล้ว ส่วนในด้านอ่าวไทย ก็ได้ทำการตกลงกับมาเลเซีย ส่วนกัมพูชาและเวียดนาม ประเทศไทยยังไม่สามารถทำการตกลงแบ่งเขตทางทะเลกับสองประเทศได้เสร็จสมบูรณ์ ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาการเมืองของสองประเทศในอดีต ความพ่ายแพ้ที่ประเทศไทยขอเจรจาก็ได้รับการปฏิเสธตลอดมาว่า ยังไม่พร้อม แต่ในขณะเดียวกันทั้งสองประเทศก็ได้ประกาศเขตทางทะเลของตนในอ่าวไทย จนเกิดปัญหาการอ้างสิทธิ์ทับซ้อน อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้ ทั้งกัมพูชาและเวียดนามมีสถานะการเมืองที่มั่นคง จึงเป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทยจะได้เจรจากับสองประเทศ

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เริ่มดำเนินการเจรจากับประเทศไทยเพื่อนบ้านทั้งสอง แต่โดยที่เรื่องการแบ่งเขตทางทะเลเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อน มีความอ่อนไหวทางการเมืองสูง เนื่องจากเกี่ยวข้องกับอธิบดีไทยของรัฐกอปร์กับเป็นที่คาดคะเนจากการคำนวณโดยใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าเป็นอย่างสูงว่าบริเวณอาณาเขตทางทะเลที่ไทยอ้างสิทธิ์ทับซ้อนกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะกัมพูชานั้น เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากร

⁴ เรื่องเดช มหาครานนท์, “เรื่องปัญหาเขตทางทะเลของประเทศไทย,” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล กระทรวงการต่างประเทศ, หน้า 1.

ปีโตรเดียมและก้าชธรรมชาติที่มีมูลค่าสูงซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ดังนั้น การเจรจาจัดทำสนธิสัญญาเรื่องแบ่งเขตทางทะเลดังกล่าวจึงเป็นเรื่องยากที่จะสำเร็จได้ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศหลายด้าน อย่างไรก็ตาม หากสามารถ จัดทำสนธิสัญญาระดับกล่าวได้ประเทศไทยก็จะได้รับประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 หลักกฎหมายทะเลและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง การ ประ觥ศาสตร์อาเขตทางทะเลของประเทศไทยเพื่อนบ้านคือ กัมพูชา เพื่อพิจารณานำเสนอหลักกฎหมายและ แนวปฏิบัติต่างๆ มหาวิเคราะห์และปรับใช้กับการเจรจาจัดทำสนธิสัญญาเกี่ยวกับเขตทางทะเล ระหว่างไทยกับกัมพูชา ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการเจรจาโดยคำนึงถึงการปกป้อง และรักษาผลประโยชน์แห่งชาติสูงสุด

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาจะจำกัดเฉพาะปัญหาเขตทางทะเลระหว่างไทยกับกัมพูชาในด้านอ่าวไทย เท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาเขตทางทะเลในด้านอื่นๆ เช่นทางด้านทะเลอันดามัน ก็ได้ทำความตกลง กับพม่า อินเดียและมาเลเซียแล้ว ส่วนกับมาเลเซียในด้านอ่าวไทยก็ได้มีการจัดทำความตกลง เกี่ยวกับการพัฒนาร่วมในบริเวณที่อ้างสิทธิทางทะเลทับซ้อนกันแล้ว นอกจากนั้น การแบ่งเขตทาง ทะเลระหว่างไทยกับกัมพูชาซึ่งมีปัญหาหลายด้านที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นด้าน กฎหมาย การเมืองภายในประเทศและภายนอกประเทศที่น่าสนใจนำมาพิจารณา

1.4 ประโยชน์ของการศึกษา

1.4.1 ทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกฎหมายว่าด้วยทะเลและอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982

1.4.2 ศึกษาการประ觥ศาสตร์อาเขตทางทะเลของประเทศไทย และประเทศกัมพูชาว่า สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศหรือไม่

1.4.3 เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคและมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำสนธิสัญญา เกี่ยวกับเขตทางทะเลระหว่างไทยกับกัมพูชา

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎี

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

ในช่วงที่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ยังไม่มีผลบังคับใช้รัฐชายฝั่งได้ใช้วิธีการต่างๆ ในการแบ่งอาณาเขตทางทะเลของตนแตกต่างกันไป ซึ่งจากการค้นคว้าและรวบรวม ศาสตราจารย์ Philip C.Jessup ได้สรุปไว้ว่ามีประมาณ 8 วิธีใหญ่ๆ ดังนี้

2.1.1 กำหนดเส้นอาณาเขตในทะเลระหว่างรัฐชายฝั่ง โดยการต่อตรงออกไปจากเส้นเขตแดนทางบกที่มานะรับผ่านฟังทะเล วิธีนี้จะทำได้หมายความ ต่อเมื่ออาณาเขตระหว่างประเทศที่ประชิดกันนานาระบบผ่านฟังทะเลในบริเวณที่ขอบฟังค่อนข้างเป็นเส้นตรงและเส้นเขตแดนบนบกมีลักษณะเกือบจะตั้งฉากหรือตั้งฉากกับขอบฟัง แต่จะทำได้ยาก ถ้าขอบฟังมีลักษณะเป็นมนูหัก หรือมีเกาะเข้ามา มีส่วนพัวพันอยู่ด้วย

2.1.2 กำหนดเส้นอาณาเขตในทะเลระหว่างรัฐชายฝั่ง โดยถือเอาเส้นตั้งฉากกับขอบฟัง ณ จุดที่เส้นอาณาเขตบนบกบรรจบผ่านฟังทะเล การกำหนดเส้นแบ่งวิธีนี้จะได้เส้นอาณาเขตในทะเล ใกล้เคียงกันกับวิธีที่หนึ่ง ดังนั้น การใช้วิธีนี้ได้อย่างเหมาะสมก็คือเมื่อลักษณะขอบฟังบริเวณที่เส้นเขตแดนบรรจบผ่านฟังทะเลเป็นเส้นตรง และค่อนข้างตั้งฉากหรือตั้งฉาก อเมริกาและเม็กซิโกได้กำหนดการแบ่งอาณาเขตในทะเลโดยลักษณะนี้ เมื่อปี ค.ศ.1848

2.1.3 กำหนดเส้นอาณาเขตในทะเลระหว่างรัฐชายฝั่ง โดยใช้เส้นตั้งฉากกับทิศทางทั่วไปของขอบฟัง (General direction of the coast) เป็นเส้นอาณาเขต การกำหนดเส้นแบ่งเขตโดยวิธีนี้จะเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ เพราะไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอนว่าจะต้องใช้ขอบฟังยาวเท่าใด จึงจะถือว่าเป็นขอบฟังทั่วไป เมื่อใช้ขอบฟังยาวต่างกัน ทิศทางของขอบฟังทั่วไปก็จะเปลี่ยนไปด้วย ซึ่งจะมีผลให้เส้นตั้งฉากซึ่งเป็นเส้นอาณาเขตในทะเลเปลี่ยนทิศทางไป

2.1.4 กำหนดเส้นอาณาเขตในทะเลระหว่างรัฐชายฝั่ง โดยถือเอาメリเดียนของละติจูด หรือลองศิริจูด อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นเส้นแบ่ง การกำหนดเส้นแบ่งอาณาเขตระหว่างรัฐหรือจุดกำหนดอาณาเขตระหว่างรัฐ โดยใช้ระบุละติจูดหรือลองศิริจูดหรือทั้งสองอย่างนี้ ในชั้นของการทดลองในสนธิสัญญาหรือลงนามย่อ พึงจะต้องระมัดระวังมิให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับแผนที่ที่ใช้ประกอบสนธิสัญญาหรือลงนามย่อ เช่น การใช้แผนที่เดินเรืออังกฤษในการเจรจาตกลง จะพบว่า

แผนที่เดินเรืออังกฤษเป็นจำนวนมากที่ผู้ใช้ไม่ทราบ Datum ในการขยายสามเหลี่ยม เพราะแผนที่เหล่านี้ใช้เพื่อการเดินเรือเท่านั้น ดังนั้น เมื่อนำมาค่าละติจูดหรือลองติจูดที่ตอกลงกันไว้มางในพิกัดในแผนที่ขยายซึ่งใช้ Datum อื่น จะพบว่ามีความคลาดเคลื่อนไม่ตรงจุดประสงค์ที่ตอกลงกันไว้ เช่น ต้องการแบ่งจุดน้ำลึกตรงปากน้ำที่บรรจบทะเล พомາลงพิกัดในแผนที่ขยายอาจจะกลายเป็นริมคลื่นด้านใดด้านหนึ่งหรือบนนกไปเลย ดังนั้น การกำหนดเส้นแบ่งอาณาเขตในทะเลระหว่างรัฐชาวยังโดยวิธีนี้ จึงควรจะกล่าวถึงความมุ่งหมายหลักของการแบ่งเขต ไว้ให้ชัดเจนในตัวสนธิสัญญาหรือการลงนามย่อด้วยก็จะเป็นการอ้างอิงอีกชั้นหนึ่งหรือถ้าจะสามารถอ้างอิงถึงสิ่งก่อสร้างที่ถาวร เกาะสิ่งโคลเด่นอื่นๆ รวมด้วยก็จะทำให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและหมดปัญหาเมื่อจะกำหนดจุดแบ่งเขตเด่นลงในภูมิประเทศจริง

2.1.5 กำหนดเส้นแบ่งอาณาเขตระหว่างรัฐชาวยังไงตามแนวแซมท้อนใจอันหนึ่ง การกำหนดเส้นแบ่งเขตนี้เนื่องจากแลนด์กับอังกฤษ เคยใช้ในข้อตกลงกำหนดเขตแดนบริเวณน่าน้ำสุรินามของเนเธอร์แลนด์และอังกฤษ โดยถือเอา “แนวเบริง 10 ดีกรี” ไปทางตะวันออกจากทิศเหนือจริงเป็นแนวเส้นอาณาเขต” สวีเดนกับฟินแลนด์เคยกำหนดแนวเบริงเช่นนี้ในสนธิสัญญากำหนดเขตแดนทางทะเลในปี ค.ศ. 1933 เช่นกัน

2.1.6 กำหนดแนวน้ำลึกเป็นเส้นเขตแดนระหว่างรัฐ การกำหนดแนวเขตแดนเช่นนี้ จะพนอยู่โดยทั่วไประหว่างประเทศที่มีแม่น้ำกั้นกลางหรือปากน้ำบริเวณที่บรรจบทะเล แต่ก็มีข้อพิจารณาในการกำหนดข้อตกลงคือแนวน้ำลึกอาจจะเปลี่ยนแปลงไปได้ทั้งโดยธรรมชาติ โดยฤทธิกาลและโดยการก่อสร้างริมฝั่ง โดยเฉพาะที่ปากแม่น้ำบริเวณทะเล หากลักษณะของริมฝั่งเป็นดินหรือรายอาจเปลี่ยนแปลงไปได้มาก จะเกิดข้อได้เปรียบที่ระหว่างรัฐคู่กรณี ดังนั้น หากไม่มีการพิจารณาเรื่องนี้ไว้ตั้งแต่ต้น จะสามารถขัดปัญหาข้อพิพาทระหว่างประเทศที่จะเกิดขึ้นในภายหลังได้

2.1.7 กำหนดเส้นแบ่งอาณาเขตขึ้นตามลักษณะพิเศษของทางภูมิศาสตร์หรือธรณีสัณฐาน (Geo – Morphology) การกำหนดเส้นเขตแดนขึ้นตามลักษณะนี้ เป็นวิธีตกลงระหว่างประเทศ โดยถือว่าเป็นภาวะแวดล้อมพิเศษตามอนุสัญญากรุงเจนีวา ค.ศ. 1958 ประเภทหนึ่งก็น่าจะได้ เพราะมิได้ถือเอกสารภูมิศาสตร์ทาง โครงสร้างแผนที่หรือเรขาคณิตมาพิจารณา โดยถือความพอใจความเหมาะสมและทั้งสองฝ่ายคิดว่าบุติธรรมเป็นหลัก ในการเจรจาระหว่างประเทศกรณีนี้มักจะถูกยกขึ้นมาเป็นข้อต่อรองเสนอจากฝ่ายเรียกร้อง

2.1.8 กำหนดเส้นแบ่งเขตทางทะเลระหว่างรัฐชาวยังไงโดยถือตามหลักการเส้นมัธยะ การกำหนดเส้นมัธยะเป็นเส้นอาณาเขตระหว่างประเทศนี้ โดยทั่วไปนับว่าเป็นวิธีที่มีความยุติธรรม สะดวกในทางปฏิบัติ หากสามารถตอกลงกันได้ในเรื่องฐานวัดความกว้างของเส้นมัธยะ เพราะ

โดยทั่วไปสภาพภูมิประเทศของแต่ละแห่งมักจะทำให้เกิดข้อได้เปรียบและเสียเปรียบเกิดขึ้นเสมอ เมื่อใช้ทฤษฎี¹

2.2 กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล

กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเลในภาษาไทยนั้น แยกความหมายเป็นภาษาอังกฤษ ได้ 2 คำคือ Maritime law กับ Law of the Sea ปัจจุบันนี้แยกใช้ในความหมายที่แตกต่างกัน Maritime Law เป็นคำดั้งเดิมที่ใช้ในอดีตก่อน ค.ศ. 1949 ซึ่งจะกลุ่มกฎหมายทะเลทั้งสาขาที่เกี่ยวกับแผนกคดีเมืองและที่เกี่ยวกับเนื้อหาทางกฎหมายเพ่งและพาณิชย์ทางทะเลในสาขากฎหมายเอกชน เช่น การจดทะเบียนเรือ การศุลกากร ภาษี รวมทั้งพิธีการนำสินค้าเข้า - ออก ระหว่างประเทศทางทะเล ไว้ด้วย สำหรับ Law of the Sea หรือ The International Law of the Sea เป็นคำใหม่ที่ถูกใช้เป็นทางการครั้งแรก ในรายงานของคณะกรรมการข้อกฎหมายระหว่างประเทศขององค์การสหประชาชาติเมื่อ ค.ศ. 1949 โดยในรายงานเสนอให้มีการศึกษา พิจารณาและจัดการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลขึ้น โดยใช้คำว่า "The United Nations Conference on the Law of the sea" หลังจากนั้นคำนี้ก็ได้รับการยอมรับ และใช้อย่างกว้างขวาง

กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเลในอดีตเป็นเพียงเจตประเพณีระหว่างประเทศ จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยการเสนอแนะของคณะกรรมการข้อกฎหมายระหว่างประเทศของสหประชาชาติ จึงได้เกิดการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลขึ้นเป็นครั้งแรก จนถึงปัจจุบัน มีการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลขึ้น 3 ครั้ง สรุปสาระสำคัญดังนี้

(1) การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลครั้งที่ 1 ณ กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ในปีค.ศ. 1958 ทำให้เกิดอนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทะเล 4 ฉบับคือ

- อนุสัญญาว่าด้วยทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง
- อนุสัญญาว่าด้วยทะเลหลวง
- อนุสัญญาว่าด้วยการประมง
- อนุสัญญาว่าด้วยไฟลท์ทวีป

(คำนิยามของไฟลท์ทวีป : ไฟลท์ทวีปของรัฐชาติฟังประกอบด้วย พื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผืนดินของบริเวณใต้ทะเล ซึ่งขยายเลขทะเลอาณาเขตของรัฐตลอดส่วนต่อออกไปตาม

¹ นาวาโท ณอนม เจริญลักษณ์, (2520), “สื้นเขตแดนระหว่างประเทศในทะเล,” เอกสารการประชุมทางวิชาการ การพิทักษ์ผลประโยชน์ในทะเลของไทยกับกฎหมายทะเลแนวใหม่, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมแนค, หน้า 87-90.

ธรรมชาติของคินเดนทางบกของตนจนถึงรัมอกของขอบทวีป หรือจนถึงระยะ 200 ไมล์ทะเล จากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตในกรณีที่รัมอกของขอบทวีปขยายไปไม่ถึงระยะนั้น)

(2) การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลครั้งที่ 2 ณ กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เมื่อปี ค.ศ. 1960 ซึ่งจัดขึ้นเพื่อหาข้อตกลงในเรื่องที่ยุติ กันไม่ได้จากการประชุมครั้งที่ 1 คือการกำหนดความกว้างของทะเลอาณาเขต แต่ในที่สุดก็ไม่สามารถหาข้อตูกได้

(3) การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลครั้งที่ 3 ระหว่างปี ค.ศ. 1973 - 1982 เป็นการประชุมที่ยาวนานถึง 10 ปี และมีถึง 12 สมัยประชุมและผลการประชุมทำให้เกิดการรับเอาอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ขึ้น โดยมีการเปิดให้ลงนามที่เมืองคิงสตัน จาไมกา ซึ่งอนุสัญญาฯ นี้ก็เป็นอนุสัญญาที่กำหนดหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเลที่รัฐทั้งหลายนำมายield ถือและปฏิบัติในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อนุสัญญาฯ นี้ได้กำหนดแนวคิดใหม่ที่สำคัญในการรักษาผลประโยชน์ของรัฐชาติผู้คือ เอกเครมูนิกิจจำเพาะ²

สำหรับหลักการแบ่งอาณาเขตทางทะเลปรากฏเป็นรูปธรรมครั้งแรกในอนุสัญญา กรุงเจนีวาว่าด้วยไทรทวีป ค.ศ. 1958 โดยข้อ 6 ของอนุสัญญาฯ กำหนดว่า

(1) ในกรณีที่ไทรทวีปเดียวกันตั้งอยู่ริบฝั่งกับอาณาเขตของรัฐสองรัฐหรือมากกว่า ซึ่งมีผังทะเลอยู่ต่างข้าม เอกเดนของไทรทวีปที่เป็นของรัฐ เช่น ว่านั้นจะกำหนดโดยความตกลงระหว่างกัน หากไม่มีการตกลงกันและนอกจากว่าพฤติการณ์พิเศษจะทำให้เป็นการสมควรที่จะใช้เส้นเขตแดนอื่น เอกเดนนั้นได้แก่เส้นมัธย ซึ่งจุดทุกจุดบนเส้นนั้นมีระยะห่างเท่ากันจากจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตของแต่ละรัฐ

(2) ในกรณีที่ไทรทวีปเดียวกันตั้งอยู่ริบฝั่งกับอาณาเขตของรัฐสองรัฐซึ่งประชิดกัน เอกเดนของไทรทวีปจะกำหนดโดยความตกลงระหว่างกัน หากไม่มีการตกลงกันและนอกจากว่า พฤติการณ์พิเศษจะทำให้เป็นการสมควรที่จะใช้เส้นเขตแดนอื่น เอกเดนนั้นจะกำหนดขึ้นโดยการใช้หลักระยะห่างเท่ากันจากจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตของแต่ละรัฐ

อย่างไรก็ตาม โดยที่อนุสัญญาฯ ยังไม่ได้นิยามคำว่า “พฤติการณ์ พิเศษ” คืออะไร จังหวะมีปัญหา ในการตีความเวลาที่นำบทบัญญัตินี้มาใช้ ต่อมาในการร่างกฎหมาย ทะเลใหม่ในช่วงปี ค.ศ. 1973-1982 ก็ปรากฏว่า ไม่มีการกำหนดบทบัญญัติในเรื่องนี้ขึ้นใหม่ ซึ่งไม่แตกต่างไปจากเดิม จึงได้

² จุนพต สายสุนทร, (2528), ย่อหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายทะเล, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, หน้า 7.

มีการหารือในการประชุมทลายสมัย และในที่สุดอนุสัญญาฯ ค.ศ.1982 ก็ได้ยอมรับหลักความเที่ยงธรรม (principle of equity) เป็นเกณฑ์ในการแบ่งเขตทางทะเบียน³

โดยหลักการดังกล่าวปรากฏในข้อ 74 วรรคหนึ่งของอนุสัญญาฯ เกี่ยวกับการทำหนดเขตของเศรษฐกิจจำเพาะว่า “ การกำหนดเขตของเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างรัฐที่มีฝั่งทะเลต่างข้างหรือประเทศกัน ให้กระทำโดยความตกลงบนมูลฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ ตามที่อ้างถึงในข้อ 38 แห่งธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรม ” นอกจากนี้ ก็ยังปรากฏในข้อ 83 วรรคหนึ่งของอนุสัญญาฯ เกี่ยวกับการทำหนดเขตของไทยทวีปว่า “ การกำหนดเขตของไทยทวีประหว่างรัฐที่มีฝั่งทะเลต่างข้างหรือประเทศกันจะกระทำโดยความตกลงบนมูลฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ ตามที่อ้างถึงในข้อ 38 แห่งธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรม ”

สำหรับหลักการเส้นมัธย เป็นหลักคณิตศาสตร์ คำว่า “เส้นมัธย” ในภาษาไทยอาจหมายถึงคำอังกฤษได้ 2 ความหมายคือ Median Line หรืออีกอย่างหนึ่งคือ Equidistance line ซึ่งความหมายของคำทั้งสองนี้แตกต่างกันคือ Median Line หมายถึงเส้นซึ่งลากกึ่งกลางระหว่างฐานวัดความกว้างที่อยู่ตรงกันข้าม ส่วน Equidistance Line หมายถึงเส้นแบ่งโดยใช้หลักระยะเท่าของฐานวัดความกว้างที่อยู่ประชิดกัน หรือหมายถึงรัฐทั้งสองอยู่ประชิดกัน การสร้างเส้นมัธยจากจุดหนึ่งโดยทราบฐานวัดความกว้างที่แน่นอนแล้ว มิใช่เรื่องที่ซับซ้อนอะไร เพราะเส้นมัธยคือเส้นซึ่งประกอบด้วยจุดไฟกัส ซึ่งทุกๆจุดเหล่านี้มีระยะห่างไปยังฐานวัดความกว้างที่ใกล้ที่สุดของรัฐทั้งสองที่อยู่ตรงกันข้าม หรือประชิดเท่ากัน ไม่ว่าฐานวัดความกว้างเหล่านี้จะเป็นจุดเส้นตรงหรือเส้นโค้งก็ตาม หลักการเส้นมัธยอาจถือได้ว่ามีความซับซ้อนน้อย หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตกลงกันได้ในเรื่องฐานที่ใช้วัด และย่อมไม่มีปัญหาที่จะได้เส้นมัธยตรงกัน อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกต ประการหนึ่งคือ เส้นมัธยอาจให้ความเท่าเที่ยนกันระหว่างรัฐคู่กรณีในเรื่องระยะทาง แต่ในเรื่องจำนวนพื้นที่ที่รัฐทั้งสองได้รับอาจจะมีความได้เปรียบหรือเสียเปรียบกันอย่างมากก็ได้

ส่วนหลักการความเที่ยงธรรมนั้นเป็นเรื่องที่อ้างได้ แต่ไม่มีหลักการทำทางวิทยาศาสตร์ที่จะมาวัดได้อีกอย่างแน่ชัด แล้วแต่รัฐคู่กรณีแต่ละฝ่ายจะอ้าง และหากมีข้อโต้แย้งก็คงยากที่จะหาข้อยุติแต่หากรัฐคู่กรณีมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน บทบัญญัติเช่นนี้ย่อมจะเอื้ออำนวยต่อการเจรจา⁴

³ ดูภาคผนวก ก., อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเบียน ค.ศ. 1982 เนพะเขตทางทะเบียนที่เกี่ยวน่องกับการประภาคเขต ให้ล่าทวีปของ ไทย – กัมพูชา.

⁴ นาวาโท ณอน เจริญลาก, “เส้นเขตแดนระหว่างประเทศในทะเบียน,” เอกสารการประชุมทางวิชาการ การพิทักษ์ผลประโยชน์ในทะเบียนของ ไทย กับกฎหมายทะเบียนใหม่, หน้า 92.

2.3 คำนิยามศัพท์

คำว่าผลประโยชน์แห่งชาตินั้น คู่มือเรื่องการพัฒนาอยุธยาศาสตร์ชาติของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ผลประโยชน์แห่งชาติ หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาอันสำคัญยิ่งของประชาชนส่วนรวม ความต้องการนี้จึงมีลักษณะกว้างและค่อนข้าง大方 และเมื่อได้พิจารณากำหนดขึ้นแล้ว ก็จะต้องมุ่งกระทำโดยต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุผล คำว่า “ความต้องการ” มีความหมายรวมทั้งความต้องการ (Want) โดยทั่วไปและความจำเป็น (Need) ที่ขาดเสียไม่ได้ส่วนคำว่า “ประชาชนส่วนรวม” มีความหมายว่าชาติ คือ ประชาชนส่วนรวมไม่ใช่บุคคลใดหรือกลุ่มนบุคคลใดโดยเฉพาะ”

นอกจากนี้ในเอกสารเล่มเดียวกันยังได้จำแนกผลประโยชน์แห่งชาติออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

(1) จำแนกตามลักษณะความสำคัญ (Degree of Primacy) ได้แก่ ผลประโยชน์แห่งชาติที่มีความสำคัญสูงสุด (Vital Interests) กับผลประโยชน์แห่งชาติระดับรอง (Secondary Interests)

(2) จำแนกตามลักษณะความยืนยง (Degree of Permanent) ได้แก่ ผลประโยชน์แห่งชาติถาวร (Permanent Interests) กับผลประโยชน์แห่งชาติไม่ถาวร (Variable Interests)

(3) จำแนกตามลักษณะความเจาะจง (Degree of Generality) ได้แก่ ผลประโยชน์แห่งชาติทั่วไป (General Interests) กับผลประโยชน์แห่งชาติเฉพาะ (Specific Interests)

สำหรับประเทศไทยการกำหนดผลประโยชน์แห่งชาตินั้นจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือสถาบันความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) โดยกำหนดไว้ในนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ดังนี้คือ

(1) การมีเอกสาร อธิปไตย และบูรณาภาพแห่งเขตอำนาจศาลรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ

(2) ความปรองดอง ความสามัคคีของคนในชาติ

(3) การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากการคุกคามทุกรูปแบบ

(4) ความปลอดภัย ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน การมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

(5) การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิทธิเหนือทรัพยากรชีวภาพของชาติ

(6) การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขกับประเทศเพื่อนบ้าน

(7) การมีเกียรติและศักดิ์ศรีในประเทศระหว่างประเทศ

เรื่องของผลประโยชน์ของชาติ (National Interest) เป็นเรื่องที่แต่ละรัฐต่างต้องนิยามกันเอง เพราะแต่ละรัฐนั้นมีสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ดังนั้นรัฐแต่ละรัฐย่อมต้องพยายามทุกวิธีเพื่อที่จะดำรงรักษาผลประโยชน์ของชาติตามที่ได้นิยามไว้ให้ได้ สำหรับ

กรรมวิธีที่ใช้ดำเนินการในการที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาตินั้น เรียกว่า นโยบายของชาติ (national policy)

นอกเหนือจากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติแล้ว ยังมีบรรทัดฐานที่ใช้ในการกำหนดผลประโยชน์ของชาติ จากปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

(1) บรรทัดฐานทางเศรษฐกิจ : นโยบายใดที่ทำให้การสถานะทางเศรษฐกิจของรัฐ เป็นไปในทางที่ดีขึ้น เช่น การทำให้รัฐได้เปรียบดุลทางการค้า

(2) บรรทัดฐานทางอุดมการณ์ : นโยบายที่มีแนวทางที่ตอบสนองต่ออุดมการณ์ของประชาชนในรัฐนี้ เช่น นโยบายของประเทศที่มีระบบการปกครองเป็นคอมมิวนิสต์ หรือ นโยบายของประเทศสังคมนิยม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่อาศัยบรรทัดฐานทางอุดมการณ์นี้ ปัจจุบันมีความสำคัญลดลง หลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต

(3) บรรทัดฐานในการเพิ่มพูนอำนาจ : สิ่งใดก็ตามที่ทำให้รัฐนั่งสามารถควบคุมรัฐอื่น และยังคงรักษาสถานะเช่นนั้นอยู่ต่อไป ดังนั้น การที่สร้างเสริมให้รัฐมีอำนาจที่เข้มแข็งจึงถือว่า เป็นบรรทัดฐานหนึ่งของผลประโยชน์ของชาติ เพราะรัฐควรจะมีอำนาจที่ไม่ต้องการให้มีรัฐอื่นมาเมืองอำนาจหนึ่งก่อนตนเองถูกควบคุม

(4) บรรทัดฐานในความมั่นคงและกิจการทหาร: นักวิชาการหลายสำนักได้ให้ ความสำคัญกับกิจการทหาร เพราะต่างก็เห็นว่ากิจการทหารเป็นกิจการที่ก่อให้เกิดความมั่นคงของชาติและยังเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การรักษาผลประโยชน์ของชาติ เพราะกิจการทหารเป็นกิจการของรัฐที่สร้างความปลอดภัยให้ประชาชนถ้าเกิดการคุกคามจากรัฐอื่น

(5) บรรทัดฐานทางศีลธรรมและกฎหมาย: ความถูกต้องในเรื่องของศีลธรรมและกฎหมาย เป็นเรื่องที่สามารถใช้เป็นบรรทัดฐานในการกำหนดผลประโยชน์ของชาติได้ เช่น การโจนตีต่องลุ่ม ตาลีบานในอัฟغانistan ของสหรัฐฯ โดยอ้างว่ากลุ่มตาลีบานให้การสนับสนุนและให้ที่พักพิงต่อ นาฏอุสมาน บินลาเดน แห่งกลุ่มอัลกออิเดห์ (Al-Qaida) ซึ่งสหรัฐฯ กล่าวอ้างว่านายบินลาเดน เป็นผู้ ที่อยู่เบื้องหลังการก่ออวินาศกรรมในสหรัฐฯ ในวันที่ 11 กันยายน 2544 การโจนตีต่องลุ่ม ตาลีบาน จึงถือเป็นนโยบายในการทำการป้องกันเชิงรุก ที่มีความถูกต้องในมุมมองของชาวสหรัฐฯ เพราะ กลุ่มก่อการร้ายได้ละเมิดศีลธรรมที่กระทำต่อผู้บริสุทธิ์จำนวนมาก หรือการใช้เงื่อนไขในเรื่องของ ธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นเงื่อนไขที่จะเข้าไปลงทุนยังประเทศต่างๆ เพราะถ้ารัฐใดมี ระบบการบริหารงานที่มีธรรมาภิบาล การซื้อขายถูกต้องก็จะมีในระดับที่น้อย และทำให้เกิด บรรยายกาศที่ส่งเสริมในการลงทุนของบรรษัทข้ามชาติ

จากบรรทัดฐานต่างๆ ที่ใช้ในการพิจารณาผลประโยชน์ของชาตินี้ในอดีต กองทัพจะเป็นพลังอำนาจหลักที่เป็นพื้นฐานในการขับเคลื่อนรัฐ และรักษาผลประโยชน์ของชาติที่ได้กำหนดไว้แต่ในปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทำให้กิจกรรมทางของรัฐต่างๆ ถูกลดความสำคัญลง และได้ให้ความสำคัญกับพลังอำนาจของชาติทางด้านเศรษฐกิจ

บทที่ 3

ผลการศึกษา

3.1 ความเป็นมาเกี่ยวกับเขตทางทะเลของไทยในอ่าวไทย

ในช่วงเวลาที่ไทยกับฝรั่งเศสทำสนธิสัญญาและปักปืนเขตแดนทางบกตั้งแต่ปี พ.ศ 2447 – 2451 นั้น ในทะเลยังมีดีลีหลักกฎหมายจาริตประเพณีสากล เรื่องเสรีภาพแห่งทะเล (freedom of the sea) คือรัฐชาติผู้ใดจะปราศจากเขตอำนาจเจ้าที่จะออกกฎหมายห้ามเรือเดินทาง ไม่ได้เพียง 3 ไมล์ทะเลจากฝั่งของตน ต่อหน้ามหาสมุทรทึ่งปวງ นอกจากนี้จากเขตดังกล่าวถือว่าเป็นทะเลหลวง ทุกรัฐมีเสรีภาพที่จะแสวงประโยชน์ใดๆ ท่ามกลางน้ำและรัฐใดจะอ้างสิทธิครอบครองหัวน้ำ ผิดนิห้องทะเลและดินใต้ผิวน้ำ แม้แต่หัวอากาศเหนือทะเลหลวงไม่ได้ หลักเสรีภาพแห่งทะเลนี้ยังถือกันมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17 จนมีอนุสัญญารุ่งเรืองนิริยาไว้ด้วยให้ทวีป ค.ศ. 1958 ขึ้น จึงสรุปได้ว่า ในช่วงปี พ.ศ 2447 – 2451 ไทยมีเขตทางทะเลในอ่าวไทยเพียง 3 ไมล์ทะเล ถัดจากบริเวณดังกล่าว ออกไปก็มีสภาพเป็นทะเลหลวง ไม่มีเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทย – ทั้งสิ้น¹

3.2 จุดกำเนิดพื้นที่อ้างสิทธิในให้ทวีปทับซ้อนไทยกับกัมพูชา

ประเทศไทยและประเทศกัมพูชา มีเขตทางทะเลในอ่าวไทยในลักษณะประชิดกัน (adjacent) และตรงข้ามกัน (opposite) รัฐบาลกัมพูชาประกาศกฤษฎีกากำหนดเขตให้ทวีปของ กัมพูชาในอ่าวไทย ลงนามโดยนายพลล่อนนอล ประธานาธิบดีของกัมพูชาในขณะนั้น เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2515 กัมพูชาได้ประกาศเขตให้ทวีปโดยอ้างว่าอยู่บนพื้นฐานของอนุสัญญา กรุงเจนิวาว่าด้วยให้ทวีป ลงวันที่ 29 เมษายน ค.ศ. 1958 ซึ่งกัมพูชาเป็นภาคี (ประเทศไทยก็เป็นภาคีด้วย) และยังได้อ้างหนังสือสัญญาฝรั่งเศส – สยาม ลงวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 1907 (ร.ศ. 125) และบันทึกการปักปืนเขตแดนลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1908 (ซึ่งเป็นการปักปืนเขตแดนทางบก)

ตามแผนที่โดยสังเขปท้ายประกาศกฤษฎีกากำหนดเขตให้ทวีปของกัมพูชาในอ่าวไทย ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศใช้ในการแสดงข่าวในเบต ให้ทวีปของกัมพูชาเริ่มต้นจากจุด A ซึ่ง กัมพูชาอ้างว่าเป็นหลักเขตแดนบนบกไทย – กัมพูชา หลักเขตที่ 73 ที่แหลมสารพัดพิม จังหวัดตราด

¹ พลเรือเอก ณนอม เจริญลาก, “ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลระหว่างไทยกับกัมพูชาในอ่าวไทย และ MOU 2544 ไทย – กัมพูชา,” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, กระทรวงการต่างประเทศ, หน้า 1.

จากนั้น เส้นเขตไอล์ทวีป์ลากไปทางทิศตะวันตกเฉียงลง ใต้เล็กน้อย ผ่านกึ่งกลางเกาะกูดเลข ออกไปในอ่าวไทย ถึงประมาณกลางอ่าวแล้วหักลงทางใต้ไปเกือบสุดอ่าวไทย จึงไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ โอบล้อมเกาะกูดวัดของเวียดนาม แล้วก็ขึ้นทางเหนือเข้าบรรจบฝั่งที่จุด B ซึ่งอ้างว่าเป็นจุดเบตแคนนของเวียดนาม – ก้มพูชาที่ริมฝั่งทะเล (แผนที่รูปที่ 1)² นอกจากนั้น ก้มพูชาได้ประกาศถูกปฏิการกำหนดเส้นฐานตรงเมื่อปี พ.ศ.2515 พร้อมกับประกาศเขตไอล์ทวีป โดยลากจากจุด A จากฝั่งดินแดนบนบกประชิดกับไทย (หลักที่ 73) เช่นกันไปทางทิศใต้เชื่อมโขคหินกัสโรวี โขคหินคอนคอร์ เกาะปรินต์ เกาะตัง แล้วลากเข้าสู่ฝั่ง ต่อมา เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2525 ก้มพูชาได้ประกาศถูกปฏิการปรับเส้นฐานตรงใหม่ ขยายเขตทางทะเลไปทางฝั่งตรงข้ามของไทยในอ่าวไทยยังขึ้น โดยลากเส้นฐานตรงเชื่อมเกาะซึ่งอยู่นอกสุดของฝั่งก้มพูชาจากหลักเขต 73 “ไปโขคหินกัสโรวี เกาะวัว เกาะพูโลไว ไปยังจุด 0 ในทะเลซึ่งอยู่บนขอบเขตทางตะวันตกเฉียงใต้ของน่านน้ำประวัติศาสตร์ของก้มพูชาและเวียดนามซึ่งตกลงกันได้ในปีพ.ศ.2525 ต่อมา เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2515 ก้มพูชาได้ประกาศถูกปฏิการกำหนดทะเลอาณาเขต โดยถือเอาจุด A จากฝั่งประชิดไทยคือหลักเขตที่ 73 ไปถึงชายฝั่งเกาะกูดซึ่งอยู่ตรงข้าม เป็นจุด E1 กล่าวคือ เส้นเดียวกับเส้นประกาศเขตไอล์ทวีปที่ลากจากหลักเขตที่ 73 ไปยังยอดสูงสุดของเกาะกูด แล้วเริ่มใหม่จากชายฝั่งทางใต้ของเกาะกูดลงไปทางทิศใต้เป็นจุด E 2 -E3 -E4 -E5 -E6- E7 วนไปกับเส้นฐานตรงของก้มพูชา การประกาศทะเลอาณาเขตครั้งที่ 3 ก้มพูชา ก็ยังยืนยันเส้นฐานตรงเดิมจากจุด A (หลักเขต 73) ตรงไปชายฝั่งเกาะกูดโดยอ้างว่าเป็นผลสืบเนื่องจากหนังสือสัญญาฟรั่งเศส-สยามลงวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 1907 (ร.ศ. 125)

สำหรับไทยได้มีประกาศพระบรมราชโองการกำหนดเขตไอล์ทวีป เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2516 โดยระบุว่าได้ยึดถือมูลฐานแห่งสิทธิตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ อันเป็นที่ยอมรับนับถือกันทั่วไปและตามอนุสัญญาว่าด้วยไอล์ทวีปซึ่งจัดทำขึ้น ณ กรุงเจนีวา ลงวันที่ 28 เมษายน ค.ศ. 1958 ซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบันแล้ว ประเทศไทยก็ใช้หลักเขตที่ 73 เป็นจุดเริ่มต้นในการลากเส้นเขตทางทะเลออกไปในอ่าวไทย เช่นเดียวกับประเทศไทยก้มพูชา แต่เป็นการลากเส้นลงไปจากจุด 1 ที่ละติจูดเหนือ $11^{\circ} 39' .0$ ลองติจูดตะวันออกที่ $102^{\circ} 55' .0$ ไปยังจุดที่ 2 ที่ละติจูดเหนือ $09^{\circ} 48' .5$ ลองติจูดตะวันออก $101^{\circ} 46' .5$ ซึ่งเส้นเขตไอล์ทวีปของไทยลากลงระหว่างเกาะกูดกับเกาะกงของก้มพูชาทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ (แผนที่รูปที่ 2) และไทยได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดเส้นฐานตรง รวม 4 บริเวณด้วยกัน 3 บริเวณแรกได้ประกาศเมื่อวันที่ 11

² โปรดศึกษาคานนวาก ข. แผนที่เกี่ยวกับการประกาศเขตทางทะเลของไทยและก้มพูชา.

มิถุนายน พ.ศ. 2513 บริเวณที่ 4 ประกาศเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2535 ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2536 แก้ไขประกาศเส้นฐานะตรงบริเวณที่ 3

3.3 กรรมสิทธิ์เหนือเกาะภูดเป็นปัจจัยสำคัญในการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างไทยกับกัมพูชา

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปคือเส้นเขตไทร์ทวีปที่กัมพูชาลากผ่านกึ่งกลางเกาะกุ忿្ញน้ำ เป็นการอ้างสิทธิอธิปไตยเหนือน้ำที่ไม่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาคุณภูมิคุ้มกันที่ 439/72/PRK ที่แนบท้ายเป็นแผนที่เดินเรือขนาดมาตรฐานของกรมอุทกศาสตร์ ฝรั่งเศส แสดงเส้นเขตไทร์ทวีปของกัมพูชาทั้งหมด ลงนามโดยประธานาธิบดีลอนโนล ลงวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2515 จะเห็นว่าเส้นเขตไทร์ทวีปไม่ได้ลากผ่านกึ่งกลางเกาะกุ忿្ញ (แผนที่รูปที่ 3) โดยเส้นเขตไทร์ทวีปที่กัมพูชาลากจากจุด A บริเวณชายฝั่งมายังเกาะกุ忿្ញน้ำ เส้นได้มายุดอยู่บริเวณขอบของเกาะกุ忿្ញด้านตะวันออกและเริ่มต้นใหม่ทางขอบของเกาะกุ忿្ញด้านทิศตะวันตกออกไปกลางอ่าวไทย ไม่มีการลากเส้นผ่านเกาะกุ忿្ញแต่อย่างใด นอกจากนี้ หากสังเกตบริเวณเส้นทางทิศตะวันตกจะเห็นอักษรภาษาอังกฤษกำกับว่า “Koh Kut”(Siam) ซึ่งหมายความว่าเกาะกุ忿្ញเป็นของไทย นอกจากนี้กัมพูชาได้ประกาศคุณภูมิภาคกำหนดที่เลาณาเขตของกัมพูชา หมายเลข 518/72/PRK ในวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2515 โดยประกาศคุณภูมิภาคดังกล่าวมีแผนที่แนบท้ายและลงนามโดยนายพลลอนโนล ตามแผนที่แนบท้ายประกาศกำหนดเลาณาเขต (แผนที่รูปที่ 4) มีการลากเส้นจากจุด A มายังจุด E 1 โดยการลากเส้นดังกล่าวเป็นเส้นเดียวกับเส้นกำหนดเขตไทร์ทวีปตรงจุด E 1 จะมีเครื่องหมายบวก (+++) ทوذดชิดกับขอบของเกาะกุ忿្ញด้านตะวันออกลงมาทางใต้ จนถึงจุด E 2 ที่ปลายเกาะกุ忿្ញด้านใต้ เครื่องหมายบวกตามเครื่องหมายในแผนที่หมายถึง “เขตแดนระหว่างประเทศ” การลากเส้นเขตไทร์ทวีปของกัมพูชานั้น เป็นการลากเส้นจากจุด A ไปยังเกาะกุ忿្ញ โดยมายุดอยู่บริเวณขอบของเกาะกุ忿្ញด้านตะวันออก และเริ่มต้นใหม่ทางขอบของเกาะกุ忿្ញด้านทิศตะวันตกออกไปกลางอ่าวไทย ไม่ได้ลากผ่านกึ่งกลางของเกาะกุ忿្ញ

การลากเส้นเขตแดนที่วิปของกัมพูชาจากจุด A ไปยังเกาะกุฎนัน กัมพูชาได้ใช้เส้นตรงที่เป็นรอยประ (dotted lines) ที่ปรากฏในแผนผังต่อท้ายสัญญาว่าด้วยการปักปืนเขตแดนผนวกท้ายหนังสือสัญญา ลงวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ. 125 (ค.ศ. 1907) ระหว่างกรุงสยามกับฝรั่งเศส เป็นเส้นแบ่งเขตไทยที่วิปไทยกับกัมพูชา และเส้นทางเลอานาเขตกัมพูชา ทั้งๆที่เส้นนัน ตามสัญญาว่าด้วยการปักปืนเขตแดนดังกล่าวเป็นเพียงเส้นเลี้งจากยอดสูงสุดของเกาะกุฎเพื่อกำหนดจุดของหลักเขตแดนทางบกรระหว่างกรุงสยามกับอินโดจีนของฝรั่งเศสซึ่งเป็นหลักเขต 73 ตามข้อ 1 ของสัญญาฯ ซึ่งระบุว่า “เขตแดนระหว่างกรุงสยามกับอินโดจีนของฝรั่งเศสนัน ตั้งแต่ชายทะเลที่ตั้งร่องข้ามจากยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกุฎเป็นหลักแล้ว ตั้งแต่นี้ต่อไปทางตะวันออกเฉียงเหนือถึงสันเขางานมกรา旺”

กัมพูชาได้อ้างข้อความดังกล่าวว่าเป็นการกำหนดเส้นแบ่งเขตทางทะเล แต่หากพิจารณา เจตนาของหนังสือสัญญาและสัญญาต่อท้ายว่าด้วยการปักปืนเขตแล้วจะเห็นได้ว่าหนังสือ ดังกล่าวเป็นหนังสือที่รัฐบาลฝรั่งเศสทำขึ้น เพื่อคืนดินแดนทางบกที่เคยยึดไปจากประเทศไทย โดย ไม่มีข้อความใดที่เกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเล การที่สัญญานี้แนบท้ายระบุเส้นเขตแดนเริ่มจาก ทะเลนั้น ไม่ได้หมายความว่าภาคีมีเจตนาแบ่งเขตทางทะเลแต่เพียงแสดงว่า แนวเขตนั้นหันทิศจาก ทะเลไปสู่ผืนแผ่นดิน มิใช่จากผืนแผ่นดินมายังทะเล การที่สัญญานี้แนบท้ายระบุให้ใช้จุดยอดเขา สูงสุดของเกาะกูดเป็นหลักในการกำหนดเขตแดนก็เพื่อใช้เลึงกับสันเขานมgrade วน เนื่องจากใน การปักปืนเขตแดนจำต้องอาศัยจุดเด่นในทางภูมิศาสตร์ที่มั่นคงเป็นหลัก ดังนั้น เส้นตรงที่เป็นรอย ประที่เลิงระหว่างยอดเขาที่สูงที่สุดของเกาะกูดกับสันเขานมgrade วน จะต้องถือว่าเป็นเส้นสมมุติ (Imaginary line) ที่ใช้สำหรับกำหนดที่ตั้งของจุดเริ่มต้นของแนวเขตแดนทางบก การถือว่าเป็นเส้น แบ่งเขตทางทะเลจึงไม่ถูกต้อง

ตามข้อ 2 ของหนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับฝรั่งเศส ลงวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ. 125 (ค.ศ. 1907) ระบุว่า “รัฐบาลฝรั่งเศสยอมคืนดินแดนเมืองค่านชัยและเมืองตราดกับเกาะทั้งหลายซึ่ง อยู่ภายใต้แหลมสิงห์ลงไปจนถึงเกาะกูดนี้ให้แก่กรุงสยาม.....” ทั้งนี้ เป็นการแยกกับดินแดนที่ กล่าวไว้ในข้อ 1 ว่า “รัฐบาลสยามยอมยกดินแดนเมืองพระตะบอง เมืองเตียนราฐ กับเมืองศรีโภળ ให้แก่กรุงฝรั่งเศส.....” ดังนั้น ในเมื่อฝรั่งเศสได้คืนเกาะกูดเป็นของไทย ตามหนังสือสัญญา ดังกล่าว จะถือเอาเส้นที่ลากจากยอดสูงสุดของเกาะกูดมาบังผั่งหลักเขต 73 เป็นเส้นแบ่งเขตทาง ทะเลไม่ได้

นอกจากนี้ วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของสมเด็จบรมราชโณที ชื่อ Les Limites du domain maritime du Cambodge ที่เสนอต่อมหาวิทยาลัย Université de droit, d'économie et des sciences d'Aix – Marseille มีฉันายน ค.ศ. 1976 ตอนหนึ่ง ได้แสดงความเห็นว่า เส้นจากยอดสูงสุด ของเกาะกูดมาบังผั่งที่จุด A นั้น ไม่ใช่เส้นแบ่งทะเลตามเขตพระราชอาณาจักรไทย เป็นเส้นประ ไม่ใช่เส้นแบ่งเขต แทนซึ่งเป็นเครื่องหมาย +++++ และเห็นด้วยว่าไม่มีเหตุผลทางกฎหมายสนับสนุนกฎหมายของ กัมพูชาที่ประกาศเขตให้ล้วนกัมพูชาไปจนถึงจุด P เพราะเป็นการไม่คำนึงถึงกรรมสิทธิ์ของเกาะ กูด ซึ่งเป็นของไทย³

³ ดร.สุรเกียรติ เสถียร ไทย, (2553), กฎหมายและผลประโยชน์ของไทยในอ่าวไทย : กรณีศึกษาบันทึกความเข้าใจ ไทย-กัมพูชาเรื่องการเจรจาสิทธิ์ในอ่าวไทย, กรุงเทพฯ: บริษัทสยามเอ็มแอนด์บี พับลิชชิ่ง จำกัด, หน้า 12-20.

3.4 เกาะกูดมีเขตทางทะเลเช่นเดียวกับเขตทางทะเลของรัฐชาติผู้

ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 ซึ่งเป็นกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเลฉบับล่าสุด ประเทศไทยเพิ่งเข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 กัมพูชาได้ลงนาม แต่ยังไม่เข้าเป็นภาคี (อนุสัญญา มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 1994) ในกรณีนี้ แม้ว่ากัมพูชาจะยังไม่เป็นภาคีอนุสัญญา แต่โดยที่อนุสัญญา เป็นการประมวลกฎหมายและกำหนดหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายทะเลรวมทั้งรวมกฎหมาย จริตประเพณีและหลักกฎหมายระหว่างประเทศส่วนใหญ่ในอนุสัญญา ค.ศ.1958 และอนุสัญญา ค.ศ.1982 เป็นอนุสัญญาพหุภาคีที่กำหนดกฎหมายที่แห่งกฎหมาย (Law Making Treaty) ขณะนี้มีประเทศไทยที่เข้าเป็นภาคี 162 ประเทศและมีผลใช้บังคับตั้งแต่ปี ค.ศ.1994 จึงถือได้ว่าเป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศที่มีผลบังคับทั่วไป (ERGA OMNES) กล้ายเป็นกฎหมายเจริญประเพณีระหว่างประเทศซึ่งแม้กัมพูชาจะยังไม่เป็นภาคี แต่ก็มีผลใช้บังคับกับกัมพูชา

อนุสัญญา ค.ศ. 1982 ได้นิยามเกี่ยวกับระบบของเกาะ (Regime of Islands) ไว้ในข้อ 121 ว่า “เกาะมีเขตทางทะเล ได้แก่ทะเลขนาดเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ และ ไทรล์ทวีป เว็บแต่โดยที่เป็นน้ำที่สามารถอยู่อาศัยหรือยังชีพทางเศรษฐกิจ จะไม่มีเขตเศรษฐกิจจำเพาะหรือไทรล์ทวีป เกาะกูดมีลักษณะเข้ากெณฑ์ที่มีเขตทางทะเล ในเมื่อเกาะกูดเป็นกรรมสิทธิ์ของไทย ไทยจึงมีเขตทางทะเลดังกล่าวโดยรอบเกาะกูด”

3.5 การประกาศเขตไทรล์ทวีปฝ่ายเดียวไม่มีผลทางกฎหมายผูกพันประเทศไทยอีก

ตามข้อ 2 ของอนุสัญญา ค.ศ.1958 เกี่ยวกับไทรล์ทวีปและข้อ 77 ของอนุสัญญา ค.ศ. 1982 กำหนดว่า การประกาศเขตไทรล์ทวีปฝ่ายเดียวไม่มีผลผูกพันประเทศไทยอีก เว็บแต่จะได้มีความตกลงระหว่างกัน หลักกฎหมายนี้สืบเนื่องจากเหตุผลที่ว่าเขตทางทะเลต่างๆอยู่ในอธิปไตย (sovereignty) หรือสิทธิอธิปไตย (sovereign right) เป็นของควบคู่กับรัฐชาติผู้ใดหรือรัฐเจ้าของเกาะ ไม่ใช่เขตทางทะเลที่ไม่มีเจ้าของ ซึ่งผู้ใดจะประกาศเอาเป็นของตนฝ่ายเดียวได้ ดังนั้น เส้นเขตทางทะเลที่กัมพูชาประกาศแม้ว่าจะอ้างว่าถูกต้องตามกฎหมายพียงใด ก็ไม่ผูกพันไทย⁴

⁴ ดร.ประจิตร์ ใจนันพุกษ์, “ควรบอกเลิกบันทึกความเข้าใจ พ.ศ. 2544 (MOU 2544) เกี่ยวกับเขตทางทะเลระหว่างไทย – กัมพูชา หรือไม่,” เอกสารวิจัยของคณะกรรมการการต่างประเทศ วุฒิสภา, หน้า 3-10.

3.6 การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทยกับกัมพูชา

การประกาศเขตใหม่ทวีปของกัมพูชาและไทย ทำให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิในใหม่ทวีปทับซ้อนกัน⁵ (แผนที่รูปที่ 5) รัฐบาลไทยและกัมพูชาได้เริ่มเปิดการเจรจาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการอ้างสิทธิในใหม่ทวีปทับซ้อนกันขึ้นเป็นครั้งแรกระหว่างวันที่ 2 -5 ธันวาคม 2513 ที่กรุงพนมเปญ แต่ยังไม่มีความก้าวหน้ามากนัก นอกจากเป็นการแสดงท่าทีของแต่ละฝ่าย จนกระทั่งในปี พ.ศ.2533 รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี สามารถบรรลุผลการเจรจาเพื่อผลักดันให้องค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย ซึ่งจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2522 ดำเนินการพัฒนาแหล่งปัตต์โตรเลี่ยมในพื้นที่ทับซ้อนไทย- มาเลเซีย ได้อย่างเป็นรูปธรรม ต่อมากล เอกชาติชายฯ ได้มีคำริไห้นำความสำเร็จในการเปลี่ยนความขัดแย้งเป็นความร่วมมือในการตรวจสอบ ประโยชน์ในรูปแบบของพัฒนาร่วมในพื้นที่เหนือเขตใหม่ทวีปทับซ้อนกันระหว่างไทยกับมาเลเซีย มาเป็นต้นแบบของการเจรจาแก้ไขปัญหาเขตใหม่ทวีปทับซ้อนกับกัมพูชา จึงได้มีการหารือระหว่างผู้นำของทั้งสองประเทศ แต่ก็ไม่มีความคืบหน้ามากนัก เพราะในขณะนี้ กัมพูชาจังมีปัญหาเขมร 4 ฝ่าย ซึ่งรัฐบาลกัมพูชาและรัฐบาลไทยให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น

ไทยกับกัมพูชาสามารถเปิดการเจรจาอย่างเป็นทางการขึ้นอีกครั้งในปี พ.ศ.2537-2538 แต่ยังไม่สามารถหาข้อสรุปใดๆ ได้มีแต่เพียงการตกลงที่จะจัดตั้งคณะกรรมการด้านเทคนิคไทย – กัมพูชา ขึ้น เพื่อศึกษาปัญหาร่วมกัน ซึ่งคณะกรรมการที่จัดตั้งได้จัดให้มีการประชุมร่วมกันหนึ่งครั้ง ระหว่างวันที่ 18 – 19 กรกฎาคม 2538 ที่กรุงเทพฯ แต่ผู้แทนของทั้งสองฝ่ายยังคงมีจุดยืนที่แตกต่างกันในหลายประเด็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเกี่ยวกับการประกาศเขตพื้นที่ที่อ้างสิทธิในใหม่ทวีป

เดือนกุมภาพันธ์ 2544 ภายหลังที่นายสุรเกียรติ เสถียรไทย ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ก็ได้มีความเห็นว่า ควรมีการเปิดการเจรจาอย่างเป็นทางการกับรัฐบาลกัมพูชา เนื่องจากเป็นประเทศเดียวที่ไทยยังไม่เคยเจรจาอย่างจริงจัง จึงได้มีการเริ่มเปิดการเจรจากับกัมพูชาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเขตพื้นที่อ้างสิทธิในใหม่ทวีปทับซ้อนกันและการตรวจสอบทางประประโยชน์จากทรัพยากรปัตต์โตรเลี่ยมร่วมกันในพื้นที่ทับซ้อนในอ่าวไทย จนสามารถกำหนดแนวทางการเจรจาและการดำเนินการร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนในการประชุมเจ้าหน้าที่อาชีวภาพของทั้งสองประเทศที่เมืองเสียมราฐ เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2544 และนำไปสู่การลงนามในบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาว่าด้วยพื้นที่ที่ไทยและกัมพูชาอ้างสิทธิในใหม่ทวีปทับซ้อนกัน

⁵ โปรดดูภาคผนวก ข.

(Memorandum of Understanding between the Royal Thai Government and the Royal Government of Cambodia regarding the Area of their Overlapping Maritime Claims to the Continental Shelf – MOU 2544) เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2544 ซึ่งนับเป็นการปิดภาคการเจรจาที่สำคัญเป็นระดับๆ ในช่วง ยาวนานกว่า 25 ปี และนำไปสู่จุดเริ่มต้นของการเจรจาเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาโดยมีกรอบในการดำเนินการ มีฐานทางกฎหมายระหว่างประเทศรองรับ

3.7 สาระสำคัญของบันทึกความเข้าใจระหว่างไทยกับกัมพูชาว่าด้วยพื้นที่ที่ไทยและกัมพูชาอ้างสิทธิในไทรทวีปทับซ้อนกัน

บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลกัมพูชาว่าด้วยพื้นที่ที่ไทยและกัมพูชาอ้างสิทธิในไทรทวีปทับซ้อนกัน ซึ่งลงนามเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2544⁶ นั้น เป็นความตกลงที่สร้างกลไกในการเจรจาปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเล โดยการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการเจรจา สรุปสาระสำคัญของบันทึกความเข้าใจดังนี้

(1) รัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชาได้แสดงความประณีตที่จะจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างกันขึ้น เพื่อเป็นข้อตกลงชั่วคราวซึ่งมีลักษณะที่สามารถปฏิบัติได้ในเรื่องพื้นที่อ้างสิทธิในไทรทวีปทับซ้อนกัน

(2) รัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชาได้ประกาศเจตนาณร่วมกันว่า จะเร่งรัดการเจรจาแก้ไขปัญหาการอ้างสิทธิในไทรทวีปทับซ้อนกันใน 2 เรื่อง ได้แก่ การเจรจาเพื่อจัดทำความตกลงสำหรับการพัฒนาแหล่งทรัพยากรปิโตรเลียมซึ่งอยู่ในพื้นที่ทับซ้อนร่วมกัน และการเจรจาเพื่อจัดทำข้อตกลงแบ่งเขตสำหรับทะเลอาณาเขต ไทรทวีป และเขตเศรษฐกิจจำเพาะในพื้นที่ที่ต้องแบ่งเขตซึ่งสามารถยอมรับได้ร่วมกัน

(3) บันทึกความเข้าใจกำหนดแนวทางของการเจรจาข้างต้นว่า จะต้องดำเนินการเจรจาไปพร้อมกันในลักษณะที่ไม่อาจแบ่งแยกได้

(4) รัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชาได้กำหนดเขตพื้นที่ของการอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลที่จะต้องเจรจาเพื่อจัดทำข้อตกลงแบ่งเขตสำหรับทะเลอาณาเขต ไทรทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (พื้นที่เหนือเส้นละติจูดที่ 11 องศาเหนือขึ้นไป) และเขตพื้นที่ของการอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลที่จะต้องพัฒนาร่วมกัน (พื้นที่ใต้เส้นละติจูดที่ 11 องศาเหนือลงมา) ทั้งนี้ ได้มีการจัดทำแผนที่ของพื้นที่ของการอ้างสิทธิทับซ้อนดังกล่าวแบบท้ายบันทึกความเข้าใจ

⁶ โปรดดูภาคผนวก ค บันทึกความเข้าใจ ระหว่าง รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักร กัมพูชา ว่าด้วยพื้นที่ที่ไทยและกัมพูชาอ้างสิทธิในไทรทวีปทับซ้อนกัน

(5) รัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชาตกลงที่จะจัดตั้งคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคไทย – กัมพูชาขึ้น ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของไทยและกัมพูชาซึ่งได้รับการเสนอขอจากแต่ละประเทศแยกต่างหากจากกัน ทั้งนี้ คณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคไทย – กัมพูชา มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนด

(5.1) เสื่อนไหที่ตกลงร่วมกันของความตกลงในการพัฒนาร่วม รวมทั้งพื้นฐานซึ่งยอมรับร่วมกันในการแบ่งปันค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ของการแสวงประโยชน์จากการรัฐพยากรณ์โดยเดี่ยวนในพื้นที่พัฒนาร่วมและ

(5.2) เขตทะเลอาณาเขต ให้ล่าทวีป และเขตเศรษฐกิจจำเพาะของแต่ละฝ่ายตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

(6) กำหนดให้คณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคไทย – กัมพูชา ที่จัดตั้งขึ้นต้องจัดการประชุมร่วมกันโดยสมำเสมอ เพื่อให้การดำเนินการในการเจรจาถือนแบ่งเขตทะเลอาณาเขต ให้ล่าทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะ และการเจรจาแบ่งปันผลประโยชน์ในพื้นที่พัฒนาร่วมเสร็จสิ้น โดยเร็ว ซึ่งคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคไทย – กัมพูชา สามารถจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินการให้เป็นไปตามบันทึกความเข้าใจได้ตามที่เห็นเหมาะสม

(7) บันทึกความเข้าใจฯ และการดำเนินการทั้งหลายตามบันทึกความเข้าใจฯ จะไม่มีผลกระทำต่อการอ้างสิทธิในทะเลอาณาเขต เขตให้ล่าทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะของทั้งฝ่ายไทย และกัมพูชา

3.8 การดำเนินการภายหลังการจัดทำบันทึกความเข้าใจฯ

เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามที่รัฐบาลไทยได้ตกลงกับรัฐบาลกัมพูชาไว้ใน MOU 2544 กระทรวงการต่างประเทศ⁷ จึงได้นำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิค (ฝ่ายไทย) โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน

(ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อเสนอของฝ่ายกัมพูชาที่เสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศและนาย ซก อัน ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคของแต่ละฝ่าย) เพื่อทำหน้าที่ในการเจรจาแบ่งเขตทางทะเลในพื้นที่ทับซ้อนไทยกับกัมพูชา ที่กำหนดให้มีการแบ่งเขตทางทะเลบนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และเจรจาในส่วนที่เกี่ยวกับ

⁷ คร.สูรเกียรติ เศกษิย์ ไทย, กฎหมายและผลประโยชน์ของไทยในอ่าวไทย : กรณีศึกษาบันทึกความเข้าใจไทย – กัมพูชา เรื่องการเจรจาสิทธิในอ่าวไทย, หน้า 29-35.

การพัฒนาร่วม โดยเฉพาะการแบ่งปันประโยชน์ในพื้นที่พัฒนาร่วม และขออนุมัติให้คณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคอาจจัดตั้งคณะกรรมการในด้านต่างๆขึ้น ได้ตามความเหมาะสมเพื่อเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิค ซึ่งคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิค ได้มีมติเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2544 อนุมัติตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ

คณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคไทย - กัมพูชา ได้จัดการประชุมขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2544 การประชุมครั้งนี้ถือเป็นการนำ MOU 2544 มาสู่การปฏิบัติ และได้จัดการประชุมครั้งที่สองขึ้นเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2545 ที่ประชุมเห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคไทย - กัมพูชา นอกจากนี้ ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาอีก 3 คณะกรรมการได้คณะกรรมการดังกล่าว ได้แก่ (1) คณะกรรมการไทย - กัมพูชาฯ ด้วยระบบอบพัฒนาร่วม (2) คณะกรรมการไทย - กัมพูชาฯ ด้วยการแบ่งเขตทางทะเล (3) คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคไทย - กัมพูชา โดยมีอำนาจหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ และเสนอเดินแบ่งเขตทางทะเลต่างๆที่เป็นไปได้ สำหรับการแบ่งเขตทางทะเลเหนือเด่นละติจูดที่ 11 องศาเหนือ เพื่อเสนอให้คณะกรรมการฯ ด้วยการแบ่งเขตทางทะเลพิจารณาใช้เป็นข้อมูลต่อไป

ในเดือนกันยายน 2549 เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขึ้นในประเทศไทย การเจรจาแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย - กัมพูชา ภายใต้กรอบ MOU 2544 ก็หยุดชะงักลง ต่อมาในสมัยรัฐบาลภูมิใจในการนำของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี นายกมิตร ภิรมย์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้มีการpub ประกาศเรื่องกับนาย ออร์ นัม รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต่างประเทศของกัมพูชา เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2552 ซึ่งทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกันที่จะให้มีการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลภูมิใจให้กรอบคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคไทย - กัมพูชา แต่หลังจากนั้น ได้เกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลไทยกับกัมพูชาขึ้นอีกครั้ง จากการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการคัดค้านการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกของกัมพูชาต่อองค์การยูเนสโก ประกอบกับความไม่ไว้วางใจของผู้นำกัมพูชาที่มีต่อผู้นำทางการเมืองของไทยที่เคยกล่าววิพากษ์วิจารณ์กัมพูชาในกรณีปราสาทพระวิหารในอดีต จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาที่มีแนวโน้มว่าจะคลี่ลากยกับตกต่ำ จึงทำให้ไม่สามารถจัดการประชุมคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคที่ทั้งสองฝ่ายตกลงกันไว้ได้ ความพยายามของไทยในการเจรจาเรื่องแบ่งเขตทางทะเลและการเจรจาผลประโยชน์ในทรัพยากรธรรมชาติหนึ่งพื้นที่ทับซ้อนได้มาถึงทางตัน เมื่อพระบาทสมเด็จพระบรมนาถนารายณ์ สีหมุนี กษัตริย์แห่งกัมพูชาได้ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชกฤษฎีกาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นที่ปรึกษาส่วนตัวของสมเด็จชุนเซ่นนายกรัฐมนตรีกัมพูชา และที่ปรึกษารัฐบาลกัมพูชาที่ด้านเศรษฐกิจ

ต่อมา นายกษิต กิริมย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งอยู่ระหว่างการเข้าร่วมประชุมผู้นำลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่นครั้งที่ 1 ณ นครโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ได้แถลงกับสื่อมวลชน เกี่ยวกับพัฒนาการความสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา ในวันที่ 6 พฤศจิกายน 2553 ว่ากระทรวงการต่างประเทศจะเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณาเรื่องการบอกรอเลิก MOU 2544 ต่อฝ่ายกัมพูชาด้วยเหตุผลดังนี้

(1) กระทรวงการต่างประเทศเห็นว่า การที่รัฐบาลกัมพูชาแต่งตั้ง พ.ต.ท.ทักษิณฯ เป็นที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเจรจาระหว่างไทยกับกัมพูชาภายใต้บันทึกความเข้าใจฉบับนี้ เนื่องจาก พ.ต.ท.ทักษิณฯ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลักดันให้รัฐบาลไทยและนั้นจัดทำบันทึกความเข้าใจฉบับนี้และ พ.ต.ท.ทักษิณฯ รับรู้ท่าทีในการเจรจาของฝ่ายไทยดังนั้น รัฐบาลไทยจึงไม่อาจดำเนินการเจรจากับฝ่ายกัมพูชาบนพื้นฐานของบันทึกความเข้าใจฉบับดังกล่าว

(2) นอกจากนี้ กระทรวงการต่างประเทศเห็นว่า เรื่องพื้นที่เขตทางทะเลที่ไทยและกัมพูชาอ้างสิทธิ์ทับซ้อนกันเป็นเรื่องสำคัญต่อผลประโยชน์ของชาติ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่กว่า 26,000 ตารางกิโลเมตรและมีศักยภาพทางทรัพยากรธรรมชาติสูง การเจราเรื่องนี้จึงมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศไทยกว้างขวาง กระทรวงการต่างประเทศจึงเห็นสมควรให้ดำเนินการเรื่องนี้โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมตามแนวทางประชาธิปไตยดังที่ปรากฏในบทัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

(3) การเจรจาภายใต้กรอบ MOU 2544 ในช่วง 8 ปีที่ผ่านมาไม่มีผลคืนหน้าเป็นรูปธรรมตามวัตถุประสงค์ของ MOU กระทรวงการต่างประเทศจึงเห็นควรให้ทั้งสองประเทศใช้แนวทางการเจรจาอื่นตามหลักของกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อให้ได้ทางออกที่เป็นธรรม

ต่อมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2552 เห็นชอบให้ยกเลิกบันทึกความเข้าใจ อย่างไรก็ตาม คณะรัฐมนตรียังมิได้ดำเนินการส่งเรื่องให้รัฐสภาพิจารณาและยังมิได้มีหนังสือบอกรอเลิกบันทึกความเข้าใจ อย่างเป็นทางการ ไปยังฝ่ายกัมพูชา ดังนั้น บันทึกความเข้าใจฯ จึงยังมีผลใช้บังคับระหว่างกันอยู่ตามกฎหมายระหว่างประเทศ

3.9 ความเห็นเกี่ยวกับ MOU 2544

ปัญหา MOU 2544 เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง ซึ่งเมื่อประมวลความเห็นจากผู้ที่มีส่วนร่วมในการเจรจา ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการเจรจาจัดทำความตกลงในลักษณะใกล้เคียงกันอาทิ การจัดทำพื้นที่พัฒนาร่วมไทย – มาเลเซีย ความเห็นจากมุมมองของที่ปรึกษารัฐบาลผู้ทรงคุณวุฒิ นักการเมือง นักวิชาการ สื่อมวลชน ประชาชนทั่วไป สามารถสรุปความเห็นหลักได้ 2 ประการคือ ฝ่ายที่หนึ่ง สนับสนุนให้ไทยใช้ MOU 2544 เป็นกรอบในการเจรจาแก่ไขปัญหาการอ้าง

สิทธิในไทยที่ทวีปหันซ้อนกับกัมพูชาต่อไป และฝ่ายที่สองไม่เห็นด้วย โดยเห็นว่าควรยกเลิก MOU 2544

3.9.1 สรุปความเห็นหลักของฝ่ายสนับสนุน

1) MOU 2544 มีสาระสำคัญคือ การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิค ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการเจรจาเพื่อยกร่างความตกลงเกี่ยวกับการสำรวจขุดเจาะทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่พัฒนาร่วมและการยกยกร่างความตกลงเกี่ยวกับการบึกปืนเส้นเขตทางทะเล บันทึกความเข้าใจนี้ไม่ใช่เป็นการตกลงกันเกี่ยวกับเส้นเขตทางทะเล (ทะเลอาณาเขต ให้ล่าทวีป และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ) และไม่ได้มีสาระเป็นการตกลงกันเกี่ยวกับวิธีการและสัดส่วนของการแบ่งปันผลประโยชน์ทางด้านน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยแต่อย่างใด บันทึกความเข้าใจฯ มีผลเป็นการจัดตั้งกลไกขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการเจรจาเกี่ยวกับแนวทางในการตกลงเรื่องเขตทับซ้อนทางทะเลและวิธีการและหลักการในการพิจารณาสัดส่วนของการแบ่งปันผลประโยชน์

2) MOU 2544 ได้ผูกประเด็นเรื่องการเจรจาเกี่ยวกับพื้นที่พัฒนาร่วมและการเจรจาเส้นแบ่งเขตทางทะเลเอาไว้ด้วยกัน โดยได้ระบุไว้ในบันทึกความเข้าใจ อย่างชัดเจนว่า การเจรจาทั้งสองเรื่องนี้จะแยกต่างหากจากกันมิได้ (indivisible package) ประเด็นนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกับประเทศไทย เนื่องจากทำให้การเจรจาแบ่งปันผลประโยชน์ในพื้นที่พัฒนาร่วม ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความห่วงกังวลกันเป็นอย่างมากนั้น จะกระทำไม่ได้ ถ้าไม่มีความคืบหน้าในการเจรจาเส้นเขตทางทะเลในพื้นที่ที่ต้องมีการแบ่งเขตทางทะเล (Area to be Delimited) ทั้งนี้ ประเด็นข้อห่วงใยของฝ่ายไทยคือ ฝ่ายกัมพูชาให้ความสำคัญกับการพัฒนาร่วมมากกว่าการแบ่งเขตทางทะเล เพราะกัมพูชาต้องการได้รับประโยชน์จากการได้ที่จะเกิดขึ้นจากการให้สิทธิสัมปทานกับการขายน้ำมันและก๊าซธรรมชาติจากพื้นที่ทับซ้อน จึงต้องการที่จะให้มีการตกลงในเรื่องพื้นที่พัฒนาร่วมให้เสร็จสิ้น โดยเร็ว เพื่อนำไปสู่การร่วมลงทุนสำรวจและขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ

ในขณะที่ฝ่ายไทยนั้น แม้ว่าการสำรวจและขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติก็เป็นความประสงค์ของฝ่ายไทยที่ต้องการสร้างความมั่นคงทางด้านอุปทานและการขยายการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทยและทะเลอันดามันก็ตาม แต่ผลประโยชน์ที่สำคัญของไทยที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันคือ ความชัดเจนในจุดเริ่มของการลากเส้นเขตทางทะเล ดังนั้น ในเบื้องต้นของการเจรจาแล้ว ฝ่ายไทยจึงได้อาศัยความต้องการของฝ่ายกัมพูชาที่ต้องการเร่งรัดการเจรจาพื้นที่พัฒนาร่วม เป็นปัจจัยในการผลักดันให้การเจรจาเส้นเขตทางทะเลมีความคืบหน้าและเป็นที่ตกลงกันได้ของทั้งสองฝ่าย โดยเร็วเช่นกัน

3) ความจำเป็นด้านพลังงานของไทย ก้าวกระโดดที่จัดทำได้ภายในประเทศ ไทย ซึ่งใช้เป็นเชื้อเพลิงหลักในการผลิตกระแสไฟฟ้า คาดว่าจะหมดลงภายในระยะเวลาประมาณ 10 ปีข้างหน้า เนื่องจากอัตราการใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นทุกปี หากไม่สามารถหาจากภายนอกในประเทศมาเพิ่มเติม ทำให้ต้องนำเข้าก้าวกระโดดจากต่างประเทศทั้งหมด ก็จะทำให้ต้นทุนในการผลิตกระแสไฟฟ้าเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว ทำให้ประชาชนต้องรับภาระในการใช้กระแสไฟฟ้าและเชื้อเพลิง ก้าวกระโดดขึ้นอีกมากและทำให้ความสามารถในการแบ่งขันของประเทศลดลง จึงจำเป็นต้องรับ หานแหล่งพลังงานที่จะนำมาใช้ทดแทนส่วนที่กำลังจะหมดไป ในความเป็นจริงแล้ว แม้ว่าในช่วง ระยะเวลา 1-2 ปีข้างหน้านี้ ไทยจะสามารถตกลงเรื่องการแบ่งเขตและการพัฒนาร่วมกับกัมพูชาได้ สำเร็จ ก็ยังต้องใช้เวลาอีกไม่ต่ำกว่า 10 ปีในการดำเนินการ กว่าที่จะสามารถนำก้าวขึ้นมาใช้ได้จริง ทั้งนี้ โดยเปรียบเทียบกับกรณีของไทยกับมาเลเซีย ซึ่งทำความตกลงกันได้ในปีพ.ศ.2522 และ สามารถนำก้าวมาใช้ได้ในปีพ.ศ. 2548 ใช้เวลาทั้งสิ้น 26 ปี นอกจากนั้น โดยที่ประเทศต่างๆ ที่ พยายามแสวงหาพลังงานอื่นมาทดแทนน้ำมันและก้าวกระโดด เช่น พลังงานไฮดรเจนหรือ พลังงานนิวเคลียร์ที่ปลดปล่อยเป็นต้น จะนั้น หากไทยยกเลิก MOU 2554 และไม่สามารถตกลงแบ่ง เขตทางทะเลกับกัมพูชาได้จนถอดเวลานานเกินไป หากมีการเปลี่ยนระบบการใช้พลังงานไปใช้ พลังงานอื่นแทน พลังงานที่มีอยู่ในอ่าวไทยบริเวณไทย – กัมพูชา ก็จะเสียเปล่าไป

3.9.2 สรุปความเห็นหลักของฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย

1) การอ้างสิทธิในเขตไทยที่วิปของกัมพูชาไม่มีพื้นฐานทางกฎหมายรองรับ ซึ่ง ต่างจากการอ้างสิทธิในเขตไทยที่วิปของไทยที่กระทำโดยคำนึงถึงหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และโดยที่คำประกาศของรัฐจะผูกพันเพียงรัฐผู้ประกาศเท่านั้น ไม่มีผลผูกพันรัฐอื่น ไทยจึงไม่ควร ยอมรับว่ามีพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลขานาค 26,000 ตารางกิโลเมตร ตามแผนที่แนบท้าย MOU การที่ ไทยลงนามใน MOU 2544 เสมือนว่าไทยได้ปรับแผนที่แนบท้าย (recognize claim) แสดงพื้นที่ทับ ซ้อนว่ามีผลซึ่งผูกมัดให้ไทยต้องเจรจาตามกรอบ MOU เท่านั้น

2) การเจรจาจัดทำ MOU 2544 เกิดขึ้นในสมัยที่ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็น นายกรัฐมนตรี จึงอาจมีประเด็นการเมืองภายใน และต่อมา พระบาทสมเด็จพระบรมนาถนารายณ์ สืบมุนี กษัตริย์แห่งกัมพูชา ก็ยังได้ทรงลงพระปรมาธิเรียกในพระราชกฤษฎีกาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นที่ปรึกษาส่วนตัวของสมเด็จสุนเซน นายกรัฐมนตรีกัมพูชาและที่ปรึกษา รัฐบาลกัมพูชาไว้เป็นผู้ช่วยด้านเศรษฐกิจ

3) พื้นที่ที่ไทยและกัมพูชาอ้างสิทธิในไทยที่ทับซ้อนกันมีศักยภาพทาง ทรัพยากร ธรรมชาติสูง การเจรจาจัดทำความตกลงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว อาจมีผลกระทบต่อความ

มั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างกว้างขวางและมีนัยสำคัญ จึงเห็นควรให้ประชาชน มีส่วนร่วมด้วย

3.10 ผลการศึกษา

สำหรับความเห็นใดที่เหมาะสมและควรดำเนินการต่อไปนี้ ผู้เขียนขอวิเคราะห์โดยอิง หลักกฎหมายระหว่างประเทศ สนธิสัญญา แผนที่และการประมวลความเห็นต่างๆ ดังนี้

3.10.1 การเจรจาแบ่งเขตไทยล่าทวีป

ไทยและกัมพูชาซึ่งเป็นรัฐที่อ้างสิทธิเขตทางทะเลทั้งสองฝ่ายมีพันธกรณีที่จะต้อง เจรจาคันตามอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ข้อ 6 ของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ. 1958

“1. ในกรณีที่ไทยล่าทวีปเดียวกันตั้งอยู่ประจำกับอาณาเขตของรัฐสองรัฐหรือ มากกว่า ซึ่งมีฝั่งทะเลอยู่ตรงกันข้าม เขตแดนของไทยล่าทวีปที่เป็นของรัฐ เช่น วันนี้จะกำหนดโดย ความตกลงระหว่างกัน หากไม่มีการตกลงกันและนอกจากว่า พฤติการณ์พิเศษจะทำให้เป็นการ สมควรที่จะใช้เส้นเขตแดนอื่น เขตแดนนี้ ได้แก่เส้นมัธยะ ซึ่งจุดทุกจุดบนเส้นนี้มีระยะห่าง เท่ากันจากจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตแต่ละรัฐ”

2. ในกรณีที่ไทยล่าทวีปเดียวกันตั้งอยู่ประจำกับอาณาเขตของรัฐสองรัฐซึ่ง ประจำกัน เขตแดนของไทยล่าทวีปจะกำหนดโดยความตกลงระหว่างกัน หากไม่มีการตกลงกันและ นอกจากว่า พฤติการณ์พิเศษจะทำให้เป็นการสมควรที่จะใช้เส้นเขตแดนอื่น เขตแดนนี้จะกำหนด ขึ้น โดยการใช้หลักระยะห่างเท่ากันจากจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเล อาณาเขตของแต่ละรัฐ”

2) ข้อ 74 และ 83 ของอนุสัญญา ค.ศ. 1982

“การกำหนดขอบเขตของเขตเศรษฐกิจจำเพาะ/ไทยล่าทวีป ระหว่างรัฐที่มีฝั่ง ทะเลตรงข้ามหรือประจำกัน ให้กระทำโดยความตกลงบนมูลฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ ตามที่อ้างถึงในข้อ 38 แห่งธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เพื่อให้บรรลุผลอันที่ยังธรรม”

อย่างไรก็ได้ หากฐานที่พิพากษาร่างบัญญัติของตนและไม่สามารถตกลง กันได้ในระยะเวลาที่สมเหตุสมผล อนุสัญญาฯ ค.ศ. 1982 ก็กำหนดไว้ในข้อ 74 และ 83 วรรค 2 ของอนุสัญญาฯ ว่า “หากไม่สามารถทำความตกลงกันได้ภายในระยะเวลาอันสมควร ให้รัฐที่ เกี่ยวข้องใช้วิธีการที่กำหนดไว้ในภาค 15” สำหรับวิธีการระงับข้อพิพาตามที่กำหนดไว้ในภาค 15 ของอนุสัญญาฯ คือการเสนอข้อพิพาทต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ศาลกฎหมายระหว่างประเทศ ศาลอนุญาโตตุลาการและศาลอนุญาโตตุลาการพิเศษ

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปคือสมควรที่จะนำเสนอปัญหาการอ้างสิทธิทับซ้อนเข้าสู่การพิจารณาของศาลหรือไม่ ทั้งนี้ ผู้เขียนขอนำเสนอสรุปคำตัดสินของศาลฯ กรณีพิพาทเกี่ยวกับการแบ่งเขตทางทะเลมาประกอบการพิจารณา 2 คดีดังนี้

1) คำตัดสินของศาลกรณีพิพาทเกี่ยวกับการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างบังกอกาเทศและเมียนมาร์ในอ่าวเบงกอล 14 มีนาคม 2555

ข้อเท็จจริง

บังกอกาเทศและเมียนมาร์ดำเนินการเจรจาเขตทางทะเลตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 – 2553 รวมทั้งหมด 14 ครั้งและทั้งสองประเทศเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 บังกอกาเทศและเมียนมาร์ตกลงให้ความยินยอมนำข้อพิพาทขึ้นสู่ศาลกฎหมายระหว่างประเทศ (แผนที่รูปที่ 6-10 จากหน้า 63 – 67)

กฎหมายที่ใช้บังคับ

ข้อ 74 และ 83 ของอนุสัญญา ค.ศ.1982

คำตัดสินของศาล

ศาลได้ตัดสินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งเขตเศรษฐกิจจำเพาะและให้ล่าทวีปภายใน 200 ไมล์ทะเล ดังนี้

“ศาลเห็นว่า แนวคำพิพากษาได้พัฒนาไปในทิศทางของการปรับใช้ *equidistance/relevant circumstances method* ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน ตามลำดับ ดังนี้ (1) การลากเส้น *provisional equidistance line* ตามลักษณะทางกฎหมายศาสตร์ของชายฝั่งและการคำนวณทางคณิตศาสตร์ (2) การพิจารณาว่ามี *relevant circumstances* ที่ทำให้ศาลมีต้องปรับเปลี่ยนตามข้อ 1 เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์เที่ยงธรรมหรือไม่ (3) ตรวจสอบความเป็นสัดส่วนระหว่างอัตราส่วนของความยาวชายฝั่งและพื้นที่ทางทะเล (*disproportionality test*)

1. การลากเส้น *provisional equidistance line*

- ศาลฯ จะเริ่มต้นจากการกำหนดจุดฐาน (*base point*) ที่ใช้ในการลาก *provisional equidistance line* ซึ่งศาลฯ ไม่ผูกพันที่จะต้องใช้ *base point* ตามที่คู่ความกำหนด

- มีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า St.Martin's Island สามารถใช้เป็น *base point* สำหรับการกำหนดขอบเขตของเขตเศรษฐกิจจำเพาะและให้ล่าทวีปหรือไม่ ศาลฯ เห็นว่า การใช้ St.Martin's Island เป็น *base point* จะก่อให้เกิดผลที่ไม่เป็นธรรมแก่เมียนมาร์ (...the selection of a base point on St.Martin' Island would result in a line that blocks the seaward projection from Myanmar's coast)

2. Relevant circumstances

- ความโค้งของชายฝั่ง (Concavity) ศาลฯ เห็นว่า ความโค้งของชายฝั่งไม่จำเป็นต้องเป็น relevant circumstances ความโค้งของชายฝั่งจะเกี่ยวข้องเฉพาะในกรณีที่ความโค้งนั้นก่อให้เกิด cut - off effect ในสิทธิเหนือน่านน้ำของรัฐเท่านั้น ในคดีนี้ ศาลฯเห็นว่า ความโค้งของชายฝั่งบังกลาเทศเป็น relevant circumstances ที่ทำให้ต้องมีการปรับเส้น เนื่องจากความโค้งของชายฝั่งบังกลาเทศทำให้เกิด cut - off effect ต่อสิทธิเหนือน่านน้ำของบังกลาเทศ

- St.Martin's Island (ผลของเกาะ) ศาลฯ ยอมรับว่า St.Martin's Island เป็นแกะที่มีความสำคัญ แต่ที่ตั้งของ St.Martin's Island ทำให้การให้น่านน้ำแก่เกาะดังกล่าวจะทำให้เกิดผลที่ไม่เป็นธรรมแก่เมียนมาร์ (However, because of its location,giving effect to St.Martin's Island in the delimitation of the exclusive economic zone and the continental shelf would result in a line blocking the seaward projection from Myanmar's coast in the manner that would cause an unwarranted distortion of the delimitation line)

- Bengal depositional system ศาลเห็นว่า Bengal depositional system ไม่เป็น relevant circumstance จึงไม่ให้น่านน้ำ เนื่องจากการแบ่งเขตทางทะเลจะพิจารณาแต่ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของชายฝั่ง ไม่ใช้ลักษณะทางธรณีวิทยาและธรณีสัณฐาน

3. Disproportionality Test

- ศาลฯ กำหนดชายฝั่งและพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้คำนวณอัตราส่วนความยาวชายฝั่งและขนาดพื้นที่ที่อ้างสิทธิทับซ้อน

- ความยาวชายฝั่งของบังกลาเทศและเมียนมาร์คิดเป็น 413 และ 587 กิโลเมตร และเป็นอัตราส่วน 1:1.42 ตามลำดับ

- พื้นที่ที่บังกลาเทศและเมียนมาร์ได้รับคิดเป็น 111,631 และ 171,832 ตารางกิโลเมตรและเป็นอัตราส่วน 1:1.54 ตามลำดับ

- ดังนั้น ศาลฯ สรุปว่า ตามอัตราส่วนของความยาวชายฝั่งและพื้นที่ทางทะเลไม่มีผลที่ทำให้เกิดความไม่ได้สัดส่วนหรือไม่เป็นธรรม”

2) คำตัดสินของศาลกรณีพิพาทเกี่ยวกับการแบ่งเขตทางทะเลในทะเลดำระหว่างโรมาเนียและยูเครน วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552

ข้อเท็จจริง

- พื้นที่พิพาทดังอยู่บริเวณฝั่งตะวันตกเฉียงเหนือของทะเลดำ ห่างจากปากแม่น้ำดานูบประมาณ 20 ไมล์ทะเลซึ่งทางทิศตะวันออกของปากแม่น้ำมีเกาะ Serpents' Island ที่มี

ขนาดประมาณ 0.17 ตารางกิโลเมตร มีความยาวรอบเกาะประมาณ 2000 เมตร (แผนที่รูปที่ 11-14 จากหน้า 68 – 71)

- โรมานียื่นคำฟ้องต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เพื่อขอให้ศาลมพิจารณาข้อพิพาทเกี่ยวกับการกำหนดเส้นแบ่งเขตทางทะเลเป็นเส้นเดียว (single boundary line) เพื่อแบ่งเขตเศรษฐกิจจำเพาะและให้ล่าทวีประห่วงโรมานียและญี่ปุ่น ในวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2547

- ความตกลงระหว่างสองประเทศที่เกี่ยวกับข้อพิพาทนี้ได้แก่ Treaty on Relations of Co-operation and Good- Neighbourliness และ Additional Agreement ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2540

เขตอำนาจศาลฯ

โรมานียื่นข้อ 4 (ເອົ້າ) ของ Additional Agreement ซึ่งระบุว่า ภาคฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจนำข้อพิพาทขึ้นสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ หากคู่ภาคียังไม่สามารถบรรลุความตกลงกันได้ภายในเวลาอันสมควร แต่ไม่เกิน 2 ปีนับจากเริ่มการเจรจา

ศาลเห็นว่า ข้อ 4 (ເອົ້າ) ของ Additional Agreement เป็นข้อความที่ให้อำนาจศาลฯ ในการพิจารณาคดี (compromissory clause) ตามข้อ 38 วรรค 1 ของธรรมนูญศาลฯ โดยศาลฯ พิจารณาเงื่อนไขตามข้อ 4 (ເອົ້າ) ดังนี้

- คู่ภาคีไม่สามารถบรรลุความตกลงแบ่งเขตทางทะเลได้ภายในเวลาอันสมควร แต่ไม่เกิน 2 ปีนับจากเริ่มการเจรจา ซึ่งในคดีนี้ ระยะเวลาที่ทั้งสองฝ่ายไม่สามารถบรรลุความตกลงนานถึง 6 ปีนับตั้งแต่เริ่มการเจรจา

- ทั้งสองฝ่ายจัดทำความตกลง Treaty on the Regime of the State Border ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ในข้อ 1 ของความตกลงดังกล่าวกำหนดเส้นเขตแดนระหว่างสองประเทศทั้งเขตแดนทางบกและเส้นแบ่งทะเลอาณาเขต ดังนั้น ศาลฯ จึงมีอำนาจพิจารณากำหนดเส้นแบ่งเขตเศรษฐกิจจำเพาะและให้ล่าทวีเพ่านั้น (ไม่รวมถึงทะเลอาณาเขต)

กฎหมายที่ใช้บังคับ

หลักการแบ่งเขตทางทะเลเป็นไปตามข้อ 74 และข้อ 83 ของอนุสัญญา ค.ส. 1982

ชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง

ศาลฯ อาศัยหลักการ 2 ประการ ในการกำหนดความยาวชายฝั่งที่เกี่ยวข้อง

- หลัก land dominates the sea (in such a way that coastal projections in the seaward direction generate maritime claims)

- ชายฝั่งดังกล่าวต้องก่อให้เกิดพื้นที่ทับซ้อน (the coast....must generate projections which overlap with projections from the coast of the other party)

- ศาลฯ สรุปว่าความยาวชายฝั่งของโรมาเนียคิดเป็น 248 กิโลเมตร และความยาวชายฝั่งของยูเครนคิดเป็น 705 กิโลเมตร ซึ่งคิดเป็นอัตราส่วน 1:2.8

พื้นที่ทับซ้อนที่เกี่ยวข้อง

- การคำนวณพื้นที่ทับซ้อนเป็นเพียงการประมาณขนาดของพื้นที่เท่านั้น
- วัตถุประสงค์ของการกำหนดพื้นที่ทับซ้อน คือเพื่อให้สามารถแยกพื้นที่พิพาทออกจากพื้นที่อื่นและเพื่อใช้หาอัตราส่วนพื้นที่ทับซ้อนที่เกี่ยวข้องตามหลัก disproportionality test

วิธีการลากเส้นแบ่งเขตทางทะเล

ศาลฯ ใช้วิธี equidistance/relevant circumstances ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ตามลำดับ ดังนี้

- ลากเส้น provisional equidistance line
- พิจารณาปัจจัยที่มีผลให้ต้องปรับเส้น provisional equidistance line เพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรม
- ตรวจสอบความเที่ยงธรรมด้วยอัตราส่วนความยาวชายฝั่งและพื้นที่ทับซ้อนตามหลัก disproportionality test

Provisional equidistance line

- ศาลฯ เริ่มต้นด้วยการกำหนดจุดฐาน (base point) ที่ใช้ในการวัด equidistance line (ได้จากการพิจารณาลักษณะภูมิศาสตร์) โดยศาลฯ จะพิจารณาว่า ชายฝั่งของทั้งสองประเทศที่ก่อให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลมีลักษณะประชิดหรือตั้งกันข้ามกัน ซึ่งลักษณะทางภูมิศาสตร์ของคดีนี้เข้าทั้งสองลักษณะ และศาลฯ ต้องกำหนดจุดเปลี่ยนจากที่มีลักษณะประชิดเป็นตั้งกันข้ามกัน

- ศาลใช้ base point บน the landward end of the Sulina dyke และ Sacalin Peninsula จากชายฝั่งของโรมาเนียและใช้ Tsyganka Island Cape Tarkhankut และ Cape Khersones บนชายฝั่งของยูเครนเป็น base point

- ศาลฯ ไม่ใช้ Serpents' Island เป็น base point เนื่องจากศาลฯ มองว่า เกาะที่จะสามารถใช้เป็น base point ต้องเป็นเกาะที่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของชายฝั่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชายฝั่งที่มีหมู่เกาะประชิด (when coastal islands have been considered part of a State's coast, in particular when a coast is made up of a cluster of fringe islands) ซึ่ง Serpents' Island เป็นเกาะเดียว

ที่อยู่ห่างชายฝั่งถึง 20 ไมล์ทะเล จึงไม่เข้าลักษณะดังกล่าว นอกจากนี้ การใช้ Serpents' Island เป็น base point จะเป็นการให้ประโยชน์แก่ยูเครนเกินควรและขัดต่อลักษณะภูมิศาสตร์ของพื้นที่ (judicial refashioning of geography)

Relevant circumstances

- ศาลเห็นว่า ตามแนวคำพิพากษาที่ผ่านมา เกาะที่มีขนาดเล็กจะไม่ได้สิทธิในน่านน้ำอย่างเต็มที่ (full potential entitlement) เพราะจะก่อให้เกิดความไม่เป็นสัดส่วนในการแบ่งเขตทางทะเล

- Serpents' Island ตั้งอยู่ห่างจากชายฝั่งของยูเครนประมาณ 20 ไมล์ทะเล ไม่อาจมีน่านน้ำเกินกว่าที่ชายฝั่งของยูเครนจะมีได้ (any possible entitlements generated by Serpents' Island in an eastward direction are fully subsumed by the entitlements generated by the western and eastern mainland coasts of Ukraine itself.)

- ศาลฯ จึงไม่ให้น้ำหนักแก่ Serpents' Island ใน การปรับเส้น และศาลฯ ได้พิจารณาปัจจัยอีก 5 ประการคือ ความแตกต่างกันระหว่างความยาวชายฝั่งของทั้งสองประเทศ ลักษณะความเป็นทะเลปิดของทะเลค่า แนวปฏิบัติของทั้งสองประเทศ อุทิการให้สัมปทานน้ำมัน และก้าช การประมง การลาดตระเวน cutting - off effect และประเด็นด้านความมั่นคง

- อย่างไรก็ได้ ศาลฯ ไม่เห็นว่า ปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อการปรับเส้น provisional equidistance line ในคดีนี้

Disproportionally test

- อัตราส่วนความยาวชายฝั่งของโรมาเนียและยูเครนคิดเป็น 1:2.8 และ อัตราส่วนพื้นที่ที่เกี่ยวข้องคิดเป็น 1:2.1 และศาลฯ ไม่พบความไม่เป็นสัดส่วนกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงไม่ต้องปรับเส้น

เมื่อพิจารณาคำพิพากษาของศาลในเรื่องการแบ่งเขตทางทะเลข้างต้น ประกอบกับคำตัดสินของศาลต่างๆ ในเรื่องการแบ่งเขตทางทะเล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา ก็ยัง ไม่ปรากฏหลักเกณฑ์หรือบรรทัดฐานที่ถือได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่ยอมรับกันทั่วไปทุกศาล การพิจารณา special circumstances ที่จะให้ effect หรือมีผลต่อเส้นเขตทางทะเลของแต่ละคดีแตกต่าง กัน ดังนั้น หากไทยยกเลิก MOU 2544 และ ไม่สามารถลงแบ่งเขตทางทะเลกับกัมพูชาและนำคดี ขึ้นสู่ศาลแล้ว ก็ย่อมจะมีความไม่แน่นอนสูงว่าศาลจะตัดสินแบ่งเขตโดยใช้หลักเกณฑ์ใด ไทยจะได้ พื้นที่มากน้อยเพียงใด จึงมีความเสี่ยงและประเด็นที่สำคัญคือคำตัดสินของศาลจะมีลักษณะเป็น Res Judicata ที่ต้องปฏิบัติตาม หากผลการตัดสินของศาลไม่เป็นไปตามที่ไทยคาดหวัง ไทยไม่อาจ ปฏิเสธที่จะไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาได้

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า ไทยควรดำเนินการแก้ไขปัญหาการอ้างสิทธิในแหล่งที่ป่าหันซ่อนกับกัมพูชาโดยใช้ MOU 2544 เป็นกรอบการเจรจาต่อไป และ MOU 2544 เป็นเพียงสนธิสัญญาที่กำหนดให้มีการเจรจาระหว่างกันขึ้นหรือเป็น “agreement to talk” มิใช่สนธิสัญญาที่แบ่งเขตทางทะเลหรือสนธิสัญญาที่มีผลเป็นการแบ่งปันผลประโยชน์จากน้ำมันและทรัพยากรธรรมชาติในอ่าวไทย ดังนั้น เส้นเขตไทยที่ทั้งสองฝ่ายอ้างก็ยังสามารถเจรจาแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ นอกจากนี้ MOU 2544 ยังจัดตั้งกลไกในการเจรจาที่สำคัญคือ คณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคไทย – กัมพูชา ทำหน้าที่การเจรจาเพื่อยกร่างความตกลงสำหรับการพัฒนาร่วม ทรัพยากรป่าไม้โดยเดี่ยวในพื้นที่พัฒนาร่วมและยกร่างความตกลงเกี่ยวกับการแบ่งเขตทางทะเลในพื้นที่ที่ต้องแบ่งเขต และยังมีคณะกรรมการร่วมฯซึ่งเป็นกรอบการเจรจาระดับเจ้าหน้าที่อาชูโส และคณะกรรมการอีก 3 คณะคือ คณะกรรมการว่าด้วยระบบอับพัฒนาร่วม คณะกรรมการว่าด้วยการแบ่งเขต คณะผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคไทย – กัมพูชา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์และเสนอเส้นแบ่งเขตทางทะเลต่างๆที่เป็นไปได้สำหรับการแบ่งเขตทางทะเลเนื่องจากสิ่งที่ 11 องศาเหนือเพื่อให้คณะกรรมการว่าด้วยการแบ่งเขตทางทะเลพิจารณาใช้เป็นข้อมูลต่อไป ซึ่งเมื่อพิจารณาองค์ประกอบและขอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯแล้วจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า เป็นการตั้งกลไกขึ้นมาเพื่อที่จะได้ทราบว่า แต่ละฝ่ายมีความเห็นและจุดยืนอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุความตกลงที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับได้ คณะกรรมการร่วมฯ นี้จะทำให้ไทยทราบจุดยืนของกัมพูชาและสามารถนำมาวิเคราะห์อย่างละเอียดและหารือกับผู้เชี่ยวชาญและผู้แทนจากส่วนราชการของไทยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการเจรจาได้อย่างเหมาะสม

3.10.2 เขตทางทะเลของเกาะกูด

ในประเดิมเกาะกูด ซึ่งกัมพูชายอมรับมาโดยตลอดว่า เกาะกูดเป็นของไทยตามหนังสือสัญญาระหว่างกรุงสยามกับกรุงพระสังฆราช ลงวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ. 125 (ค.ศ. 1907) และไม่ปรากฏว่า มีการทำสนธิสัญญาใดๆในภายหลังอันเป็นการลบล้างหรือเปลี่ยนแปลงหนังสือสัญญาดังกล่าว จึงไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ เกี่ยวกับอำนาจของธิปไตยของไทยเหนือเกาะกูด ดังนั้น เกาะกูดจึงต้องมีเขตทางทะเลอันพึงมีตามกฎหมายระหว่างประเทศทั่วโลก สำหรับแผนที่แนบท้าย MOU 2544 ซึ่งมีเส้นอ้างสิทธิในแหล่งที่ป่าหันซ่อนกับกัมพูชาเป็นสิ่งที่ฝ่ายไทยพอใจ เพราะแสดงถึงความคืบหน้าในการเจรจาจุดเริ่มต้นของการลงเส้นเขตทางทะเลจากหลักเขตแดนทางบกที่ตรงกับจุดยืนของไทย และเส้นที่ลากนั้น ได้ยอมรับอธิปไตยของไทยเหนือทะเลอาณาเขตรอบ ๆ เกาะกูดอีกด้วย

3.10.3 MOU 2544 มีสถานะเป็นสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ผู้ที่ลงนามใน MOU คือนายสุรเกียรติ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศและนายชาคร อัน รัฐมนตรีอาชูโส ประธานการปีโตรเลียมแห่งชาติกัมพูชา ซึ่งบุคคลทั้ง

สองเป็นผู้ที่ได้รับมอบอำนาจเดิมจากรัฐบาลของแต่ละฝ่าย MOU 2544 นี้จึงเป็นสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศและถือเป็นครั้งแรกที่ไทยและกัมพูชานำเสนอให้ทวีปที่ทั้งสองฝ่ายอ้างสิทธิเข้าสู่โดยเจรจาอย่างเป็นทางการและเป็นลายลักษณ์อักษร

3.10.4 การผูกประเด็นการเจรจาเรื่องการแบ่งบืนผลประโยชน์ในกรรภการธรรมชาติ เหนือพื้นที่พัฒนาร่วมกับเรื่องการเจรจาแบ่งสันเขตทางทะเล

MOU 2544 ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นเจตนารมณ์ของภาคีผู้ทำสัญญา ที่จะเร่งรัด การเจรจาจัดทำความตกลงสำหรับการพัฒนาร่วมทรัพยากรปิโตรเลียม ซึ่งอยู่ในพื้นที่พัฒนาร่วม และตกลงแบ่งเขตซึ่งสามารถยอมรับได้ร่วมกันสำหรับทะเลอาณาเขต ให้ทวีปและเขตเศรษฐกิจ จำเพาะในพื้นที่ที่ต้องแบ่งเขต และเป็นเจตนารมณ์ที่แน่นอนของภาคีผู้ทำสัญญาที่จะถือปฏิบัติ บทบัญญัติข้างต้นในลักษณะที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ (indivisible package)

ประเด็นนี้มีความสำคัญอย่างมาก เพราะในการเจรจาที่ผ่านมา กัมพูชาให้ความสำคัญกับการจัดทำพื้นที่พัฒนาร่วมมากกว่าการแบ่งเขตทางทะเล เพราะกัมพูชาต้องการได้รับประโยชน์จากการได้ที่จะเกิดขึ้นจากการให้สิทธิสัมปทานจากการขยายน้ำมันและก๊าซธรรมชาติจากพื้นที่ทับซ้อน จึงต้องการที่จะให้มีการตกลงในเรื่องพื้นที่พัฒนาร่วมให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว สำหรับไทย แม้จะต้องการแสวงประโยชน์จากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ แต่ผลประโยชน์ที่สำคัญของไทยที่ไม่น้อยไปกว่าคือเรื่องการแบ่งเขตให้ทวีป ซึ่งการอ้างสิทธิในเขตใหม่ทวีปทับซ้อนของทั้งสองฝ่ายเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนในเขตอำนาจของไทยหรือสิทธิของไทย ซึ่งทำให้การรักษาความมั่นคงทางทะเลและการแสวงประโยชน์ทางเศรษฐกิจไม่อาจกระทำได้หรือทำได้ไม่เต็มที่ ดังนั้น การที่ MOU 2544 ผูกการเจรจาทั้งสองเรื่องไว้ด้วยกันจึงเป็นผลดีต่อฝ่ายไทยที่จะใช้ความต้องการของกัมพูชาที่ต้องการเร่งรัดการเจรจาพื้นที่พัฒนาร่วม เป็นปัจจัยผลักดันให้การเจรจาเกี่ยวกับสันเขตทางทะเลมีความก้าวหน้า

3.10.5 การดำเนินการตาม MOU 2544 ไม่มีผลกระทบต่อการอ้างสิทธิทางทะเล

ข้อ 5 ของ MOU 2544 ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “ภายใต้เงื่อนไขการมีผลใช้บังคับ การแบ่งเขตสำหรับการอ้างสิทธิทางทะเลของภาคีผู้ทำสัญญาในพื้นที่ที่ต้องมีการแบ่งเขต บันทึกความเข้าใจนี้และการดำเนินการทั้งหลายตามบันทึกความเข้าใจนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อการอ้างสิทธิทางทะเลของแต่ละภาคีผู้ทำสัญญา”

บทบัญญัติข้อนี้เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายไทย กล่าวคือทราบได้ที่ยังไม่มีการตกลงแบ่งเขตอย่างชัดเจน การดำเนินการใดๆ ตาม MOU ก็จะไม่มีผลกระทบต่อสถานะทางกฎหมายของไทย ไม่ว่าจะเป็นสิทธิทางทะเลของไทยที่มีอยู่แล้วหรือที่จะมีอยู่ต่อไปในอนาคต อาทิ เช่น ไทยตกลงจัดทำพื้นที่พัฒนาร่วมกับกัมพูชา บนพื้นฐานของขอบเขตพื้นที่ที่กำหนดให้พัฒนาร่วม แต่หากใน

อนาคตมีการเปลี่ยนแปลงเด็นเบต์ให้ทวีป ทำให้ไทยได้พื้นที่ในทะเลมากขึ้น กัมพูชา ก็ไม่สามารถอ้างการดำเนินการตาม MOU มากระทบต่อการอ้างสิทธิในพื้นที่ทางทะเลที่ไทยได้เพิ่มขึ้น

3.10.6 การเจรจาแบ่งเขตทางทะเลตาม MOU อยู่บนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ

ข้อ 3 (ข) ของ MOU 2544 ระบุว่า “การแบ่งเขต ทະເລອາມເຫດ ໄທລ່ຖວີປແບບ
ເສດຖະກິຈຈຳພາວະຮ່າງເຂດທີ່ແຕ່ລະຝ່າຍອ້າງສົກລົງຢູ່ໃນພື້ນທີ່ທີ່ຕ້ອງແບ່ງເຂດຕາມຫລັກຄູ່ໜາຍ
ຮ່າງປະເທດຕັ້ງໃຫ້ບັນດັບ”

ประเด็นนี้เป็นหลักการที่ไทยยึดถือมาโดยตลอดและผูกมัดให้ทั้งสองประเทศเจรจาอยู่บนพื้นฐานของกฎหมาย

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

การประกาศเขตไห้ทวีปของกัมพูชาในอ่าวไทย เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2515 และการประกาศเขตไห้ทวีปของไทยในปี พ.ศ. 2516 ทำให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิ์ในไห้ทวีปทั้งช้อนกัน ประมาณ 26,000 ตารางกิโลเมตร ซึ่งบริเวณดังกล่าวคาดว่ามีทรัพยากรธรรมชาติได้ดินท้องทะเล (น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ) ซึ่งมีศักยภาพในเชิงพาณิชย์สูง

การประกาศเขตไห้ทวีปของแต่ละรัฐเป็นการแสดงให้เห็นว่ารัฐดังกล่าวได้ใช้สิทธิ์ของตนตามกฎหมายระหว่างประเทศ กล่าวคือ อนุสัญญากรุงเจนิวาว่าด้วยไห้ทวีป ค.ศ. 1958 และ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ไทยเห็นว่าการอ้างสิทธิ์ในไห้ทวีปของ กัมพูชา ไม่มีฐานทางกฎหมายสนับสนุนเพียงพอ ดังนั้น เมื่อกัมพูชาบังคับยืนยันการอ้างสิทธิ์ของตน ก็ต้องมีการเจรจาทำความตกลงเพื่อแบ่งเขตไห้ทวีป ทั้งนี้เป็นไปตามข้อ 15 ข้อ 74 และข้อ 83 ของอนุสัญญา ค.ศ. 1982 และทราบได้ที่ยังไม่มีความตกลงแบ่งเขต สภาพของเขตทางทะเลที่อ้างสิทธิ์ทั้งช้อนกันก็จะยังคงอยู่ ซึ่งย่อมก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนในเขตอำนาจขอปีตี้หรือสิทธิ์ขอปีตี้ที่แต่ละฝ่ายมีอยู่

รัฐบาลไทยและกัมพูชาได้เริ่มการเจรจาเกี่ยวกับเขตทางทะเลครั้งแรกในปี พ.ศ. 2513 ที่ กรุงพนมเปญ แต่ก็ยังไม่มีสาระมากนัก นอกจากเป็นการแสดงท่าทีของแต่ละฝ่าย จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2544 ทั้งสองฝ่ายได้ประนีประนอมกันและนำมาสู่การจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาล แห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาว่าด้วยพื้นที่ที่ไทยและกัมพูชาอ้างสิทธิ์ ในไห้ทวีปทั้งช้อนกัน ลงวันที่ 18 มิถุนายน 2544 บันทึกความเข้าใจฯ ได้จัดตั้งคณะกรรมการร่วม ด้านเทคนิคไทยและกัมพูชาเป็นกลุ่มในการเจรจา และกำหนดให้ดำเนินการเจรจาเรื่องพื้นที่ทั้งช้อนทางทะเลที่จะทำการพัฒนาร่วมไปพร้อมกับการเจรจาเรื่องแบ่งเขตทางทะเล การเจรจาทั้งสอง เรื่องนี้จะแยกต่างหากจากกันมิได้

ต่อมา เมื่อพระบาทสมเด็จพระบรมนาถนารายณ์ สีหมุนี กษัตริย์แห่งกัมพูชาได้ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นที่ปรึกษาส่วนตัว ของสมเด็จ อุนเซน นายกรัฐมนตรีกัมพูชาและที่ปรึกษารัฐบาลกัมพูชาที่มีผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจ

นายกมิต ภิรมย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในขณะนั้นจึงได้เสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีให้ยกเลิก MOU 2544 ซึ่งคณะกรรมการรัฐมนตรีก็ได้มีมติเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2552 ให้ยกเลิก MOU 2544 อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการรัฐมนตรียังมิได้ดำเนินการส่งเรื่องให้รัฐสภาพิจารณาและยังมิได้มีหนังสืออนุมัติ เลิกบันทึกความเข้าใจฯ อย่างเป็นทางการ ไปยังฝ่ายกัมพูชา ดังนั้น MOU 2544 จึงยังมีผลใช้บังคับ ระหว่างกันอยู่ตามกฎหมายระหว่างประเทศ

สำหรับประเด็นที่ว่า ไทยควรเจรจาแก้ไขปัญหาการอ้างสิทธิในแหล่งที่ดินทับซ้อนกับกัมพูชา โดยใช้ MOU 2544 เป็นกรอบในการเจรจาต่อไปหรือไม่นั้น จากการประมวลผลและวิเคราะห์จากความเห็นของผู้ที่มีส่วนร่วมในการเจรจา อดีตข้าราชการระดับสูงของกระทรวงการต่างประเทศที่ปรึกษารัฐบาล เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศซึ่งรับผิดชอบงานด้านเบตแคน ผู้ทรงคุณวุฒินักวิชาการ นักการเมือง สื่อมวลชน ประชาชนที่สนใจ สามารถสรุปความเห็นหลักได้ 2 ประการคือ ฝ่ายหนึ่งสนับสนุน และฝ่ายหนึ่งไม่เห็นด้วย

อย่างไรก็ตาม จากการประมวลและวิเคราะห์ความเห็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนพิจารณาจากประสบการณ์ของผู้เขียนที่ได้มีโอกาสร่วมเข้ารับฟังการเจรจาแบ่งเขตทางทะเล ทั้งในช่วงก่อนการจัดทำ MOU 2544 และภายหลังการจัดทำ ตลอดจนการประชุมคณะกรรมการร่วมฯ ในช่วงที่ผู้เขียนเป็นเจ้าหน้าที่กรมสนธิสัญญาและกฎหมายระดับต้นแล้ว ผู้เขียนเห็นว่า MOU 2544 น่าจะเป็นกรอบการเจรจาที่ดี ด้วยเหตุผลดังนี้

(1) MOU 2544 เป็นเพียงความตกลงชั่วคราวที่นำไปสู่การเจรจา “agreement to talk” ทั้งนี้สาระของ MOU ระบุไว้ชัดเจนว่า เป็นเจตนาร่มณ์ของภาคผู้ทำสัญญาที่จะเร่งรัดการเจรจาเรื่อง การจัดทำความตกลงสำหรับการพัฒนาร่วมทรัพยากรป่าไม้ เลี้ยงและความตกลงแบ่งเขตทางทะเล นอกจากนั้น ยังมีการจัดตั้งกลไกการเจรจาคือคณะกรรมการร่วมฯ และการเจรจาดังกล่าวจะกระทำโดยอยู่ภายใต้หลักการของกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง สำหรับข้อความต่างๆ ที่ระบุไว้ในบันทึกความเข้าใจฯ ก็คือ การดำเนินการทั้งหลายตามบันทึกความเข้าใจฯ ก็คือ จะไม่มีผลกระทบต่อข้อเรียกร้องสิทธิทางทะเลของทั้งสองประเทศ

ที่ผ่านมาทั้งไทยและกัมพูชาได้ดำเนินการตามหลักการของ MOU โดยแต่ละฝ่ายพยายามเสนอสิ่นเปลี่ยนใหม่ๆ ให้ล้วนที่เพื่อให้เกิดความเข้าใจและสอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศ เส้นเขตใหม่ที่ปรากฏในแผนที่แบบท้าย MOU 2544 จึงเป็นเพียง maximum claim ของแต่ละฝ่าย ซึ่งจะต้องมีการปรับแก้ในสิ่นต่อไป ดังนั้น ขอกังวลที่ว่า การยอมรับ MOU 2544 เป็นการยอมรับเส้นของกัมพูชาที่ผิดนั้น จึงไม่น่าจะถูกต้อง นอกจากนั้น ในระหว่างการเจรจาไทยก็ได้แสดงท่าทีอย่างชัดเจนว่า เกาะกูดเป็นของไทยและขอให้กัมพูชาปรับเส้นเขตใหม่ เพื่อให้เกาะกูดมีเขตทางทะเลอย่างสมบูรณ์ตามกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งกัมพูชาได้รับที่จะแก้ไข

ส่วนเรื่องการแบ่งปันทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ทับซ้อน แต่ละฝ่ายต่างก็คำนวณสัดส่วน การแบ่งปันผลประโยชน์และนำมาระจាត่อร่องกัน

(2) การจัดทำ MOU 2544 ถือเป็นการจัดทำข้อตกลงช่วงคราวซึ่งมีลักษณะที่ปฏิบัติได้ในระหว่างที่ยังไม่สามารถบรรลุความตกลงกำหนดขอบเขตของแหล่งที่ประท่วงกันได้ ตามข้อ 83 แห่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.1982 ดังนั้น หากไทยยกเลิก MOU 2544 ก็จะมีผลเป็นการยกเลิกกระบวนการเจรจาเพื่อจัดทำความตกลงแบ่งเขตแหล่งที่ประท่วงหมด ความพยายามของไทยเป็นเวลานานถึง 40 กว่าปี ที่สามารถผลักดันให้กัมพูชาเข้าสู่โต๊ะเจรจา อย่างเป็นทางการเพื่อนำไปสู่ความตกลงตามข้อ 83 ของอนุสัญญาฯ ก็จะยุติลงและกลับไปสู่ จุดเริ่มต้นใหม่

ในการเจรจาที่ผ่านมา ภาพที่ปรากฏต่อหน้าผู้เขียนในการเจรจาแบ่งเขตทางทะเล คือ ความร่วมมือร่วมใจของนักการที่เกี่ยวข้องของไทย ไม่ว่าจะเป็นผู้แทนระดับสูงของกระทรวงการต่างประเทศ อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย อธิบดีกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ ที่ปรึกษารัฐบาล ผู้แทนจากกองทัพเรือ ผู้แทนจากกรมสรรพากร ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการคุณภูมิคุ้มครองผู้แทน จากกระทรวงการต่างประเทศ ทุกท่านใช้ความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางและกำหนดท่าทีไทยในการเจรจาเพื่อปักป้องผลประโยชน์ของประเทศไทย อย่างเต็มที่ สิ่งที่ยึดถือเป็นเกณฑ์ตลอดการเจรจาคือหลักกฎหมายระหว่างประเทศในการแบ่งเขตทางทะเล

(3) สำหรับเหตุผลที่กล่าวว่าการจัดทำ MOU 2544 มีประเด็นการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่ง อาจทำให้ไทยเสียเปรียบในการเจรจา นั้น เป็นความเข้าใจที่คาดเคลื่อน เพราะบันทึกความเข้าใจ มีกลไกในการเจรจาคือคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิค ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากส่วนราชการต่างๆ ดังนั้น ทำทีของไทยในการเจรจา กับกัมพูชาจึงเป็นการกำหนดครร่วมกันของส่วนราชการไทยที่ เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม หากยังเห็นว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการร่วมฯ ในปัจจุบันไม่ เหมาะสมและอาจมีผลประโยชน์ไม่ร่วงโดยตรงหรือโดยอ้อม ก็สามารถปรับปรุงองค์ประกอบได้

สรุปปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตาม MOU 2544

(1) ปัญหาหลักที่ทำให้การเจรจาเกี่ยวกับเขตทางทะเลต้องหยุดชะงักลง และอาจนำไปสู่ การยกเลิก MOU 2544 ซึ่งเป็นกระบวนการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่การอ้างสิทธิในแหล่งที่ประท่วง ซึ่งกับกัมพูชา นอกจากปัญหาการเมืองภายนอกประเทศไทยแล้ว ปัจจัยที่สำคัญคือการที่ สาธารณชนขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ MOU 2544 ทำให้อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือทาง การเมืองในการสร้างปัญหาภายในประเทศไทยและเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานตาม MOU 2544 ได้

นอกจากนั้น การทำงานของสื่อมวลชนที่ขาดความรู้และความเข้าใจที่ดีก็มีผลต่อการเจรจาแก่ไขปัญหา เนื่องจาก ในบางครั้ง สื่อมวลชนลงข่าวเกี่ยวกับเขตแคนในลักษณะที่ทำให้สาธารณชนเข้าใจผิด

(2) ในปัจจุบัน เรื่องการแบ่งเขตทางทะเบียนถูกกลุ่มการเมืองใช้เป็นเครื่องมือในการ โ久มตี หรือทำลายอีกฝ่ายโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติและความถูกต้อง การจุดประกายความคิด ที่ว่าการดำเนินการแบ่งเขตทางทะเบียนของรัฐหรือการดำเนินการตาม MOU 2544 ทำให้ไทยเสีย อธิปไตย ชาชิต มีผลประโยชน์ทับซ้อน เป็นเรื่องที่ทำให้สาธารณชนสนใจและง่ายต่อการปลูก ระดมความรู้สึกรักชาติและต่อต้าน ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาการเมืองภายในประเทศ ระหว่างประเทศ และมีผลกระทบต่อการดำเนินการตาม MOU 2544 ได้

(3) การดำเนินงานเกี่ยวกับเขตแคนไม่ว่าทางบกและทางทะเล เป็นเรื่องสำคัญและ เกี่ยวข้องกับอธิปไตยของประเทศไทย จึงควรมีหน่วยงานที่มีลักษณะเป็นสถาบัน ประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายและเทคนิค แต่ในปัจจุบัน หน่วยงานที่ดูแลและรับผิดชอบด้านเขต แคนคือ กองเขตแคน กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศและหน่วยงานที่ดูแล และรับผิดชอบด้านกฎหมายจะคือกองกฎหมาย กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการ ต่างประเทศ สำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบทางด้านเทคนิคคือกองทัพเรือ หาก เป็นไปได้ควรมีการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานดังกล่าวเพื่อให้มีผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเทคนิค และ กฎหมายอยู่ร่วมกันเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงานและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(4) ในช่วงยุคสงครามเย็นที่ผ่านมา ปัญหาการเมืองภายในของประเทศเพื่อนบ้านแต่ละ ประเทศและการแทรกแซงจากประเทศมหาอำนาจภายนอกภูมิภาค ทำให้ความสัมพันธ์ของไทยกับ ประเทศเพื่อนบ้านซึ่งรวมถึงกัมพูชาไม่พัฒนาเท่าที่ควร จึงทำให้เป็นอุปสรรคในการเจรจา

(5) ผู้มีอำนาจตัดสินใจทางการเมืองขาดความรู้ความเข้าใจและพื้นฐานทางกฎหมายใน เรื่องเขตแคนทั้งทางบกและทางทะเลย่างดี จึงไม่อยากจะสู้เสียงตัดสินใจและอาจหลีกเลี่ยงปัญหา โดยการละละการเจรจา

4.2 ข้อเสนอแนะ

(1) กระทรวงการต่างประเทศซึ่งเป็นส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรงในการเจรจาเรื่อง เขตแคนทางบกและทะเล ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก โดยผ่านสื่อต่างๆ อาทิ สื่อ สิ่งพิมพ์ สื่อสารคดี สื่อโทรทัศน์ รวมทั้งจัดการฝึกอบรม การประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ ในช่วงที่ผ่านมา กระทรวงการต่างประเทศอาจพิจารณาว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องลับ หากเปิดเผยมากไปอาจ กระทบต่อท่าทีในการเจรจา แต่ผู้เขียนเห็นว่า การประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญ ที่ผ่านมา ส่วน ราชการอาจทำงานในเชิงรับคือเมื่อมีปัญหาจึงออกมารื้อแก้ไข แต่สำหรับเรื่องนี้ ผู้เขียนเห็นว่า

จะต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเขตแดนเป็นเรื่องที่อ่อนไหวและสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเมืองของฝ่ายตรงข้ามซึ่งจะสร้างความวุ่นวายทางการเมืองได้เป็นอย่างดี แม้เรื่องเขตแดนจะเป็นเรื่องยาก แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องก็จะต้องมีกลยุทธ์ที่จะทำให้สาธารณชนเข้าใจได้สำหรับเรื่อง MOU 2544 ต้องชี้แจงให้สาธารณชนเข้าใจได้ว่าเป็นเรื่องที่ทั้งไทยและกัมพูชาังไม่ได้มีการแบ่งเขตหรือแบ่งปันทรัพยากรธรรมชาติ ในไทรทวีปแล้วแต่ย่างใด หากแต่เป็นเรื่องที่ต้องเจรจาต่อรอง โดยมีกลไกในการเจรจาซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญและผู้แทนส่วนราชการของไทย และท้ายที่สุดเป็นเรื่องที่จะต้องนำเสนอสู่รัฐสภาพิจารณาตามมาตรา 190 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 เนื่องจากเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเขตแดน

(2) ควรมีมาตรการทางการเมืองที่เหมาะสมในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและการร่วมมือและป้องคงระหว่างกลุ่มการเมืองต่างๆ

(3) ควรสร้างความเป็นเอกภาพและบูรณาการส่วนราชการที่คุ้มครองพิเศษด้านเขตทางทะเล เนื่องจากในปัจจุบันเรื่องเขตทางทะเลมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับอธิปไตยของประเทศไทย แต่หน่วยงานของไทยที่รับผิดชอบและคุ้มครองเรื่องเขตทางทะเลและกฎหมายทะเลคือ กองกฎหมายและกองเขตแดน กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย จึงควรมีการบูรณาการหน่วยงานดังกล่าวให้เป็นเอกภาพและอาชญาณให้เป็นหน่วยงานระดับกรมหรือสูงกว่านั้น ทั้งนี้ โดยมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทั้งด้านเทคนิคและกฎหมาย

(4) ควรพัฒนาและสร้างบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเทคนิคและกฎหมายทะเลอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากปัจจุบันเจ้าหน้าที่กรมสนธิสัญญาและกฎหมายที่รับผิดชอบด้านเขตแดนและกฎหมายทะเลจะมีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆ กับการประจําการ นอกจากนี้อาจมีปัจจัยพิเศษเพื่อชูโรงให้บุคลากรมีความสนใจที่จะทำงานด้านเขตแดน ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากและอาจมีการแทรกแซงหรือกดดันจากการเมือง

(5) ควรพิจารณาปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคไทย – กัมพูชา (ฝ่ายไทย) ทั้งนี้ หากองค์ประกอบของคณะกรรมการฯ ชุดปัจจุบัน อาจทำให้เกิดความเข้าใจได้ว่ามีความเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับนักการเมืองหรือผลประโยชน์ทับซ้อน

(6) ควรส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน การสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจและลดความหวาดระแวง ทั้งนี้ โดยผ่านกลไกการหารือต่างๆ ภายใต้กรอบความร่วมมือที่ไทยและกัมพูชาเมื่อยุ่งทั้งในระดับ ทวิภาคี และพหุภาคี

(7) เรื่องเขตแดนเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสาธารณชน ดังนั้น ควรหาช่องทางที่จะให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่อยู่ในบริเวณที่พิพาท

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

จากรุ่นอุดม เรื่องสุวรรณ. ทรัพยากรธรรมชาติในฐานะเป็นปัจจัยกำลังอำนาจแห่งชาติ. กรุงเทพฯ :

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2534.

ชุมพต สายสุนทร. ย่อหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายทะเล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2528.

ณนอม เจริญลักษณ์. กฎหมายทะเล เขตทางทะเลของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญาณ จำกัด, 2550.

ณนอม เจริญลักษณ์. “เส้นเขตแดนระหว่างประเทศในทะเล”. ใน เอกสารการประชุมทางวิชาการ การพิทักษ์ผลประโยชน์ในทะเลของไทยกับกฎหมายทะเลแนวใหม่. รองพิมพ์พิมแคน, 2520.

เรื่องเดช มหาศรานนท์. “เรื่องปัญหาเขตทางทะเลของประเทศไทย”. ใน เอกสารวิจัยส่วนบุคคล กระบวนการต่างประเทศ.

สุรเกียรติ เสถีร์ไทย. กฎหมายและผลประโยชน์ของไทยในอ่าวไทย กรณีศึกษายานบันทึกความเข้าใจไทย-กัมพูชา เรื่องการเจรจาสิทธิในอ่าวไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท สยามเอ็มแอนด์บี พับลิช ชีง จำกัด, 2553.

ภาษาอังกฤษ

R.R. Churchill and A.V. Lowe. The law of the Sea. Manchester: Manchester University Press,

1999.

ภาคผนวก

รายงานผลการดำเนินการตามแผนพัฒนาฯ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗

ก ๑๗๕๙ จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ.๒๕๓๔

๘๘๗๐๘๘๘

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๑

๗๗๑

ไทย – อังกฤษ

๗๗๒

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๑

เรียนคุณ ดร. บานดูรัตน์ ใจฟ้า

๑. ขอทราบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๑ ได้ดำเนินการให้สิ่งของที่ได้รับ ตามที่ได้ระบุไว้ในหนังสือที่ได้รับ ให้เป็นไปตามที่ได้ระบุไว้ในหนังสือที่ได้รับ

ภาคผนวก ก.

อนุสัญญาสภาพรชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

๒. ขอทราบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๑ ได้ดำเนินการให้สิ่งของที่ได้รับ ตามที่ได้ระบุไว้ในหนังสือที่ได้รับ

๓. ให้ทราบว่า ได้ทราบว่า กองทัพเรือไทยได้จัดตั้งกองบัญชาการเรือรักษาความสงบเรียบร้อยในประเทศไทย ตามที่ได้รับ ให้ดำเนินการตามที่ได้รับ

๔. ขอทราบว่า ได้ทราบว่า กองทัพเรือไทยได้จัดตั้งกองบัญชาการเรือรักษาความสงบเรียบร้อยในประเทศไทย ตามที่ได้รับ ให้ดำเนินการตามที่ได้รับ

๕. ได้ทราบว่า กองทัพเรือไทยได้จัดตั้งกองบัญชาการเรือรักษาความสงบเรียบร้อยในประเทศไทย ตามที่ได้รับ ให้ดำเนินการตามที่ได้รับ

๖. ขอทราบว่า กองทัพเรือไทยได้จัดตั้งกองบัญชาการเรือรักษาความสงบเรียบร้อยในประเทศไทย ตามที่ได้รับ ให้ดำเนินการตามที่ได้รับ

๗. ได้ทราบว่า กองทัพเรือไทยได้จัดตั้งกองบัญชาการเรือรักษาความสงบเรียบร้อยในประเทศไทย ตามที่ได้รับ ให้ดำเนินการตามที่ได้รับ

**อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายระหว่างประเทศ
ค.ศ. 1982**
เฉพาะบททางทะเบียนที่เกี่ยวนீองกับการประมวลกฎหมายไทย
ของ
ไทย – กัมพูชา

ภาค ๒
ทะเบียนอาณาเขตและเขตต่อเนื่อง

ตอนที่ ๑ นบทับซึ่งกันและกัน

ข้อ ๑ สถานภาพทางกฎหมายของทะเบียนอาณาเขต ของหัวءากาศเหนือทะเบียนอาณาเขต และของพื้นดินท้องทะเบียนดินให้ผู้ดินแห่งทะเบียนอาณาเขต

๑. อธิปไตยของรัฐชาติฝ่ายเดียวอาณาเขตทางบกและน่าน้ำภายในของตน และในกรณีของรัฐหนึ่งจะเปลี่ยนน่าน้ำหนึ่งจะขยายตัวของตนไปจนถึงแนวทะเบียนที่ประชิดกัน ซึ่งเรียกว่า ทะเบียนอาณาเขต

๒. อธิปไตยนี้ขยายไปถึงหัวءากาศเหนือทะเบียนอาณาเขต ตลอดจนพื้นดินท้องทะเบียนดินให้ผู้ดินแห่งทะเบียนอาณาเขต

๓. ให้ใช้อธิปไตยเหนือทะเบียนอาณาเขตภายในของตนได้จนถึงขอบเขตหนึ่ง หลักก่อนที่อื่นๆ ของกฎหมายระหว่างประเทศ

ตอนที่ ๒ ขอบเขตของทะเบียนอาณาเขต

ข้อ ๓ ความกว้างของทะเบียนอาณาเขต

รัฐทุกรัฐมีสิทธิกำหนดความกว้างของทะเบียนอาณาเขตของตนได้จนถึงขอบเขตหนึ่ง ซึ่งไม่เกิน ๑๒ ไมล์ทะเล โดยวัดจากเส้นฐานที่กำหนดขึ้นตามอนุสัญญานี้

ข้อ ๔ ขอบเขตด้านนอกของทะเบียนอาณาเขต

ขอบเขตด้านนอกของทะเบียนอาณาเขตได้แก่ เส้นซึ่งจุดทุกจุดมีระยะห่างจากจุดที่ใกล้ที่สุดของเส้นฐานเท่ากับความกว้างของทะเบียนอาณาเขต

ข้อ ๕ เส้นฐานปกติ

เว้นแต่กรณีที่อนุสัญญานี้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น เส้นฐานปกติสำหรับวัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ได้แก่ เส้นแนวน้ำลาดตลอดฝั่งตามที่ได้หมายไว้ในแผนที่ซึ่งใช้มาตราส่วนใหญ่ที่รัฐชาญฝั่งขอมรับนับถือเป็นทางการ

ข้อ ๖ เส้นฐานตรง

๑. ในท้องถินที่แนวฝั่งทะเลเว้าแห่งและตัดลึกเข้ามามาก หรือถ้ามีเกาะเรียงรายตามฝั่งทะเลในบริเวณใกล้ชิดติดกับฝั่งทะเลนั้น อาจนำวิธีการลากเส้นฐานตรงเชื่อมจุดที่เหมาะสมมาใช้ในการลากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตที่ได้

๒. ในบริเวณที่แนวฝั่งทะเลไม่คงที่อย่างมากเนื่องจากมีдинตอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำและสภาพทางธรรมชาติอื่นอาจเลือกจุดที่เหมาะสมตามเส้นแนวน้ำลาดทางด้านทะเลระยะที่ไกลที่สุด และถึงแม้ว่าเส้นแนวน้ำลาดจะร่นเข้ามาในภายหลังเส้นฐานตรงนั้นจะยังคงมีผลอยู่จนกว่ารัฐชาญฝั่งจะเปลี่ยนแปลงโดยสอดคล้องกับอนุสัญญานี้

๓. การลากเส้นฐานตรงต่างๆ จะต้องไม่หันเหไปจากทิศทางโดยทั่วไปของฝั่งทะเลนั้น เกินสมควร และบริเวณทะเลซึ่งอยู่ภายใต้เส้นเหล่านั้นต้องมีความสัมพันธ์กับผืนแผ่นดินอย่างใกล้ชิดเพียงพอที่จะอยู่ได้บังคับแห่งระบบอนันน้ำภายในได้

๔. เส้นฐานตรงจะต้องไม่ลากไปยังและมาจากการพื้นที่หนือน้ำบนน้ำลาด เว้นแต่จะได้สร้างประภาคร หรือสิ่งติดตั้งที่คล้ายคลึงกันซึ่งอยู่เหนือระดับน้ำทะเลอย่างถาวรบนพื้นที่นั้น หรือยกเว้นในกรณีที่การลากเส้นฐานไปยังและมาจากการพื้นที่หนือน้ำดังกล่าวได้รับการยอมรับระหว่างประเทศโดยทั่วไป

๕. ในกรณีที่สามารถใช้วิธีการลากเส้นฐานตรงตามวรรค ๑ การกำหนดเส้นฐานเฉพาะบางกรณี อาจต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เป็นลักษณะพิเศษของภูมิภาคที่เกี่ยวข้อง ซึ่งความเป็นจริงและความสำคัญของผลประโยชน์นั้น มีหลักฐานเห็นได้ชัดแจ้งจากการถือปฏิบัติที่มีมาช้านาน

๖. รัฐมิอาจนำระบบเส้นฐานตรงมาใช้ในลักษณะเช่นที่จะปิดกั้นทะเลอาณาเขตของอิกรัฐหนึ่งจากทะเลหลวงหรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

ข้อ ๗ น่านน้ำภายใน

๑. เว้นแต่ที่บัญญัติไว้ในภาค ๔ น่านน้ำทางด้านแผ่นดินของเส้นฐานแห่งทะเลอาณาเขตประกอบเป็นล่วงหนึ่งของน่านน้ำภายในของรัฐ

๒. ในกรณีที่การกำหนดเส้นฐานทรงตามวิธีการที่ระบุไว้ในข้อ ๑ มีผลเป็นการปิดล้อมบริเวณซึ่งไม่เคยถือเป็นน่านน้ำภายในมาก่อนให้เป็นน่านน้ำภายใน ให้สิทธิการผ่านโดยสุจริตดังที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาที่มีอยู่ในน่านน้ำเหล่านั้นต่อไป

ตอนที่ ๔ เขตต่อเนื่อง

ข้อ ๓๓ เขตต่อเนื่อง

๑. ในเขตที่ต่อเนื่องกับทะเลาณาเขตของตนซึ่งเรียกว่าเขตต่อเนื่อง รัฐชาติผู้อาจดำเนินการควบคุมที่จำเป็นเพื่อ

(ເອ) ป้องกันการฝ่าฝืนกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับศุลกากร การคลัง การเข้าเมือง หรือการสุขาภิบาลภายในอาณาเขตหรือทะเลาณาเขตของตน

(ບົ) ลงโทษการฝ่าฝืนกฎหมายและข้อบังคับข้างต้นซึ่งได้กระทำภายในอาณาเขต หรือทะเลาณาเขตของตน

๒. เขตต่อเนื่องมีอาชญากรรมกว่า ๒๕ ไมล์ทะเล จากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลาณาเขต

ภาค ๕

เขตเศรษฐกิจจำเพาะ

ข้อ ๔๔ ระบบกฎหมายเฉพาะของเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

เขตเศรษฐกิจจำเพาะคือบริเวณที่อยู่離れไปจากและประชิดกับทะเลาณาเขต อันอยู่ภายใต้บังคับแห่งระบบกฎหมายเฉพาะที่กำหนดไว้ในภาคนี้ ซึ่งตามระบบกฎหมายเฉพาะดังกล่าวนั้น สิทธิและเขตอำนาจของรัฐชาติผู้และสิทธิและเสรีภาพของรัฐอื่นถูกกำหนดโดยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของอนุสัญญาที่

ข้อ ๔๖ สิทธิ เขตอำนาจและหน้าที่ของรัฐชาติผู้ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

๑. ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ รัฐชาติผู้มี

(ເອ) สิทธิอธิปไตยเพื่อความมุ่งประสงค์ในการสำรวจและการตรวจสอบประโยชน์ การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตในน้ำหนึ่นพื้นดินท้องทะเล และในพื้นดินท้องทะเลกับดินได้ผิดนิขของพื้นดินท้องทะเลนั้น และมีสิทธิอธิปไตยในส่วนที่เกี่ยวกับกิจกรรมอื่นๆ เพื่อการตรวจสอบประโยชน์และการสำรวจทางเศรษฐกิจในเขต อาทิเช่น การผลิตพลังงานจากน้ำ กระแสน้ำและลม

(ป) เขตอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของอนุสัญญาดังนี้
เกี่ยวกับ

(๑) การสร้างและการใช้ทางเดิน สิ่งติดตั้ง และสิ่งก่อสร้างต่างๆ

(๒) การวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเล

(๓) การคุ้มครองและการรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล

(๔) สิทธิและหน้าที่อื่นๆ ตามที่บัญญัติไว้อ่อนุสัญญานี้

๒. ในการใช้สิทธิและการปฏิบัติหน้าที่ของตนภายใต้อ่อนุสัญญานี้ในเขตเศรษฐกิจ
จำเพาะ รัฐชาวยังคงจะต้องคำนึงถึงความถึงสิทธิและหน้าที่ของรัฐอื่นๆ และจะต้องปฏิบัติการใน
ลักษณะที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของอนุสัญญานี้

๓. ให้ใช้สิทธิที่ระบุไว้ในข้อนี้เกี่ยวกับพื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินตามภาค ๖

ข้อ ๕๗ ความกว้างของเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

เขตเศรษฐกิจจำเพาะจะต้องไม่ขยายออกไปเลย ๒๐๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้
วัดความกว้างของทะเลมาเขต

ภาค ๖

ไทรทวีป

ข้อ ๙๖ คำนิยามของไทรทวีป

๑. ไทรทวีปของรัฐชาวยังคงจะต้องประกอบด้วย พื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของ
บริเวณใต้ทะเล ซึ่งขยายโดยทะเลมาเขตของรัฐตลอดส่วนต่อออกไปตามธรรมชาติของดินแดน
ทางบนของตนจนถึงริมฝั่งของขอบทวีป หรือจนถึงระยะ ๒๐๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัด
ความกว้างของทะเลมาเขตในกรณีที่ริมฝั่งของขอบทวีปขยายไปไม่ถึงระยะนั้น

๒. ไทรทวีปของรัฐชาวยังคงจะต้องไม่ขยายโดยรอบเขตที่กำหนดไว้ในวรรค ๔ ถึง ๖

๓. ขอบทวีปประกอบด้วยส่วนต่อออกไปใต้น้ำของพื้นแผ่นดินของรัฐชาวยังคง
และประกอบด้วยพื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของส่วนไทร ส่วนลาด และส่วนชัน ขอบทวีป
ไม่รวมพื้นลึกใต้มหาสมุทรที่มีแนวสันเข้า หรือดินใต้ผิวดินบริเวณนั้น

๔. (ເອ) เพื่อความมุ่งประสงค์แห่งอนุสัญญานี้ เมื่อขอบทวีปขยายเลข ๒๐๐ ไมล์
ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลมาเขต ให้รัฐชาวยังคงกำหนดขอบเขตของทวีปโดย
เส้นได้เส้นหนึ่ง ดังนี้

(๑) เส้นซี่งลากขึ้นตามวรรค ๗ โดยอ้างอิงจุดคงที่นอกสุดซี่งหินตะกอนในแต่ละจุดมีความหนาอย่างน้อยที่สุดร้อยละหนึ่งของระยะทางที่สั้นที่สุดจากจุดเช่นว่าไปยังเชิงของลาดทวีป หรือ

(๒) เส้นซี่งลากขึ้นตามวรรค ๗ โดยอ้างอิงจุดคงที่ซึ่งห่างจากเชิงของลาดทวีปไม่เกิน ๖๐ ไมล์ทะเล

(บ) ในกรณีที่ไม่ปรากฏหลักฐานเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าเชิงของลาดทวีป คือ จุดซึ่งความลาดชันตรงฐานเปลี่ยนมากที่สุด

๕. จุดคงที่ซึ่งประกอบเป็นเส้นขอบเขตด้านนอกของไอล์ทวีปบนพื้นดินท้องทะเล ที่ลากขึ้นตามวรรค ๔ (เอ) (๑) และ (๒) จะต้องอยู่ห่างไม่เกิน ๓๕๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต หรือจะต้องอยู่ห่างไม่เกิน ๑๐๐ ไมล์ทะเลจากเส้นน้ำลึกเท่า ๒,๕๐๐ เมตร ซึ่งเป็นเส้นเชื่อมต่อความลึก ๒,๕๐๐ เมตร

๖. โดยไม่คำนึงถึงบทบัญญัติของวรรค ๕ ในกรณีแนววัสดุเส้นทางได้ทะเล ขอบเขตด้านนอกของไอล์ทวีปจะอยู่ห่างไม่เกิน ๓๕๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต วรรคนี้ไม่ใช้บังคับกับพื้นที่ระดับสูงใต้ทะเลซึ่งเป็นส่วนประกอบตามธรรมชาติของขอบทวีป เช่น ที่ราบสูง ส่วนชัน ชะง่อน สันดอน และยอดสูงใต้ทะเล

๗. เมื่อไอล์ทวีปนั้นขยายเลข ๒๐๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ให้รัฐชาวยังคงลากเส้นขอบเขตด้านนอกของไอล์ทวีปด้วยเส้นตรงที่มีความยาวไม่เกิน ๖๐ ไมล์ทะเลเชื่อมต่อจุดคงที่ต่างๆ อันแสดงโดยค่าพิกัดของเส้นริ้งและเส้นแบง

๘. รัฐชาวยังคงจะต้องมอบข้อสนเทศในเรื่องขอบเขตของไอล์ทวีปซึ่งเลข ๒๐๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานที่ใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต แก่คณะกรรมการธาริการกำหนดขอบเขตของไอล์ทวีปซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้ภารกิจของนักสำรวจ ๒ บันมูลฐานของการมีผู้แทนตามเขตภูมิศาสตร์อย่างเป็นธรรม คณะกรรมการธาริการดังกล่าวจะให้ข้อเสนอแนะแก่รัฐชาวยังคงในเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตด้านนอกของไอล์ทวีปของตน ขอบเขตของไอล์ทวีปที่รัฐชาวยังคงกำหนดขึ้นตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการธาริการ ถือว่าเป็นที่สุดและมีผลผูกพัน

๙. รัฐชาวยังคงจะต้องส่งมอบแผนที่และข้อสนเทศที่เกี่ยวข้องรวมทั้งมูลฐานทางยื่ออodeซึ่งแสดงขอบเขตด้านนอกของไอล์ทวีปของตนอย่างถาวรให้เข้าธาริการสหประชาชาติเก็บรักษาไว้ เลขธาริการจะทำการเผยแพร่แผนที่และข้อสนเทศดังกล่าวตามควร

๑๐. บทบัญญัติแห่งข้อนี้ไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อปัญหาการกำหนดขอบเขตของไอล์ทวีประหัวรัฐที่มีผู้ทะเลต่องข้ามหรือประชิดกัน

ข้อ ๓๗ สิทธิของรัฐชาติผู้หนีอุบัติภัย

๑. รัฐชาติผู้ใช้สิทธิชอบให้แก่ทวีปเพื่อความมุ่งประสงค์ในการสำรวจ
ให้ล่าทวีปและแสวงประโภชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของให้ล่าทวีป

๒. สิทธิที่อ้างถึงในวรรค ๑ เป็นสิทธิจำเพาะโดยนัยที่ว่า ถ้ารัฐชาติผู้ใช้สิทธิไม่สำรวจ
ให้ล่าทวีปหรือแสวงประโภชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของให้ล่าทวีป ผู้ใดจะดำเนินกิจกรรมเหล่านี้
โดยปราศจากความยินยอมอย่างชัดแจ้งของรัฐชาติผู้มิได้

๓. สิทธิของรัฐชาติผู้ใช้สิทธิไม่ได้ขึ้นอยู่กับการครอบครอง ไม่ว่าอย่าง
แท้จริงหรือเพียงในนาม หรือกับการประกาศอย่างชัดแจ้งใดๆ

๔. ทรัพยากรธรรมชาติที่อ้างถึงในภาคนี้ประกอบด้วยแร่และทรัพยากรไม่มีชีวิต
อย่างอื่นของพื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดิน รวมทั้งอินทรียภาพมีชีวิตซึ่งจดอยู่ในชนิดพันธุ์ที่อยู่
ติดกัน กล่าวคืออินทรียภาพซึ่งในระยะที่อาจจับได้นั้น ไม่เคลื่อนที่ไปบนหรือใต้พื้นดินท้องทะเล
หรือไม่สามารถเคลื่อนไหวได้เว้นแต่โดยการสัมผัสทางกายภาพอยู่เสมอ กับพื้นดินท้องทะเลหรือ
ดินใต้ผิวดิน

ข้อ ๘๗ การกำหนดขอบเขตของให้ล่าทวีประหว่างรัฐที่มีผู้ใช้สิทธิและประเทศข้างเคียง

๑. การกำหนดขอบเขตของให้ล่าทวีประหว่างรัฐที่มีผู้ใช้สิทธิและประเทศข้างเคียง
จะกระทำโดยความตกลงบนมูลฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ ตามที่อ้างถึงในข้อ ๓๙ แห่ง
ธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ เพื่อให้บรรลุผลอันเที่ยงธรรม

๒. หากไม่สามารถทำความตกลงกันได้ภายในระยะเวลาอันสมควร ให้รัฐที่
เกี่ยวข้องใช้วิธีดำเนินการที่กำหนดไว้ในภาค ๑๕

๓. ในระหว่างที่ยังไม่บรรลุความตกลงตามที่กำหนดไว้ในวรรค ๑ รัฐที่เกี่ยวข้อง
จะพยายามทุกวิถีทางที่จะจัดทำข้อตกลงชั่วคราวซึ่งมีลักษณะที่ปฏิบัติได้ด้วยเจตนา真面目แห่งความ
เข้าใจและความร่วมมือกัน และในช่วงระยะเวลาดังกล่าวจะพยายามไม่ทำให้เสื่อมเสียหรือขัดขวางการทำ
ความตกลงขั้นสุดท้าย ข้อตกลงเช่นว่าจะไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อการกำหนดขอบเขตขั้นสุดท้าย

๔. ในกรณีที่มีความตกลงใช้บังคับอยู่ระหว่างรัฐที่เกี่ยวข้อง ให้พิจารณากำหนด
ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดขอบเขตของให้ล่าทวีปตามบทบัญญัติแห่งความตกลงนั้น

ການ ສ

ຮະບອບຂອງເກາະ

ໜີ້ອ ເຕັດ ຮະບອບຂອງເກາະ

໑. ເກາະຄືອບຣິວເມແພ່ນດິນທີກ່ອດວັນຕາມທຽບມາດຕະຖານາ ໂດຍມີນໍາລົມຮອບ ຊິ່ງອູ່
ເໜື້ອນໍາໃນຂະນໍາຂຶ້ນສູງສຸດ

໒. ເວັນແຕ່ທີ່ໄດ້ບໍ່ມີຜູ້ໄວ້ໃນວຽກ ຕ ທະເລອາມາເບຕ ເບຕຕ່ອນເນື່ອງ ເບຕເສຣມສູກິຈ
ຈຳເພາະແລະ ໄກລ່ວມວິປະກາ ໃຫ້ພິຈາລານກຳຫນດຕາມບໍບັນດາບໍ່ມີຜູ້ແໜ່ງອຸ່ນສູ່ມູນໆນີ້ຊື່ໃໝ່ບັນດາກັບ
ອານາເບຕທາງບກອນ

໓. ໂບດທິນຊື່ ໂດຍສກາພແລ້ວມນູ່ຍື່ນໄໝ່ສາມາຮອບອູ່ອາສີຍຫຼືຍັງຊື່ພິທາງເສຣມສູກິຈ
ໄດ້ ຈະໄນ້ມີເບຕເສຣມສູກິຈຈຳເພາະຫຼືໄກລ່ວມວິປະກາ

12. The sovereignty extends to the air space over the territorial sea as well as to its bed and subsoil.

13. The sovereignty over the territorial sea is exercised subject to this Convention and to the rules of international law.

SECTION II LIMITS OF THE TERRITORIAL SEA

Article 3

Breadth of the territorial sea

Every state has the right to establish the breadth of its territorial sea up to a limit not exceeding 12 nautical miles, measured from baselines determined in accordance with this Convention.

Article 4

Outer limit of the territorial sea

The outer limit of the territorial sea is the line every point of which is at a distance from the nearest point of the baseline equal to the breadth of the territorial sea.

PART II

TERRITORIAL SEA AND CONTIGUOUS ZONE

SECTION 1. GENERAL PROVISIONS

Article 2

**Legal status of the territorial sea, of the air space
over the territorial sea and of its bed and subsoil**

1. The sovereignty of a coastal State extends, beyond its land territory and internal waters and, in the case of an archipelagic State, its archipelagic waters, to an adjacent belt of sea, described as the territorial sea.
2. The sovereignty extends to the air space over the territorial sea as well as to its bed and subsoil.
3. The sovereignty over the territorial sea is exercised subject to this Convention and to other rules of international law.

SECTION 2. LIMITS OF THE TERRITORIAL SEA

Article 3

Breadth of the territorial sea

Every State has the right to establish the breadth of its territorial sea up to a limit not exceeding 12 nautical miles, measured from baselines determined in accordance with this Convention.

Article 4

Outer limit of the territorial sea

The outer limit of the territorial sea is the line every point of which is at a distance from the nearest point of the baseline equal to the breadth of the territorial sea.

Article 5**Normal baseline**

Except where otherwise provided in this Convention, the normal baseline for measuring the breadth of the territorial sea is the low-water line along the coast as marked on large-scale charts officially recognized by the coastal State.

Article 7**Straight baselines**

1. In localities where the coastline is deeply indented and cut into, or if there is a fringe of islands along the coast in its immediate vicinity, the method of straight baselines joining appropriate points may be employed in drawing the baseline from which the breadth of the territorial sea is measured.

2. Where because of the presence of a delta and other natural conditions the coastline is highly unstable, the appropriate points may be selected along the furthest seaward extent of the low-water line and, notwithstanding subsequent regression of the low-water line, the straight baselines shall remain effective until changed by the coastal State in accordance with this Convention.

3. The drawing of straight baselines must not depart to any appreciable extent from the general direction of the coast, and the sea areas lying within the lines must be sufficiently closely linked to the land domain to be subject to the regime of internal waters.

4. Straight baselines shall not be drawn to and from low-tide elevations, unless lighthouses or similar installations which are permanently above sea level have been built on them or except in instances where the drawing of baselines to and from such elevations has received general international recognition.

5. Where the method of straight baselines is applicable under paragraph 1, account may be taken, in determining particular baselines, of economic interests peculiar to the region concerned, the reality and the importance of which are clearly evidenced by long usage.

6. The system of straight baselines may not be applied by a State in such a manner as to cut off the territorial sea of another State from the high seas or an exclusive economic zone.

Article 8

Internal waters

1. Except as provided in Part IV, waters on the landward side of the baseline of the territorial sea form part of the internal waters of the State.

2. Where the establishment of a straight baseline in accordance with the method set forth in article 7 has the effect of enclosing as internal waters areas which had not previously been considered as such, a right of innocent passage as provided in this Convention shall exist in those waters.

SECTION 4, CONTIGUOUS ZONE

Article 33

Contiguous zone

1. In a zone contiguous to its territorial sea, described as the contiguous zone, the coastal State may exercise the control necessary to:

- (a) prevent infringement of its customs, fiscal, immigration or sanitary laws and regulations within its territory or territorial sea;
- (b) punish infringement of the above laws and regulations committed within its territory or territorial sea.

2. The contiguous zone may not extend beyond 24 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured.

PART V
EXCLUSIVE ECONOMIC ZONE

Article 55

Specific legal regime of the exclusive economic zone

The exclusive economic zone is an area beyond and adjacent to the territorial sea, subject to the specific legal regime established in this Part, under which the rights and jurisdiction of the coastal State and the rights and freedoms of other States are governed by the relevant provisions of this Convention.

Article 56

Rights, jurisdiction and duties of the coastal State in the exclusive economic zone

1. In the exclusive economic zone, the coastal State has:
 - (a) sovereign rights for the purpose of exploring and exploiting, conserving and managing the natural resources, whether living or non-living, of the waters superjacent to the seabed and of the seabed and its subsoil, and with regard to other activities for the economic exploitation and exploration of the zone, such as the production of energy from the water, currents and winds;
 - (b) jurisdiction as provided for in the relevant provisions of this Convention with regard to:
 - (i) the establishment and use of artificial islands, installations and structures;
 - (ii) marine scientific research;
 - (iii) the protection and preservation of the marine environment;
 - (c) other rights and duties provided for in this Convention.
2. In exercising its rights and performing its duties under this Convention in the exclusive economic zone, the coastal State shall have due regard to the rights and duties of other States and shall act in a manner compatible with the provisions of this Convention.

3. The rights set out in this article with respect to the seabed and subsoil shall be exercised in accordance with Part VI.

Article 57

Breadth of the exclusive economic zone

The exclusive economic zone shall not extend beyond 200 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured.

PART VI

CONTINENTAL SHELF

Article 76

Definition of the continental shelf

1. The continental shelf of a coastal State comprises the seabed and subsoil of the submarine areas that extend beyond its territorial sea throughout the natural prolongation of its land territory to the outer edge of the continental margin, or to a distance of 200 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured where the outer edge of the continental margin does not extend up to that distance.

2. The continental shelf of a coastal State shall not extend beyond the limits provided for in paragraphs 4 to 6.

3. The continental margin comprises the submerged prolongation of the land mass of the coastal State, and consists of the seabed and subsoil of the shelf, the slope and the rise. It does not include the deep ocean floor with its oceanic ridges or the subsoil thereof.

4. (a) For the purposes of this Convention, the coastal State shall establish the outer edge of the continental margin wherever the margin extends beyond 200 nautical miles from the baselines from which the breadth of the continental margin wherever the margin extends beyond 200 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured, by either:

(i) a line delineated in accordance with paragraph 7 by reference to the outermost fixed points at each of which the thickness of sedimentary rocks is at least 1 per cent of the shortest distance from such point to the foot of the continental slope; or

(ii) a line delineated in accordance with paragraph 7 by reference to fixed points not more than 60 nautical miles from the foot of the continental slope.

(b) In the absence of evidence to the contrary, the foot of the continental slope shall be determined as the point of maximum change in the gradient at its base.

5. The fixed points comprising the line of the outer limits of the continental shelf on the seabed, drawn in accordance with paragraph 4 (a)(i) and (ii), either shall not exceed 350 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured or shall not exceed 100 nautical miles from the 2,500 metre isobath, which is a line connecting the depth of 2,500 metres.

6. Notwithstanding the provisions of paragraph 5, on submarine ridges, the outer limit of the continental shelf shall not exceed 350 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured. This paragraph does not apply to submarine elevations that are natural components of the continental margin, such as its plateaux, rises, caps, banks and spurs.

7. The coastal State shall delineate the outer limits of its continental shelf, where that shelf extends beyond 200 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured, by straight lines not exceeding 60 nautical miles in length, connecting fixed points, defined by coordinates of latitude and longitude.

8. Information on the limits of the continental shelf beyond 200 nautical miles from the baselines from which the breadth of the territorial sea is measured shall be submitted by the coastal State to the Commission on the Limits of the Continental shelf set up under Annex II on the basis of equitable geographical representation. The Commission shall make recommendations to coastal States on matters related to the establishment of the outer limits of their continental shelf. The limits of the shelf established by a coastal State on the basis of these recommendations shall be final and binding.

9. The coastal State shall deposit with the Secretary-General of the United Nations charts and relevant information, including geodetic data, permanently describing the outer limits of its continental shelf. The Secretary-General shall give due publicity thereto.

10. The provisions of this article are without prejudice to the question of delimitation of the continental shelf between States with opposite or adjacent coasts.

Article 77

Rights of the coastal State over the continental shelf

1. The coastal State exercises over the continental shelf sovereign rights for the purpose of exploring it and exploiting its natural resources.

2. The rights referred to in paragraph 1 are exclusive in the sense that if the coastal State does not explore the continental shelf or exploit its natural resources, no one may undertake these activities without the express consent of the coastal State.

3. The rights of the coastal State over the continental shelf do not depend on occupation, effective or notional, or on any express proclamation.

4. The natural resources referred to in this Part consist of the mineral and other non-living resources of the seabed and subsoil together with living organisms belonging to sedentary species, that is to say, organisms which, at the harvestable stage, either are immobile on or under the seabed or are unable to move except in constant physical contact with the seabed or the subsoil.

Article 83

Delimitation of the continental shelf between States with opposite or adjacent coasts

1. The delimitation of the continental shelf between States with opposite or adjacent coasts shall be effected by agreement on the basis of international law, as referred to in Article 38 of the Statute of the International Court of Justice, in order to achieve an equitable solution.

2. If no agreement can be reached within a reasonable period of time, the States concerned shall resort to the procedures provided for in Part XV.

3. Pending agreement as provided for in paragraph 1, the States concerned, in a spirit of understanding and cooperation, shall make every effort to enter into provisional arrangements of a practical nature and, during this transitional period, not to jeopardize or hamper the reaching of the final agreement. Such arrangements shall be without prejudice to the final delimitation.

4. Where there is an agreement in force between the States concerned, questions relating to the delimitation of the continental shelf shall be determined in accordance with the provisions of that agreement.

PART VIII
REGIME OF ISLANDS

Article 121

Regime of islands

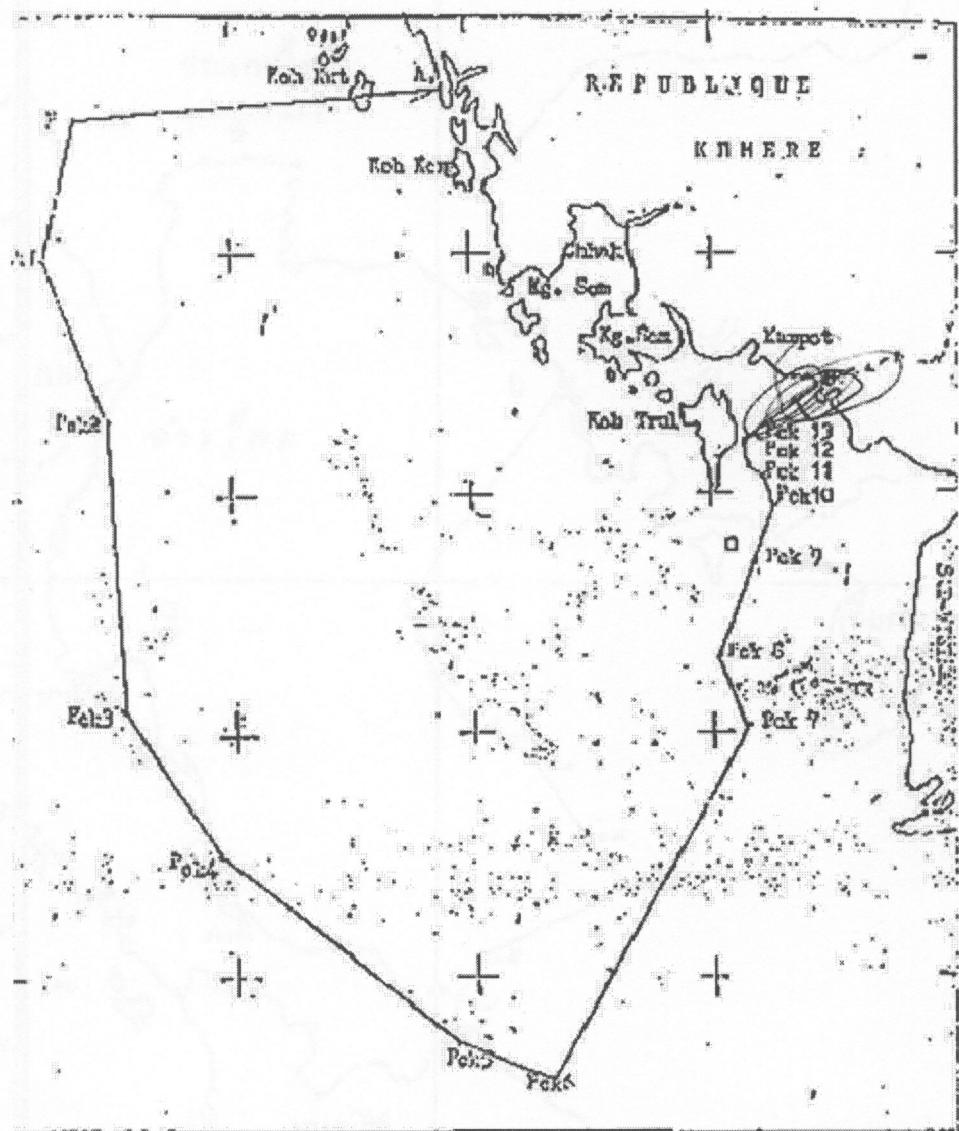
1. An island is a naturally formed area of land, surrounded by water, which is above water at high tide.

2. Except as provided for in paragraph 3, the territorial sea, the contiguous zone, the exclusive economic zone and the continental shelf of an island are determined in accordance with the provisions of this Convention applicable to other land territory.

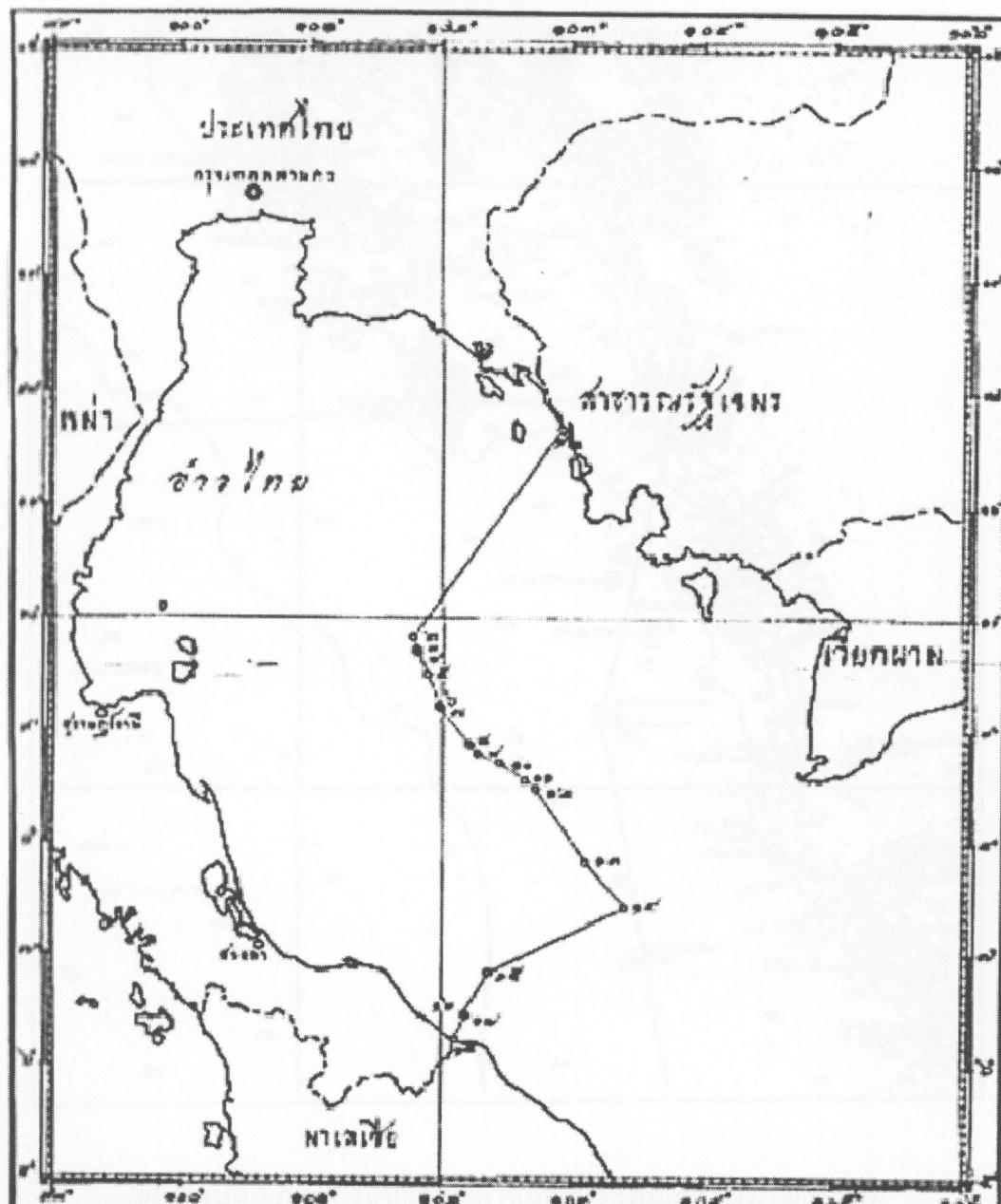
3. Rocks which cannot sustain human habitation or economic life of their own shall have no exclusive economic zone or continental shelf.

ภาคผนวก ข.

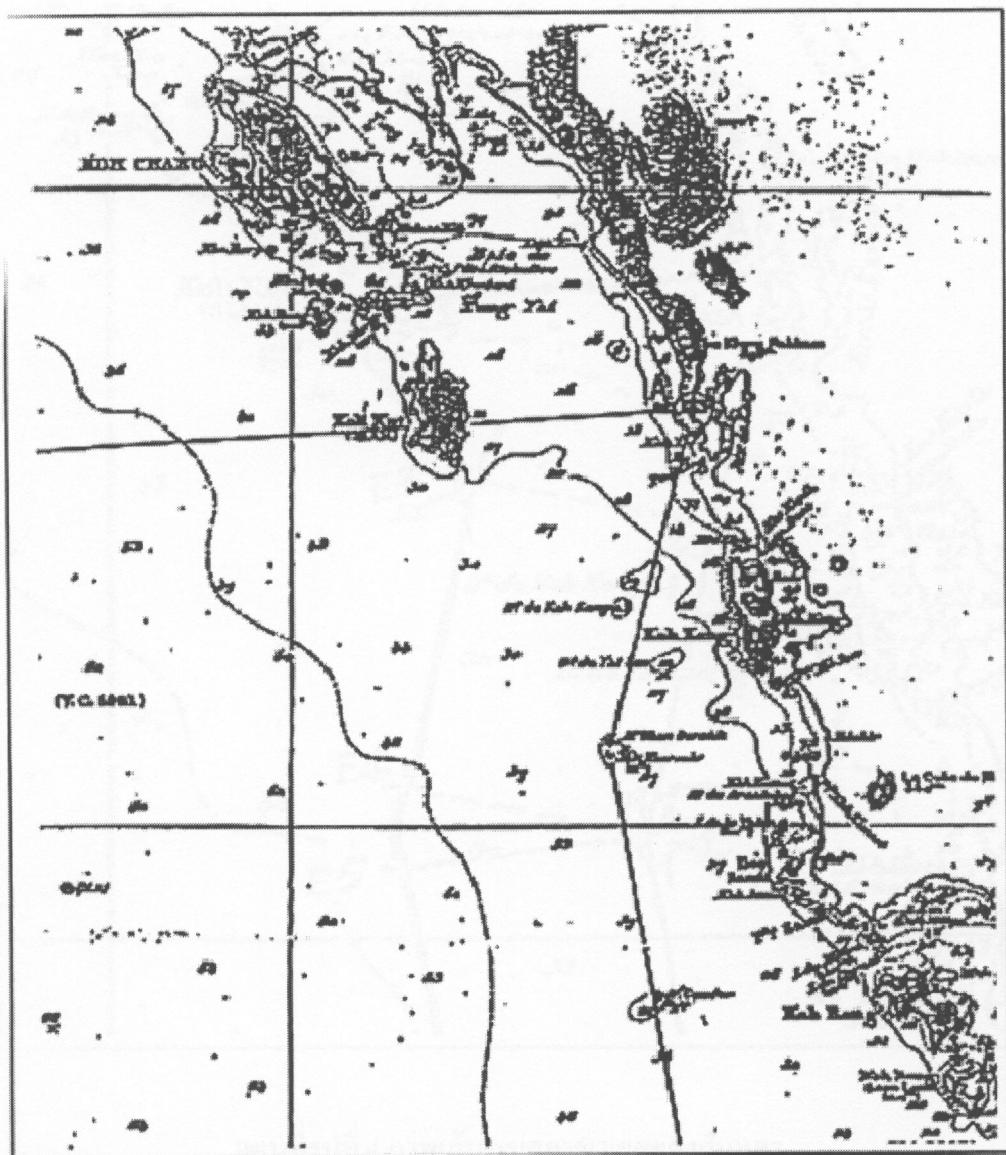
แผนที่เกี่ยวกับการประกาศเขตทางทะเลของไทยและกัมพูชา

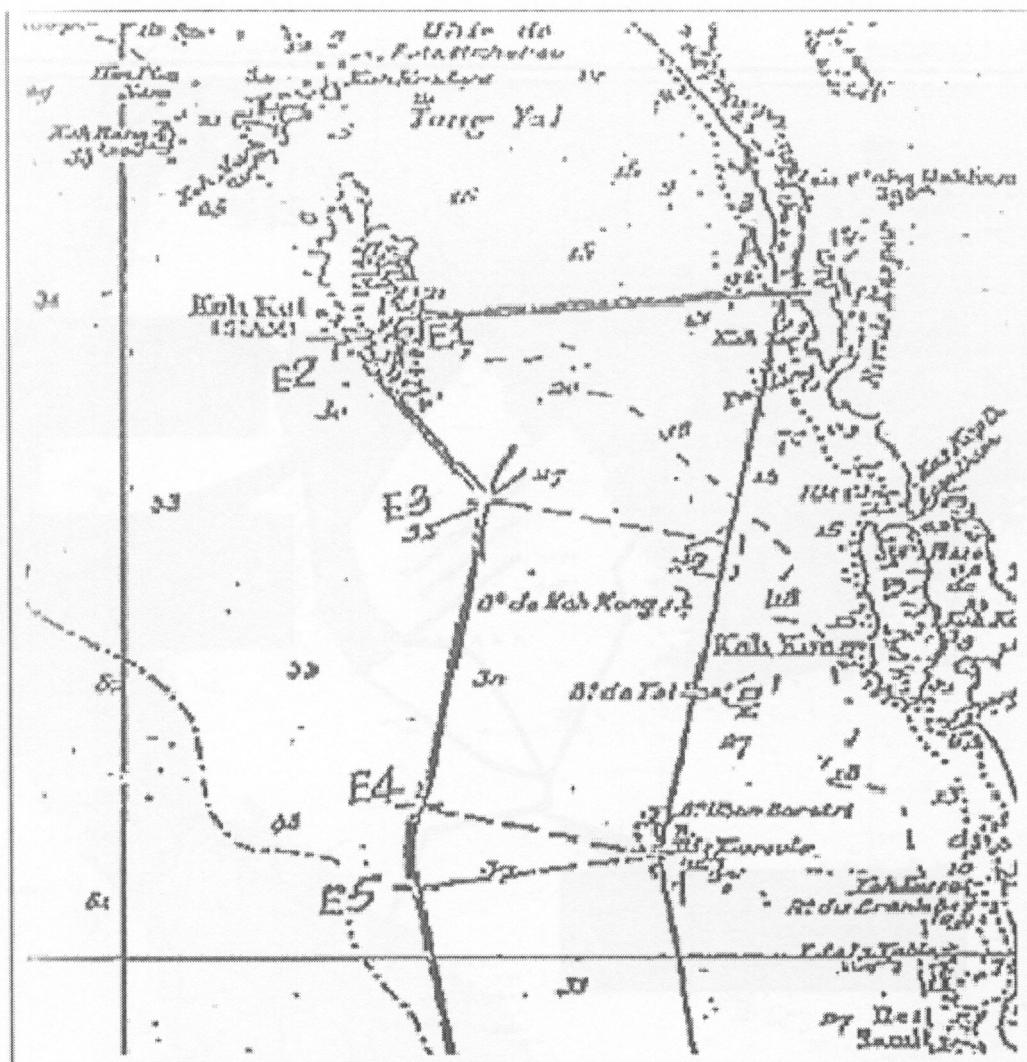
แผนที่รูปที่ 1 ภาพการประกาศกำหนดเขต ให้กับทวีปของประเทศกัมพูชา

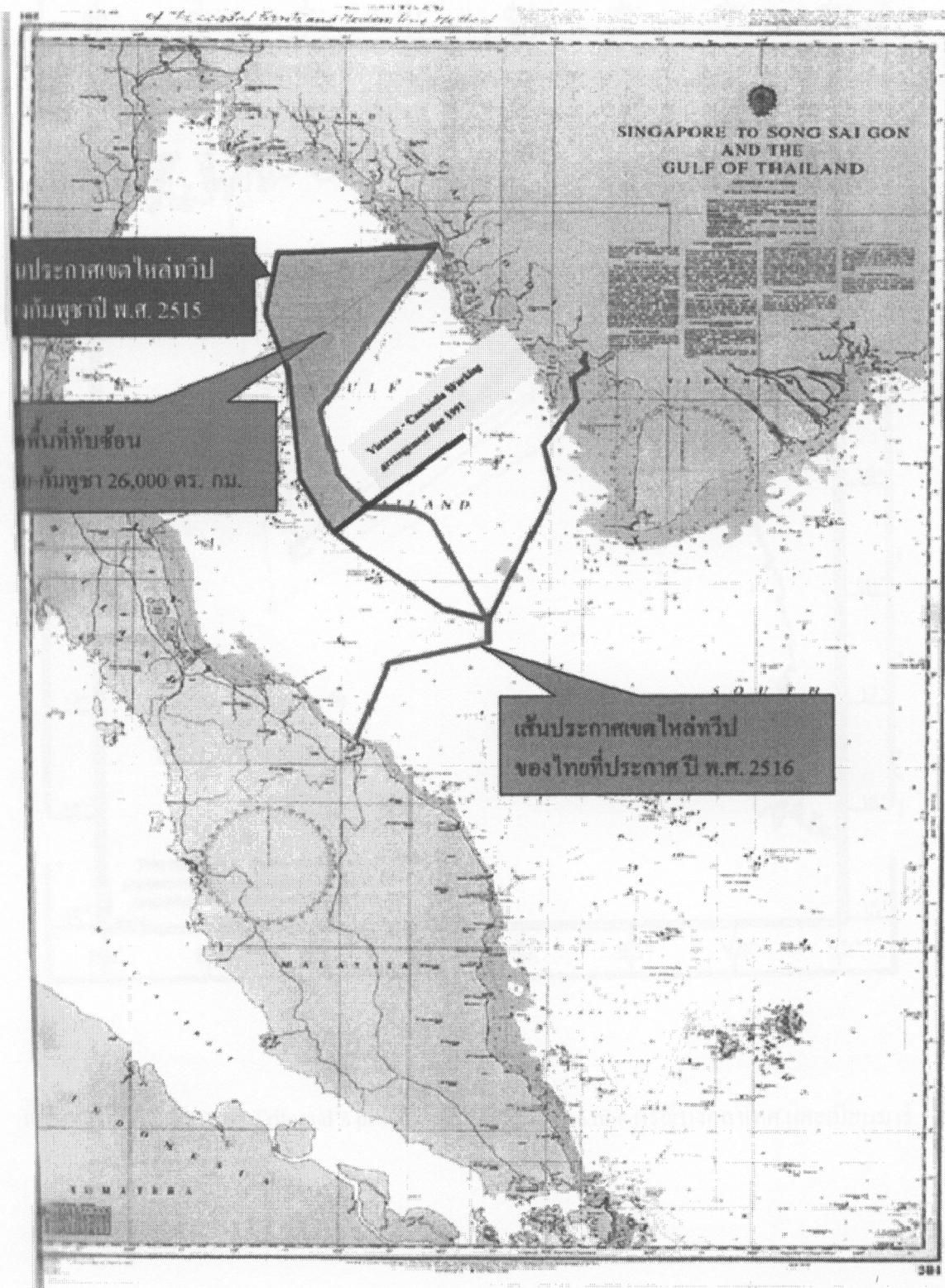
แผนที่รูปที่ 2 ภาพการประกาศกำหนดเขตให้ทวีปของประเทศไทย

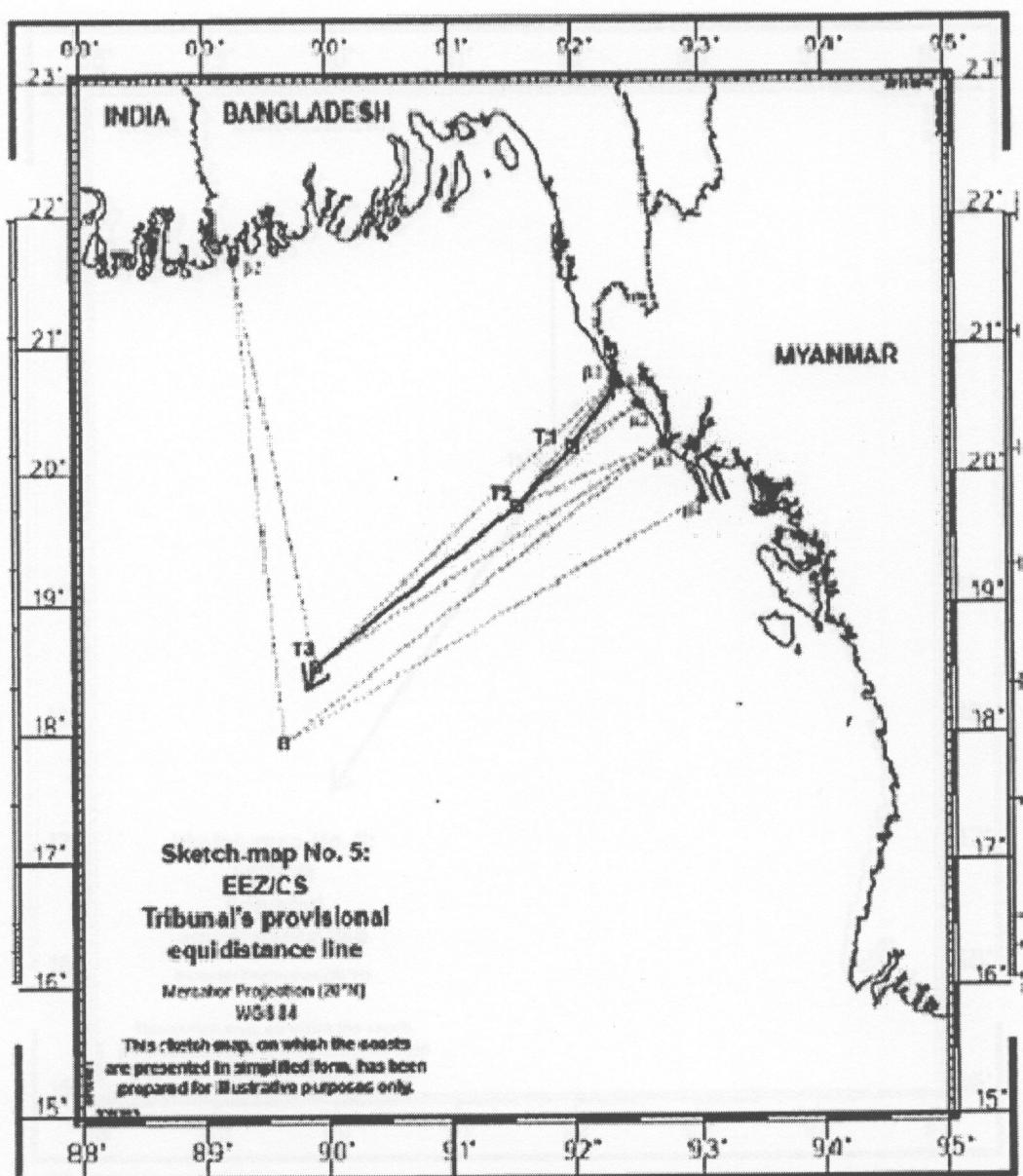
แผนที่รูปที่ 3 ภาพการลากเส้นเขตไอล์ทวีปของกัมพูชา บริเวณเกาะกูด

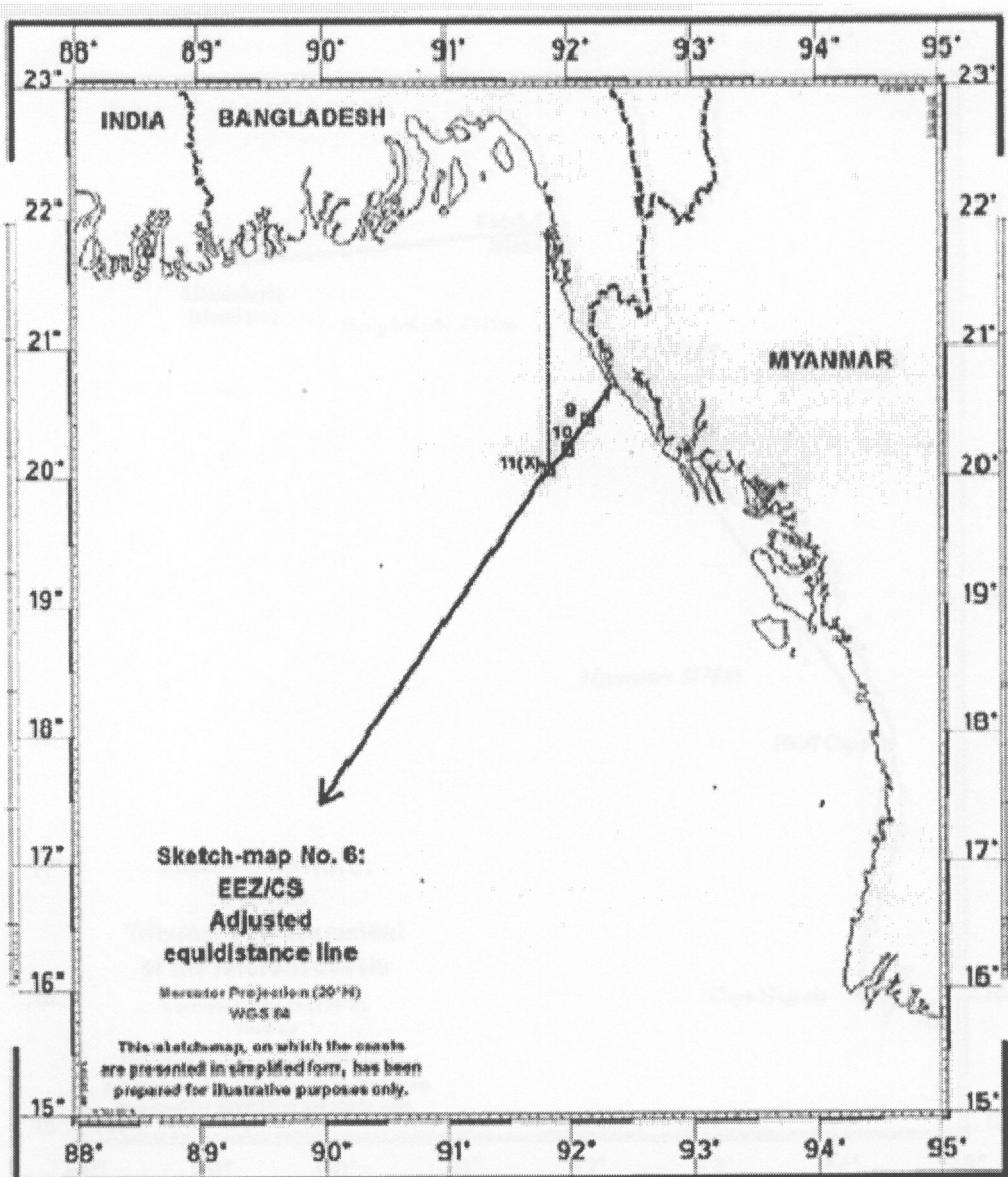
แผนที่รูปที่ 4 ภาพเดินทางเลอานาเขตของกัมพูชา

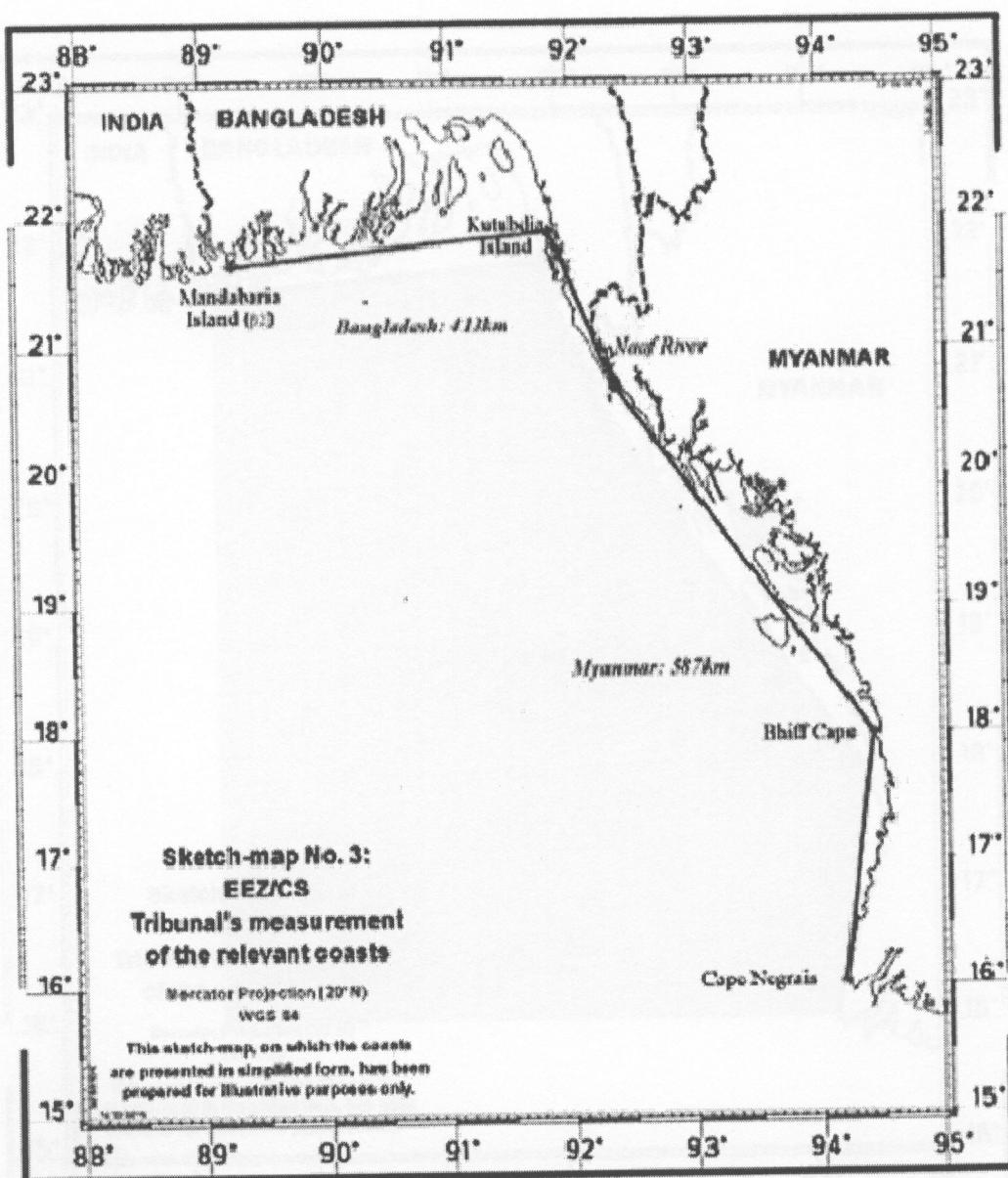
แผนที่รุ่งปี 5 ภาพแสดงพื้นที่ที่ไทยและกัมพูชาอ้างสิทธิในไทรทวีปทันช่อนกัน

แผนที่รูปที่ 6 ภาพแสดง Tribunal's provisional equidistance line กรณีบังกลาเทศ และเมียนมาร์

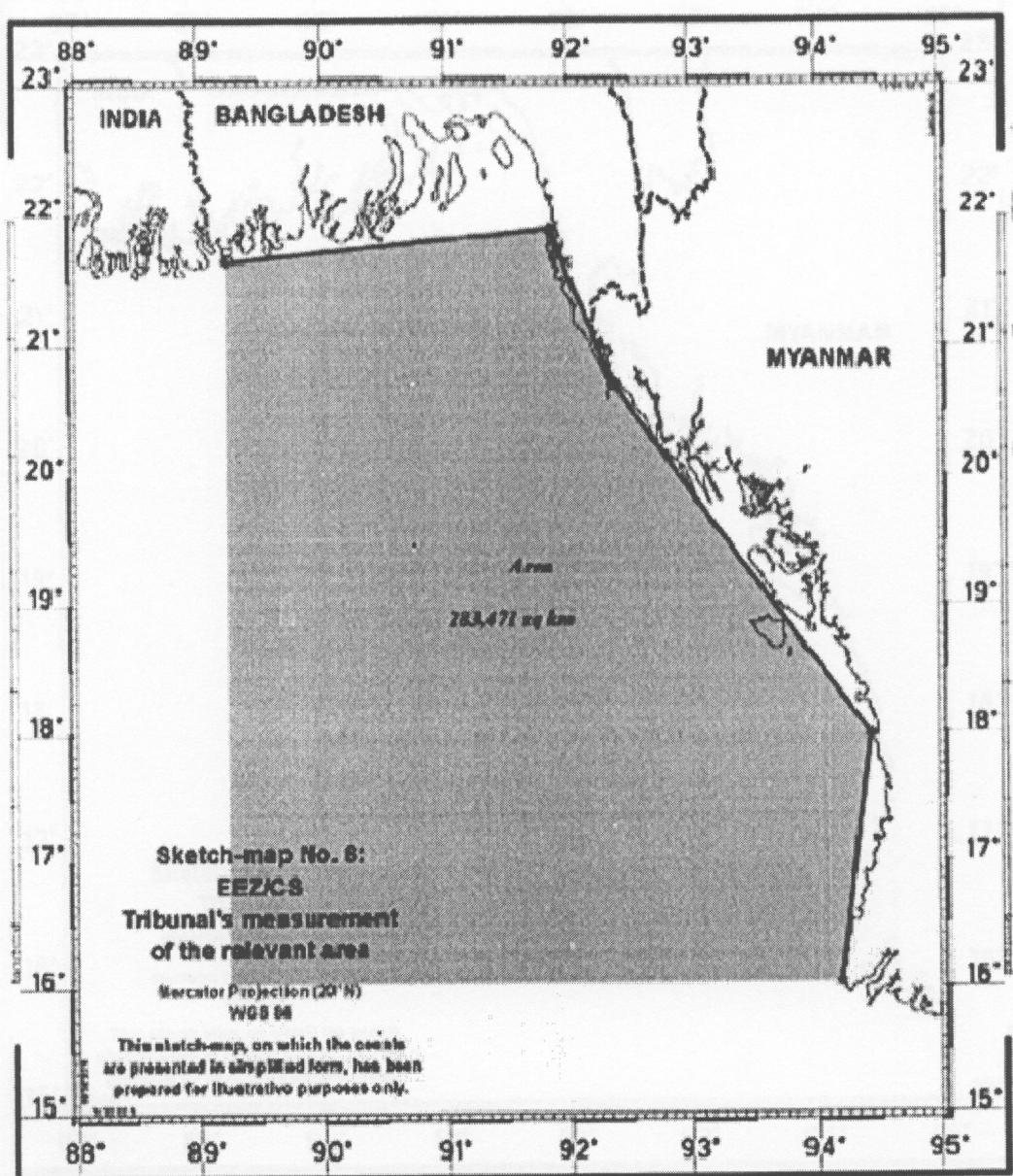

แผนที่รูปที่ 7 ภาพแสดง EEZ/CS Adjusted equidistance line กรณีบังกลาเทศ และเมียนมาร์

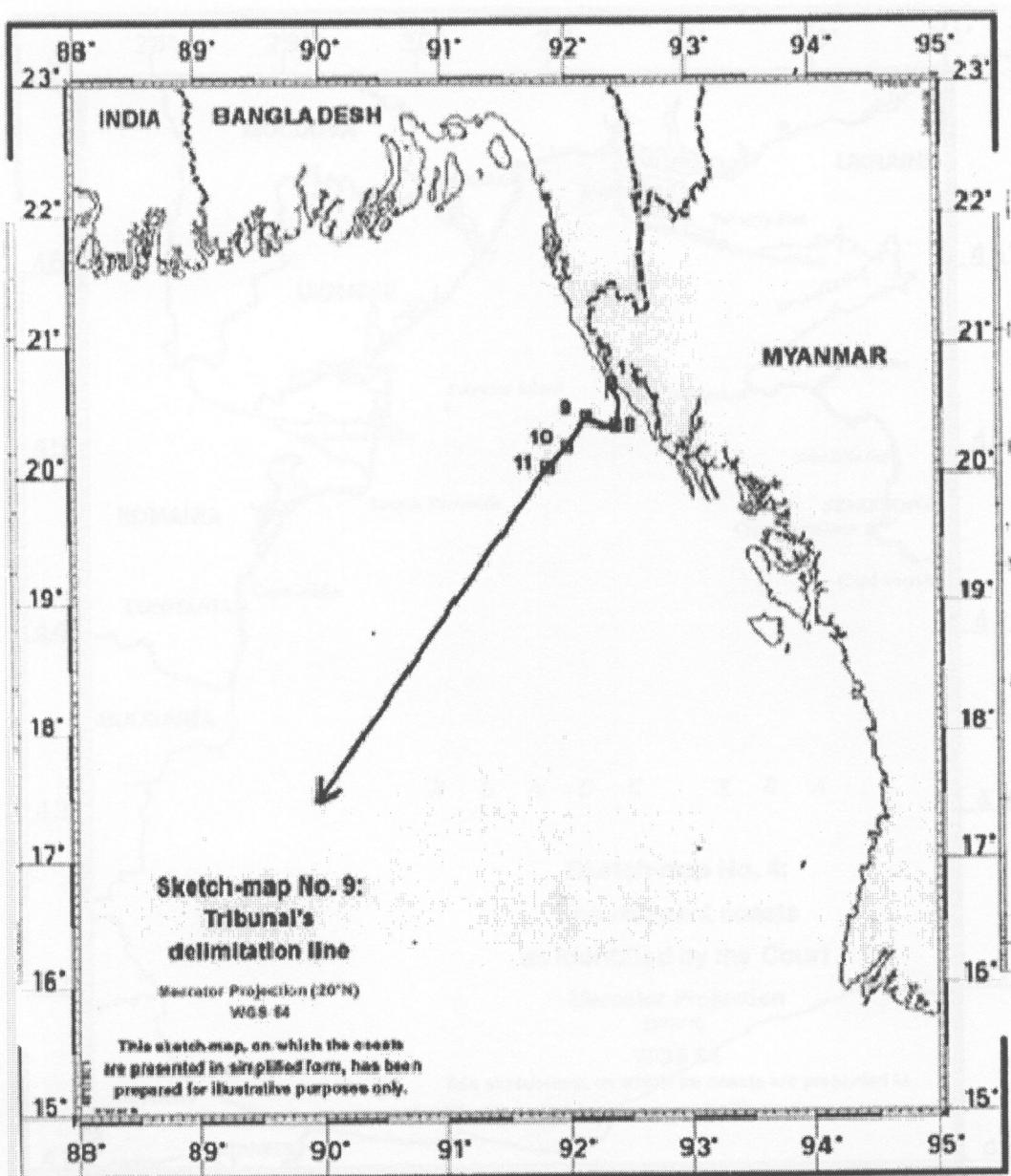
แผนที่รูปที่ 8 ภาพแสดง EEZ/CS Tribunal's measurement of the relevant coasts

กรณีบังกลาเทศ และเมียนมาร์

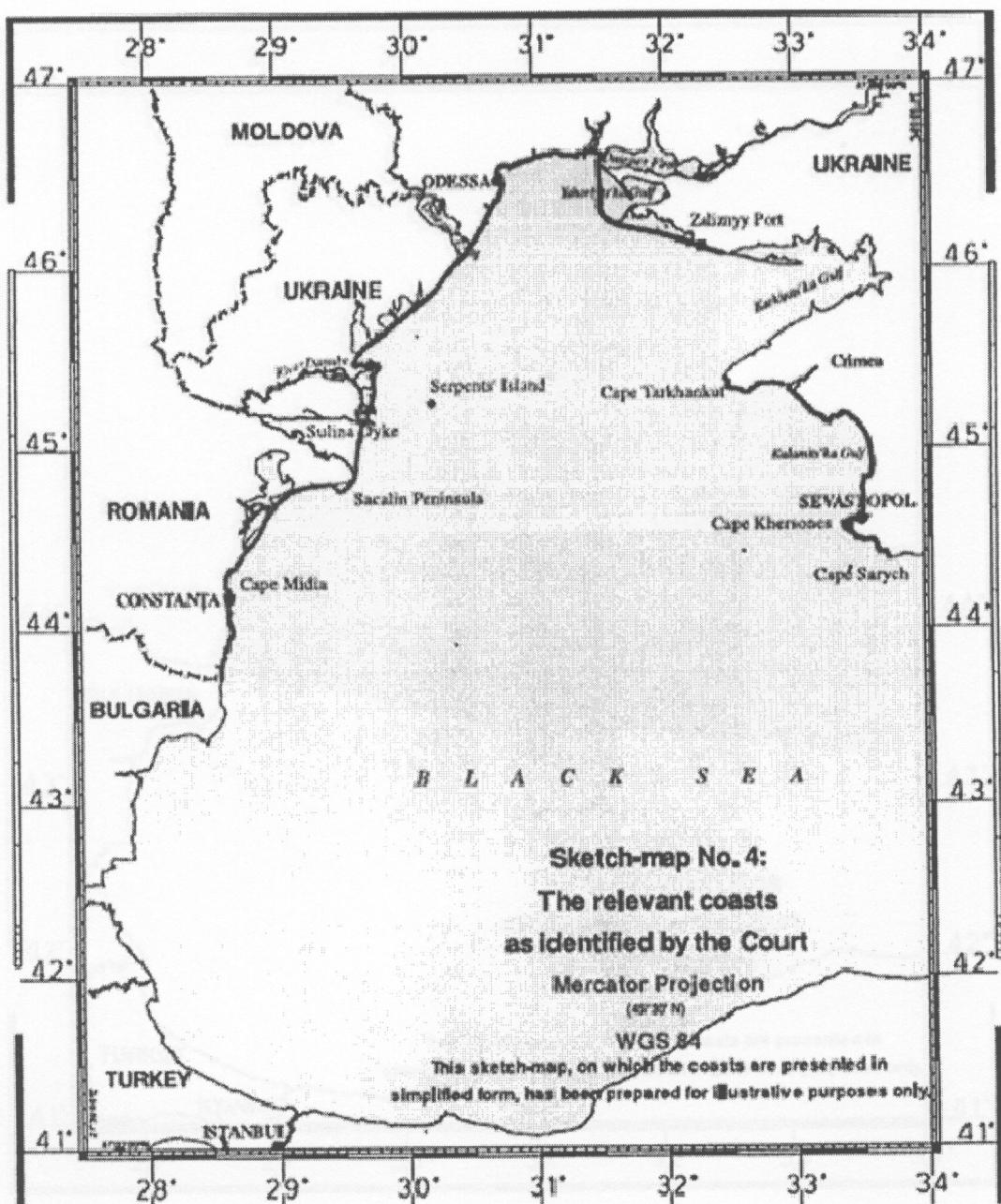

แผนที่รูปที่ 9 ภาพแสดง EEZ/CS Tribunal's measurement of the relevant area

กรณีบังกลาเทศ และเมียนมาร์

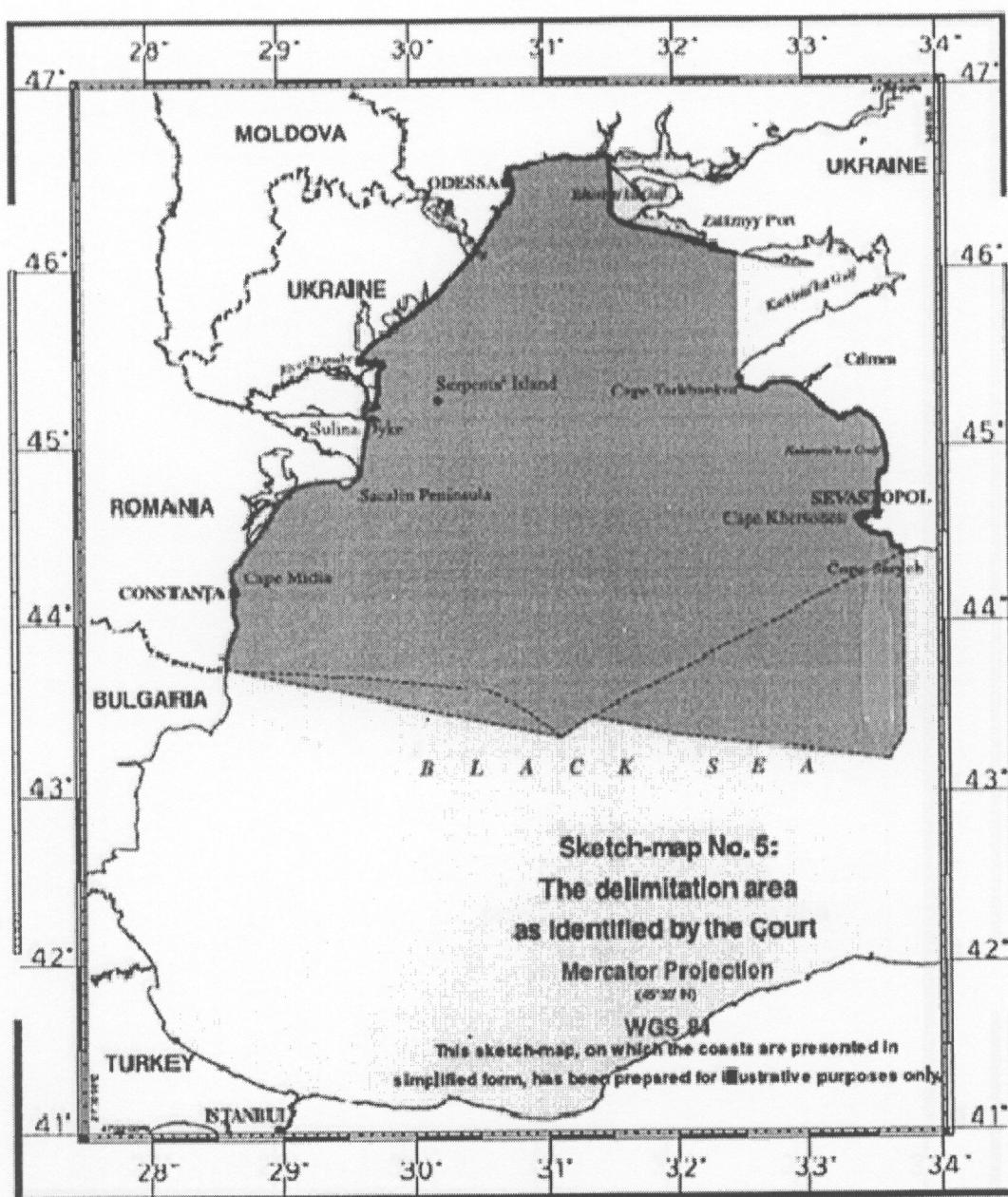

แผนที่รูปที่ 10 ภาพแสดง Tribunal's delimitation line กรณีบังกลาเทศ และเมียนมาร์

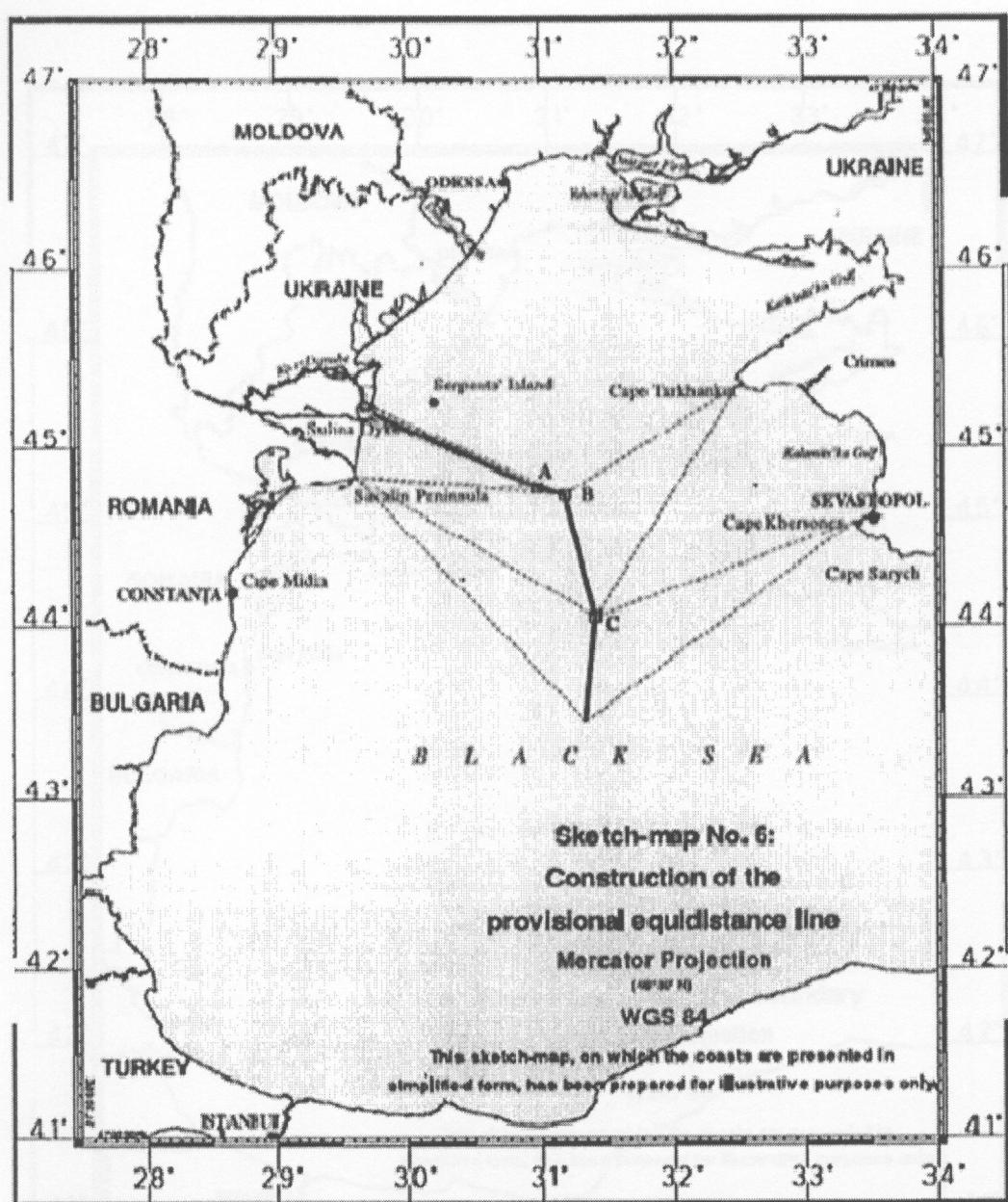

แผนที่รูปที่ 11 ภาพแสดง The relevant coasts as identified by the Court

กรณีโรมาเนียและยุเครน

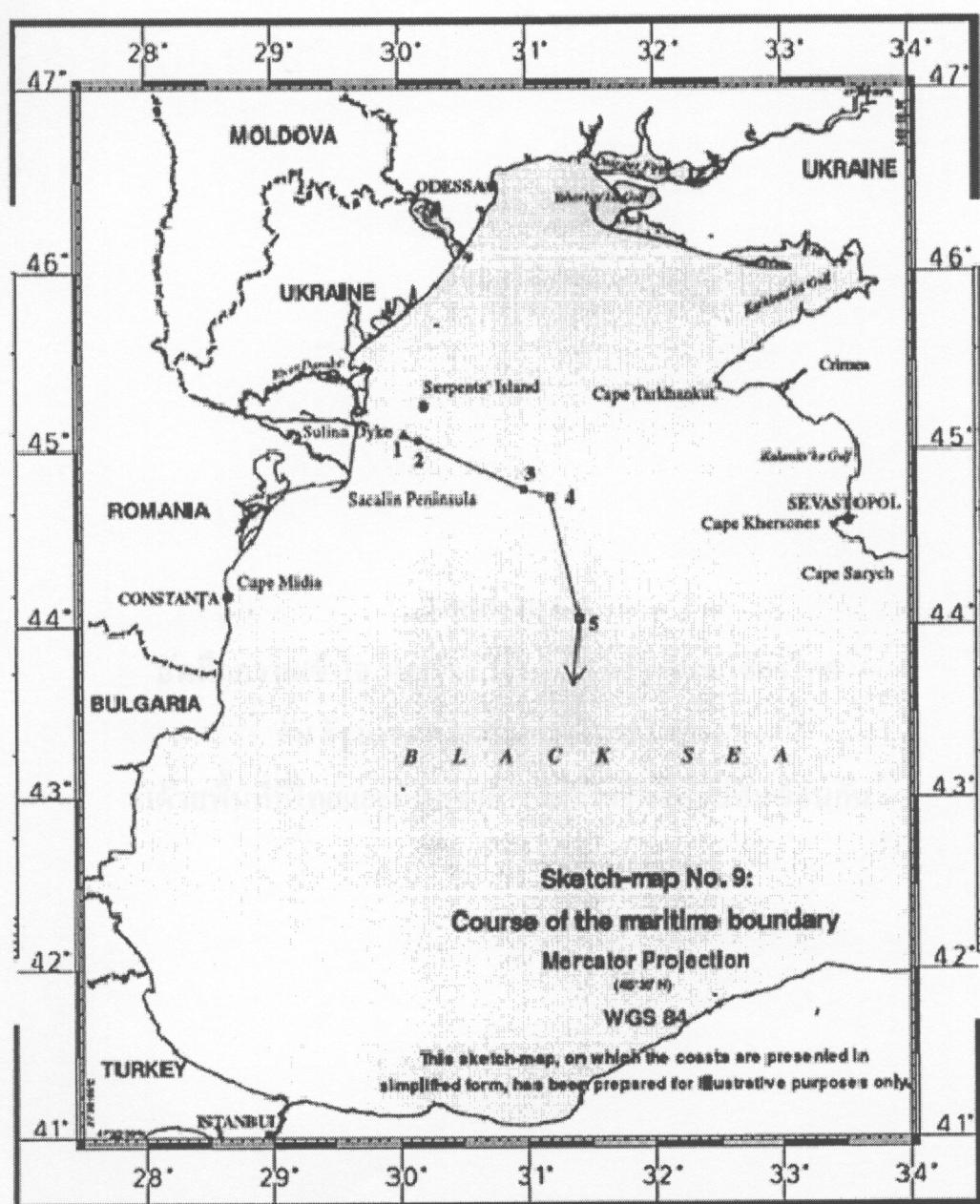

แผนที่รูปที่ 12 ภาพแสดง The delimitation area as identified by the Court
กรณี โรมาเนียและยุเครน

แผนที่รูปที่ 13 ภาพแสดง Construction of the provisional equidistance line

กรณีโรมาเนียและยุเครน

แผนที่รูปที่ 14 ภาพแสดง Course of the maritime boundary กรีนโรมานีและยูเครน

**Memorandum of Understanding
between
the Royal Thai Government
and
the Royal Government of Cambodia
regarding
the Area of their Overlapping Maritime Claims
to the Continental Shelf**

The Royal Thai Government and the Royal Government of Cambodia (hereinafter referred to as the Parties):

DESIRING to strengthen further the existing bonds of traditional friendship between the two countries;

RECOGNIZING that as a result of claims made by the two countries to territorial sea, continental shelf and exclusive economic zone in the Gulf of Thailand, there exists an area of overlapping claims (*the Overlapping Claims Area*);

CONSIDERING that it is in the best interests of the two countries to agree upon an early mutually acceptable basis for exploitation of the hydrocarbon resources of the Overlapping Claims Area as soon as possible; and

TAKING NOTE of the understanding reached between their respective senior officials as reflected in the Agreed Minutes of the Informal Consultations done at Cha Am on 5 October 2000 and at Siem Reap on 21 April 2001:

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

1. The Parties consider that it is desirable to enter into provisional arrangements of a practical nature in respect of the Overlapping Claims Area.
2. It is the intent of the Parties, through accelerated negotiation, to simultaneously:
 - (a) conclude an agreement for the joint development of the hydrocarbon resources located within the area shown in the Attachment as the Joint Development Area (*the Joint Development Treaty*); and
 - (b) agree upon a mutually acceptable delimitation of the territorial sea, continental shelf and exclusive economic zone in the area shown in the Attachment as the Area to be Delimited.

ภาคผนวก ก.

บันทึกความเข้าใจ ระหว่าง รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย
กับ รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา
ว่าด้วยพื้นที่ที่ไทยและกัมพูชาอ้างสิทธิในแหล่งที่ดินชื่อนกัน

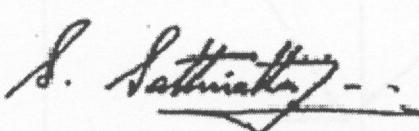
It is firmly the intent of the Parties to treat the provisions of paragraphs (a) and (b) above as an indivisible package.

3. For the purpose of Article 2, there shall be established a Joint Technical Committee, comprising officials of Thailand and Cambodia to be separately nominated. The Joint Technical Committee shall be responsible for drawing up:
 - (a) the agreed terms of the Joint Development Treaty, including a mutually acceptable basis for sharing the costs and benefits of the exploitation of hydrocarbon resources located in the Joint Development Area; and
 - (b) an agreed delimitation of the territorial sea, continental shelf and exclusive economic zone between their respective current claims in the Area to be Delimited in accordance with applicable principles of international law.
4. The Joint Technical Committee shall meet regularly with a view to concluding its work in relation to these matters expeditiously. The Joint Technical Committee may establish such sub-committees as it considers appropriate.
5. Subject to entry into force of the delimitation of the Parties' respective maritime claims in the Area to be Delimited, this Memorandum of Understanding and all actions taken pursuant to this Memorandum of Understanding are without prejudice to the maritime claims of either party.

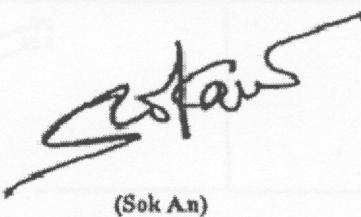
IN WITNESS WHEREOF, the undersigned being duly authorized by their respective Governments, have signed the Present Memorandum of Understanding.

DONE in duplicate in Phnom Penh, on 18 June 2001, in English language.

FOR THE ROYAL THAI
GOVERNMENT

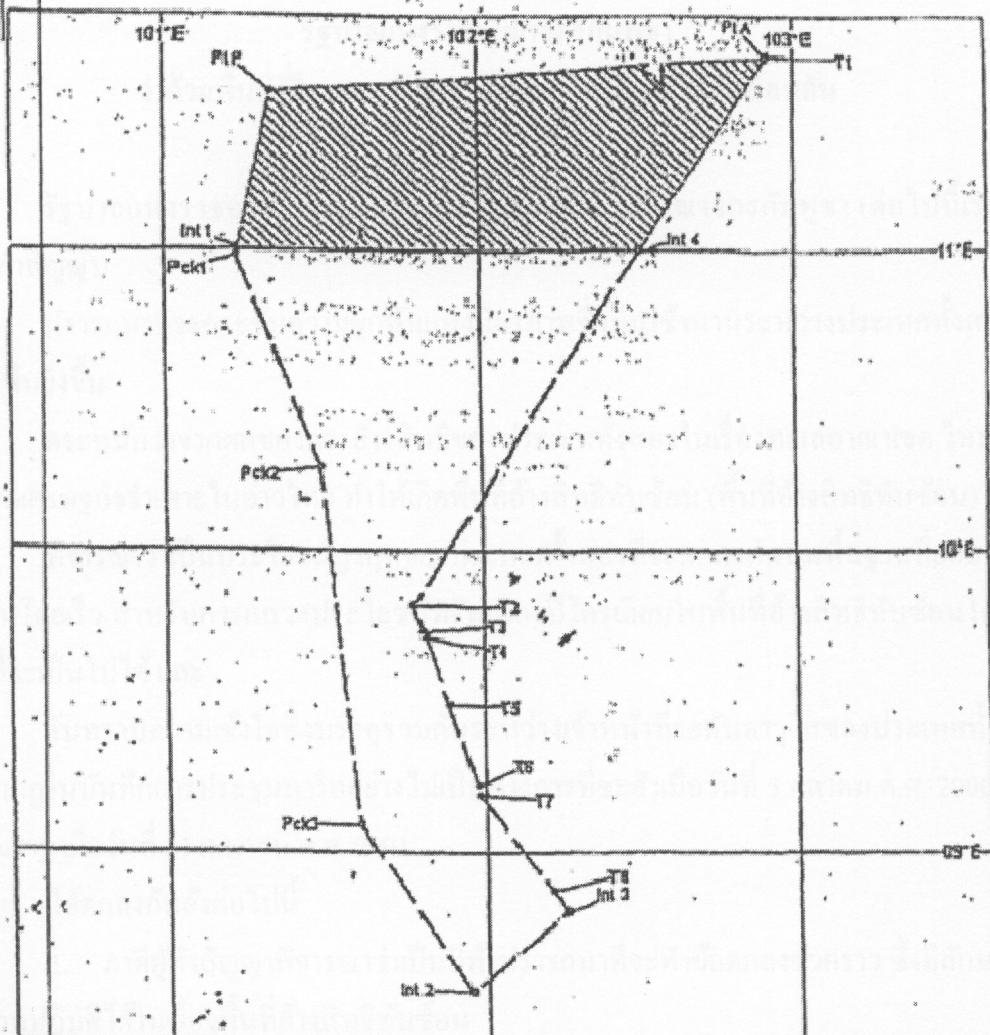

(Surakiart Sathirathai)
Minister of Foreign Affairs of
the Kingdom of Thailand

FOR THE ROYAL GOVERNMENT
OF CAMBODIA

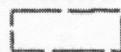

(Sok A.N.)
Senior Minister
Chairman of the Cambodian National
Petroleum Authority

Attachment

AREAS OF OVERLAPPING MARITIME CLAIMS

LEGEND & NOTES

Joint Development Area

Area to be Delimited

1. Pt A & T1 - location of land border with coastline at low water to be verified.
2. Int 1 & Int 4 - location of respective meridians of longitude to be verified.
3. Int 2 & Int 3 - location of these points to be verified.

*Han**JK*

บันทึกความเข้าใจ

ระหว่าง

รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

กับ

รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา

ว่าด้วยพื้นที่ที่ประเทศไทยและกัมพูชาอ้างสิทธิในไทรทวีปทับซ้อนกัน

รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา (ต่อไปนี้เรียกว่า ภาคผู้ทำสัญญา)

ประณานาที่จะระบุความผูกพันแห่งมิตรภาพซึ่งมีมาช้านานระหว่างประเทศทั้งสองให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ทราบด้วยว่าจากผลของการอ้างสิทธิของประเทศทั้งสองในเรื่องทะเลอาณาเขต ไทรทวีป และเขตเศรษฐกิจจำเพาะในอ่าวไทย ทำให้เกิดพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อน (พื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อน)

พิจารณาว่าเป็นประโยชน์สูงสุดของประเทศทั้งสองที่จะตกลงกันบนพื้นฐานที่ยอมรับได้ร่วมกัน โดยเร็ว สำหรับการแสวงประโยชน์ทรัพยากรปิโตรเลียมในพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนโดยเร็วที่สุดที่จะเป็นไปได้ และ

รับทราบความเข้าใจซึ่งบรรลุร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสของประเทศทั้งสอง ดังปรากฏในบันทึกการประชุมหารืออย่างไม่เป็นทางการที่จะดำเนินเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม ค.ศ. 2000 และที่เสิ่นราฐ เมื่อวันที่ 21 เมษายน ค.ศ. 2001

ได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

1. ภาคผู้ทำสัญญาพิจารณาว่าเป็นที่พึงประณานาที่จะทำข้อตกลงชั่วคราว ซึ่งมีลักษณะที่สามารถปฏิบัตได้ในเรื่องพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อน
2. เป็นเจตนาณ์ของภาคผู้ทำสัญญา โดยการเร่งรัดการเจรจาที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้ไปพร้อมกัน

(ก) จัดทำความตกลงสำหรับการพัฒนาร่วมทรัพยากรปิโตรเลียม ซึ่งอยู่ในพื้นที่พัฒนาร่วมดังปรากฏตามเอกสารแนบท้าย (สนธิสัญญาการพัฒนาร่วม) และ

(ข) ตกลงแบ่งเขตซึ่งสามารถยอมรับได้ร่วมกันสำหรับทะเลอาณาเขต ไทรทวีป และเขตเศรษฐกิจจำเพาะในพื้นที่ที่ต้องแบ่งเขต ดังปรากฏตามเอกสารแนบท้ายเป็นเจตนาณ์ที่แน่นอนของภาคผู้ทำสัญญาที่จะถือปฏิบัติบัญญัติของข้อ (ก) และ (ข) ข้างต้นในลักษณะที่ไม่อาจแบ่งแยกได้

3. เพื่อวัตถุประสงค์ตามข้อ 2 จะมีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมด้านเทคนิค ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของประเทศไทยและประเทศกัมพูชา ซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากแต่ละ ประเทศแยกต่างหากจากกัน คณะกรรมการร่วมด้านเทคนิค มีหน้าที่รับผิดชอบสำหรับการกำหนด

(ก) เงื่อนไขที่ตกลงร่วมกันของสนธิสัญญาการพัฒนาร่วม รวมถึงพื้นฐานซึ่ง ขอมรับร่วมกันในการแบ่งปันค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ของการแสวงประโยชน์จากทรัพยากร ปิโตรเลียมในพื้นที่พัฒนาร่วมและ

(ข) การแบ่งเขต ทะเบียนราษฎร ให้ล่วงไป และเขตเศรษฐกิจจำเพาะระหว่างเขตที่ แต่ละฝ่ายอ้างสิทธิอยู่ในพื้นที่ที่ต้องแบ่งเขตตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งใช้บังคับ

4. คณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคจะประชุมกันโดยสมำเสมอเพื่อให้การดำเนินการใน เรื่องนี้เสร็จสิ้น โดยเริ่ว คณะกรรมการร่วมด้านเทคนิคอาจจัดตั้งคณะกรรมการตามที่เห็นว่า เหมาะสม

5. ภายใต้เงื่อนไขการมีผลใช้บังคับของการแบ่งเขตสำหรับการอ้างสิทธิทางทะเบยอง ภาคีผู้ทำสัญญain พื้นที่ที่ต้องมีการแบ่งเขต บันทึกความเข้าใจนี้และการดำเนินการทั้งหลายตาม บันทึกความเข้าใจนี้จะไม่มีผลกระทบต่อการอ้างสิทธิทางทะเบยองแต่ละภาคีผู้ทำสัญญา

เพื่อเป็นพยานแก่การนี้ ผู้ลงนามข้างท้ายนี้ได้รับมอบอำนาจจากรัฐบาลของแต่ละฝ่ายให้ ลงนามบันทึกความเข้าใจฉบับนี้

ทำเป็นสองฉบับ ณ กรุงพนมเปญ เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน ค.ศ. 2001 เป็นภาษาอังกฤษ

สำหรับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

สำหรับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา

(สุรเกียรติ เสกิยร์ไทย)

(ชก อัน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

รัฐมนตรีอาวุโส

แห่งราชอาณาจักรไทย

ประธานการปิโตรเลียมแห่งชาติกัมพูชา

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล

นางสาวอรชา ธนากร

วุฒิการศึกษา

นิติศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิติศาสตร์มหाबัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Master of Laws (Public International Law) , University of London

ประสบการณ์การรับราชการ

พ.ศ. 2530	เริ่มรับราชการในตำแหน่งเจ้าหน้าที่การทูต 3
กองกฎหมาย กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
พ.ศ. 2538	เลขาธุการเอก ประจำคณะทูตต่างประเทศประจำ
สหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก
พ.ศ. 2552	ผู้อำนวยการกองพัฒนางานกฎหมายระหว่างประเทศ
กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
พ.ศ. 2553	ผู้อำนวยการกองสนธิสัญญา กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย

รางวัล

รางวัลข้าราชการพลเรือนดีเด่น ประจำปี 2543 ของสำนักงาน ก.พ.

ตำแหน่งปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

อัครราชทูตที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบูดาเปสต์